"ФОРУМ АЛЕКСАНДРОВИ" ООД,
София -1421, ул. "Дукатска планина» №1
Тел/факс: 02 9632869; GSM: 0888 789613
e-mail: forum_ood@mail.bg

ОБЕКТ:
ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА

Възложител:
ОБЩИНА СТРАЖИЦА

РЪКОВОДИТЕЛ ЕКИП:
(арх. Св. Александрова)

(арх. Св. Александрова)
Управител «ФОРУМ Александрови» ООД

2015г.
СОФИЯ

ПРОЕКТАНТСКИ ЕКИП

1.	арх. Светлана Александрова	Ръководител проект
2.	арх. Стойчо Мотев	Експерт архитект
3.	арх. Миряна Йорданова-Петрова	Експерт НКЦ
4.	инж. Тодор Любенов	Екология, ГИС
5.	инж. Любка Николова	Транспортно строителство
6.	инж. Иван Ванков	ВиК
7.	инж. Петър Петърчев	Електроснабдянаве
8.	инж. Николай Кадиев	Геодезия
9.	проф. ланд. арх. Пенчо Добрев	ландшафт и зелена с-ма
10.	Димитър Димитров	Икономика, демография
11.	инж. Стела Кирова	Конструкции
12.	инж. Петър Дончев	Геология и хидрогеология
13.	Лиляна Желева	Метеорология
14.	д-р Диана Йорданова	Социология

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Увод 4
2. ОБЩ ПОДХОД И МЕТОДИКА 6
3. СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УСТРОЙСТВЕНОТО ПЛАНИРАНЕ 8
4. ПЛАНОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО УСТРОЙСТВО НА ОБЩИНАТА. СТЕПЕН НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ 9
5. РЕГИОНАЛНИ ПРОУЧВАНИЯ 10
6. ПРИРОДНА СРЕДА 21
7. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНА СРЕДА И ЕКОЛОГИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ 27
8. ИКОНОМИЧЕСКА БАЗА 32
9. ОТДИХ И ТУРИЗЪМ 56
10. ДЕМОГРАФСКИ РЕСУРСИ 59
11. ЗАЕТОСТ И БЕЗРАБОТИЦА 74
12. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД 77
13. ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ И ЦЕНТРОВА СИСТЕМА 88
14. ТУРИЗЪМ 107
15. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО 108
16. ЛАНДШАФТ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА 111
17. ТРАНСПОРТ И КОМУНИКАЦИИ 116
18. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА 123
19. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА 131
20. УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И РЕЖИМИ 132

1 Увод

1.1 Основание за разработка на ОУПО

Изработването на Общ устройствен план на община Старжица е възложено на, „ФОРУМ “АЛЕКСАНДРОВИ” ЕООД след провеждане на процедура по ЗОП и сключен договор за изпълнение с Възложител Община Стражица.
Екипът експерти, разработили плана, е формиран от „ФОРУМ АЛЕКСАНДРОВИ” ЕООД, а Екологичната оценка и Оценката за съвместимост е изработена от подизпълнител фирма „Янкула арх“ ЕООД. За разработката на плана съдействие оказаха специалисти от Община Стражица, за което им изказваме благодарност.
Като основа за изработването на Общия устройствен план, авторският колектив е ползвал Планово задание за изработване на ОУПО, материали от Общинския план за развитие на община Стражица 2014-2020 г., Концепция за пространствено развитие на община Стражица, Областна стратегия за развитие на област Велико Търново за периода 2014-2020 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 -2025, Регионален план за развитие на Северен централен р от ниво 2 за периода 2014-2020, Национална стратегия за регионално развитие 2012 -2022, подробните устройствени планове на населениет места от общината, КВС на землищата, които са допълнени с картна топографска основа.
За събиране на необходимите данни и информация съдействие оказаха различни служби и отдели на община Стражица, Териториално статистическо бюро- Велико Търново, Дирекция “Бюро по труда” – Горна Оряховица, клон Стражица, Общинска служба “Земеделие” – Стражица, териториалните подразделения на Електроснабдяване и ВиК, Басейнова дирекция Дунавски район, Регионална здравна инспекция- В. Търново, НИНКН, НАИМ при БАН.

1.2 Цели и задачи на плана

Целите и задачите на плана са поставени в Плановото задание, както следва:

1. Обвързване на развитието на града и общината с факторите от областно, регионално, и национално и наднационално ниво.
2. Оптимизиране на функционалната структура на града и общината спрямо съвременните социално-икономически и демографски процеси.
3. Оптимизиране на начините и режимите на земеползване в селищната, крайселищната и общинска територия.
4. Оптимизиране на пространственото и функционално развитие на различните подсистеми на териториалния организъм и взаимодействието между тях.
5. Планиране на такива структурни и функционални преобразувания, които да направят пространствената организация на територията адекватна на съвременните социално-икономически, културни и технологични промени и процеси.
6. Изявяване на пространствените потенциали и екологичните рамки за устойчиво развитие на селищната мрежа, града и общината като цяло .
7. Създаване на предпоставки и условия за ефективно управление на общинското развитие.
8. Повишаване на маркетинговите качества наобщината в условията на конкуренция в развитието на отделните населени места.

Тези цели се реализират чрез:

- Анализ, диагноза (оценка) и прогноза на съществуващите икономически, пространствени, демографски, природо-географски, екологични и други фактори и създаване на обективна информационна база за определяне на прогнозното развитие на Общината
- Разработване на геоинформационна система като основа за планиране на развитието на Общината в перспективния период
- Обвързване на развитието на Общината и пространствено осигуряване на конкретните планови и пространствени прогнози и проектни предложения от по-високо ниво – областно, регионално и национално
- Осигуряване на оптимална в техническо и икономическо отношение териториална и функционална организация на съществуващите и потенциалните ресурси за устойчиво развитие на общината
- Оптимизиране на режимите на устройство и земеползване на територията на общината и привеждането им в съответствие с нормативните и екологичните изисквания и социално-икономическите предпоставки и тенденции в рамките на прогнозния период;

Следвайки нормативните изисквания, Общият устройствен план на община Стражица трябва да съдържа мотивирани проектни ***решения за:***

- *Структура на територията* – устройствените зони за обитаване, производство, рекреация, природозащита, природо-възстановяване, комуникация и инфраструктура.
- *Строителните граници,* в т.ч. и терените за ново селищно развитие, при отчитане собствеността на гражданите, ограничителите и стимулаторите за териториално развитие.
- *Строителните зони*, границите им, начинът на застрояване и основни параметри на застрояване (интензивност, плътност, височина и др.)
- *Републиканската и общинската пътна мрежа*.
- Трасетата и обектите на *инженерната инфраструктура*.
- *Защитените архитектурни, културни и др.зони и обекти* - паметници на културата.
- *Обектите за обществено обслужване* от система "образование", "култура", "здравеопазване", "спорт", култура и др., които се изграждат със средствата на общината и държавата и са от особена важност за общината.
- *Екологически мероприятия*, параметри и изисквания за повишаване стандарта и качествата на околната среда.
- *Ландшафтно и композиционно естетическо оформяне на селищата*, прилежащите квартали и крайселищната територия.
- Мероприятия за *устойчивост на социално-икономическото развитие* и съпътстващите ги устройствени условия.
- *Разчети за баланса на територията* и други важни териториални показатели.
- *Зоните с висока концентрация на обекти от сектора обслужващ* селскостопанските дейности с опредерящо икономическо значиние за общината.

1.3 Прогнозен период

Периодът на действие на плана е около 20 години, в съответствие с общите изисквания към планове от това ниво.
Предвид сложната обществено-икономическа ситуация, крайно неблагоприятните демографски тенденции и вероятното негативно влияние на външно икономически фактори, следва да се осигури максимална еластичност и адаптивност на предвижданията на плана във времевата рамка на неговото действие.

2 ОБЩ ПОДХОД И МЕТОДИКА

2.1 Информационно осигуряване

Пълнотата на информацията по различните функционални и интегриращи системи, е гаранция за задълбочеността на анализа и правилността на определените за решаване проблеми.

Информационното осигуряване на проекта се обезпечи по две направления:

Агрегирана информация за община Стражица от данни на Националния статистически институт (НСИ):

- *Население* – брой, полова структура, възрастова структура, естествен и механичен прираст, и др;
- *Обитаване* – жилищен и сграден фонд- брой, площи (кв.м.^{2}),етажи и т.н.;
- *Икономика* – брой фирми, фирми по брой на заетите, продукция, основни стопански показатели;
- *Социална инфраструктура* - *образование* -брой учебни заведения по вид, брой учащи се по вид учебни заведения; брой класни стаи и кабинети и др.; *здравеопазване* - брой лекари и стоматолози и др.; *култура* - брой обекти по вид, капацитет но обектите и др.;
- *Техническа инфраструктура* : дължина на пътната/уличната мрежа - (км); дължина и относителен дял на благоустроената улична мрежа (км. и % от общата дължина); брой АТЦ и др.
- *Околна среда* – емисии на вредни вещества в атмосферата и т.н.;
- *Заетост и безработица*; заети/наети лица - безработни лица (бр.); коефициент (равнище) на заетост – (%); коефициент (равнище) на безработица – (%);
- *Териториални ресурси* - размер (площ) на територията - (км^2), баланс на територията -земи по вида на тяхното, ползване - (км^2) и % от общата площ на територията;

Допълнителна статистическа информация: Информация по отрасли и функционални системи и планировъчни райони, представена от съответните отдели и служби на общинската администрация, Териториалното статистическо бюро – град Велико Търново (ТСБ), Общинска служба “ Земеделие” – гр. Стражица, Бюрото на труда и безработицата – гр. Горна Оряховица, клон Стражица, Регионална инспекция по здравеопазване; Регионална служба “Социални дейности”, Браншови структури (Туризъм, Търговия и др.) и служби и институции, разполагащи с информация, необходима за разработването на ОУП според оценката на проектантския екип и със съдействието на общинската администрация.

Източници на информация със стратегически, планов и друг оперативен характер са съществуващите Национална концепция за пространствено развитие на

Република България (2013-2025 г.), Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022 г.), Национални Оперативни програми и секторни стратегии, Регионален план за развитие на Северен централен район за планиране (2014-2020 г.), Областна стратегия за развитие на област Велико Търново (2014-2020 г.), както и на Общинския план за развитие на община Стражица (2014-2020 г.).

Специализирани източници на информация са:

НИНКН и НАИМ при БАН – за недвижимото културно наследство на територията на общината;

В и К «Йовковци» - по проблемите и състоянието на инфраструктурните мрежи и съоръжения за питейно водоснабдяване и за пречистване на отпадните води ЕНЕРГОПро – клон Горна оряховица по проблемите и състоянието на инфраструктурните мрежи и съоръжения за електроснабдяване на територията на общината;

2.2 Съгласуване на проектните решения Заинтересовани страни

Изработванетона устройствения план на община Стражица и свързаната с него Екологочна оценка и Оцеценка за съвместимост с други планове ипрограми във връзка с опазването на Защитените зони по натура от Националната екологична мрежа (НЕМ) по изискване се реализира в условията на демократичност и прозрачност на процеса и при включването на засегнатото с плана население и всички заинтересовани страни.

Най-общо **заинтересованите страни** от изработването на Общия устройствен план на Община Стражица са трите главни фактора /"актьори"/ в развитието на населените места. Това са онези общности, обобщено определени, които имат принципно различни интереси и дейности в развитието на населените места.Най-важните групи са тези на:

- Гражданството – с различните си възрастови и социални групи;
- Представителите на бизнеса и предприемачеството;
- Представителите на местното самоуправление и общинската администрация.

Разбира се, общността в населените места е много по разностранна и могат да се обособят множество и различни групи по интереси и с различно отношение към града и населените места – работещи, пенсионери, младежи, деца, търговци, интелектуалци, творци, селскостопански работници, военнослужещи, чиновници, политици и т. н. Тези различни групи се преливат една в друга, много от „актьорите" заемат една или две позиции едновременно – например „чиновници", но и „граждани".

В процеса на изработването на плана, при съдействието на общинската администрация бяха проведени няколко работни срещи и обсъждания с представители на местната власт – кметовете на населените места, представители на бизнеса – местни фермери, ...

Предстои организиране и провеждане на регламентираното обществено обсъждане Предварителния проект и екологичната оценка след съответното му оповестяване и разясняване.

В този процес ролята на експертния екип е да подпомага взаимодействието на тези три групи, като осигурява планови **възможности** за реализирането на техните

групови стратегии и интереси. Основна негова грижа е съхраняването на **равновесието** и осигуряването, подсказването на **перспективи** за развитие на града. Тук можем да определим значението, което придаваме на разработвания **Общ устройствен план на Община Стражица – да предостави устройствено регламентирано поле за постигане на равновесие и създаване на перспективи за развитие на Общината.**

В процеса на изработването на плана заинтересовани страни и участници са и различни общински и държавни органи и институции от общинско, областно и национално ниво, както и експлоатоционните предприятия на техническите мрежи. От една страна те осигуряват необходимата обективна и качествена информация за неговото създаване, от друга реализират контрол и съблюдаване на нормативните изисквания по съответните части на плана.

3 СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УСТРОЙСТВЕНОТО ПЛАНИРАНЕ

Главните фактори и предизвикателства за развитието на българските селища в началото на 21 век са:

- Развитието на пазарната икономика и поставянето на градовете и селата в конкурентни условия;
- Процесите на евроинтеграцията, засилване на транснационалните връзки и възприемането на европейските критерии и изисквания за качеството на градската и селищна среда;
- Развитието на информационните технологии и произтичащата от това глобализация и децентрализация на селищната мрежа, в резултат на промяната на начина на живот и устройството на жизнената среда;
- Демократизацията на обществения живот, засилване на значението на гражданското общество, както и появата на нови “актьори” – фактори в градското и селищно развитие;
- Екологизацията и императивното изискване за устойчиво развитие на селищните общности;
- Отчитане на значението и баланса между двете сфери на управление на развитието на града и селищата - бюджетна и пазарна;

4 ПЛАНОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО УСТРОЙСТВО НА ОБЩИНАТА. СТЕПЕН НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ

За територията на Общината са разработвани следните устройствени планове от високо ниво:

- Концепция за пространствено развиетие (приета с Решение № 495/ 27.05.2014 г. на Общински съвет – Стражица.)
- ОПР Стражица 2014-2020г;
- http://strazhitsa.com/OPR_2014-2020/OPR_2014-2020.pdf

- Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г приет с Решение на МС № 461 / 01.08.2013г .http://www.mrrb.government.bg/docs/a3597ca9b11b965d5759f35dbfa79245.doc
- Териториално устройствен план на селищна система Стражица (ТУП) – 1986 /7 г
- Териториално устройствен план за отдиха по 4-то ПМС (ТУПО)

Тези териториално-устройствени планове бяха един амбициозен и напредничав за времето опит за оптимизиране на развитието на територията. За съжаление по различни причини те бяха бързо дезактуализирани и практически не се приложиха. За град Стражица е одобрен през 1987 г Общ градоустройствен план (ОГП). Основна негова цел е била осигуряване на планова основа за бързо и ефективно възстановяване на щетите от тежкото земетресение, сполетяло региона. Предвижданията на този план са в значителна степен реализирани, което се е отразило благоприятно на устройствената структура на града.

За територията на общината е провеждана системна политика на подробно устройствено проектиране, до голяма степен катализирана от усилията по преодоляване на щетите от земетресението. Някои населени места имат сравнително актуални и в значителна степен приложени Подробни устройствени планове, както следва

№	Населено място	Година
1.	гр. Стражица	1987
2.	с.Асеново	1987
3.	с.Благоево	1991
4.	с.Бряговица	1991
5	.с.Владислав	1992
6.	с.Виноград	1992
7.	с.Мирово	1987
8.	с.Николаево	1991
9.	с.Нова Върбовка	1992
10.	с.Ново Градище	1992
11.	с.Сушица	1992
12.	с.Царски извор	1987

Някои от населените места са с по-стари планови основи:

№	Населено място	Година	
1.	с.Балканци	1936	
2.	с.Водно	1953	
3.	с.Горски сеновец	1930	
4.	с.Железарци	1962	(околовръстен полигон)
5.	с.Кавлак	1947	
6.	с.Камен	1968	
7.	с.Кесарево	1968	
8.	с.Лозен	1931	
9.	с.Любенци	1962	(околовръстен полигон)
10.	с.Теменуга	1938	

За тези населени места със стари регулационни планове има изработени, но неодобрени кадастрални планове от 1991 год. (без с. Кесарево).

В инвестиционната програма на общината за 2015 г са предвидени:

- нови кадастрални и регулационни планове на селата Кесарево и Лозен.

За всички населени места е наложително изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри, които да отразяват актуалното състояние на недвижимите имоти, след което и ПУП – ПРЗ, които да са съобразени с действащата нормативна уредба и ОУПО.

Видно от горната таблица, населените места в общината имат пидробни планове изработени преди повече от 20г. Всички те са с изтекъл срок на действие и базирани върху неактуални кадастрални планове.
С настоящия проект за ОУПО се регламентират важни устройствени параметри на всички населени места в общината, в това число: строителни граници, устройствено зониране и устройствени режими на урбанизираните територии, значими площни елементи на комуналното стопанство и благоустрояването като гробищни и крайселищни паркове, спортни терени, трасета на пресичащи/тангиращи пътища от републиканската и общинската мрежи, минимален задължителен набор от публични услуги, трасета, сервитути и съоръжения на техническите мрежи по електроснабдяване, водоснабдяване и евентуално местоположение на пречиствателни съоръжения за отпадни води. Регламентира се статута на крайселищните земеделски и горски територии, както и на земите с възможна смяна на предназначението с цел застрояване.

5 РЕГИОНАЛНИ ПРОУЧВАНИЯ

5.1 Ситуиране на Община Стражица в структурите от по-високо национално и регионално ниво

По новото териториално деление община Стражица е в състава на Северния централен район. Новият териториален обхват на Северния централен район, определен в съответствие с изискванията на Регламент на ЕС 1059 / 2003 се формира от областите велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра (ниво NUTS 3) с общо 36 общини.
Северен централен район обхваща пет области в територията между Стара планина и река Дунав – Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра. Районът граничи на изток със Североизточния, за запад със Северозападния, а на юг с Югоизточния райони. В състава на СЦР влизат 36 общини, неговата площ е 14974.0 км², а населението му, според данните НСИ към 31.12.2013 г. е 835 813 жители.
Той е важен транспортен кръстопът – пресичане на два от основните Паневропейски транспортни коридори – ТК № 7 (река Дунав) и ТК № 9.
Районът граничи с Румъния, като четири от петте области попадат в обхвата на Дунавския трансграничен регион – Силистра, Разград, Русе и Велико Търново.
Основните оси на урбанизация са паралелните Плевен – Русе и Плевен – Велико Търново и меридионалната Русе – Велико Търново – Габрово – Казанлък – Стара Загора – Хасково – Кърджали – Маказа. Тази ос продължава на север по направлението Русе – Гюргево – Букурещ и се очаква нейното транснационално значение непрекъснато да расте. В района са развити всички видове транспорт – автомобилен, железопътен, воден и въздушен. През територията на района преминават коридор № 7 – транс европейският воден път Рейн – Майн – Дунав от Ротердам до Сулина и коридор № 9, който свързва северна, средна и източна Европа с Егейско море. Районът разполага с 5 университета и специализирани висши училища. В района много добре е развита мрежата от професионални училища след 8 клас и професионални колежи, което е предпоставка за

повишаване на квалификацията на работната сила в производствените сектори на индустрията и услугите и за модерно развитие на аграрния сектор.
Според постановките на НСРР, през територията на СЦР преминават три оси на урбанистично развитие от национално значение. Това са: Средната меридионална (ОЕТК 9) Русе – Велико Търново – Габрово – Стара Загора – Хасково – Кърджали – Маказа, Северната паралелна ос – София – Плевен – Русе, оста Ябланица – Велико Търново – Шумен – Варна и оста Русе – Разград – Шумен – Варна.

Област Велико Търново е разположена в централната част на Северна България и западната част на Северния централен район . Територията й е с площ 4 662 km² (4.2 % от територията на страната). Областта е с изгодното транспортно-географско положение, което е фактор за отвореността й към съседните области в страната. Принадлежността й към Българското Дунавско крайбрежие също е благоприятен фактор за осъществяване на трансграничното сътрудничество с крайдунавските региони от поречието на р. Дунав. Област Велико Търново обхваща 336 населени места (14 града и 322 села), които са включени в 10 общини – Велико Търново(с площ 885 км2), Горна Оряховица (314 км2), Елена (670 км2), Златарица (231 км2), Лясковец (178 км2), Павликени (626 км2), Полски Тръмбеш (465 км2), Свищов (621 км2), Стражица (508км2) и Сухиндол Стрелча (157 км2).
В трите най-големите общини на областта – Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов са концентрирани преобладаващата част от икономическите дейности, квалифицираната работна сила структуриращи обекти на социалната и техническата инфраструктура. Към тези общини са ориентирани и основната част от инвестициите. Двата университетски центъра – градовете Велико Търново и Свищов са и с национални функции в сферата на висшето образование.
Общината е разположена върху площ от 508 км2 в североизточната част на област Велико Търново. Граничи с област Търговище и област Русе. Съседни общини са Община Горна Оряховица, Община Антоново, Община Попово, Община Бяла, Община Лясковец, Община Златарица и Община Полски Тръмбеш. Специфичното разположение на общината в близост до Великотърновската агломерация и до град Русе като привлекателен център е довело до системен отлив на население през годините от региона.
Същевременно разположението встрани от активните транспортни коридори също е играло негативна роля за демографско-урбанизационното развитие. Регионът е сравнително слабо населен, историческата селищна мрежа е стагнирала в демографското си развитие.

5.2 Регионални връзки на общината

Икономически, административно и функционално общината е свързана с областния център Велико Търново.

Транспортни коридори с национално и наднационално значение

Област Велико Търново се обслужва от два Пан-европейски транспортни коридори – ОЕТК № 7 (р. Дунав) и ОЕТК № 9. На територията на областта не са изградени автомагистрали и скоростни пътища, но трасето на бъдещата АМ “Хемус” /София-Варна/ през нея. От важно национално значение е доизграждането и модернизацията на крайдунавския крайбрежен път от Видин до Силистра, който е предвиден в Дунавската стратегия на Европейския съюз. През територията на областта преминават международните пътища:

-□Първокласният път I-3 Русе – Бяла – Плевен – София (Е-83);
-□Първокласният път I-4 Ябланица – Велико Търново - Шумен;
-□Първокласният път I-5 Русе/Бяла – Велико Търново - Стара Загора –Кърджали - граница Гърция (Е-85) формиращ направлението на ОЕТК №9.

В близост до общината преминават второстепенните оси на развитие на област Велико Търново, които се формират по транспортните направления на коридорите от трансевропейската транспортна мрежа и на други транспортни мрежи от национално значение, както следва:
• Средна основна меридионална ос - Русе–Велико Търново–Габрово-Стара Загора–Хасково-Кърджали-Маказа, част от общоевропейски транспортен коридор № 9;
• Северна основна паралелна ос – София – Плевен – Русе и отклонението София–Ловеч–Велико Търново–Шумен–Варна (АМ „Хемус“);
• Крайдунавска паралелна ос, която свързва селищата по Дунавското крайбрежие;
• Второстепенна ос на развитие свързваща селищата Свищов и Велико Търново.
С регионално и национално значение са пътищата от националната сухопътна мрежа, а именно:
- Велико Търново – Кесарево - Омуртаг / Варна/
- Горна Оряховица - Камен – Попово / Варна/
- Стражица - Лозен - Полски Тръмбеш /Русе –Велико Търново/
- Стражица - Ново Градище – Омуртаг /Варна / .
Съгласно Регионалния план за развитие на СЦР за периода 2014-2020 г. приоритетите за подобряване на пътната мрежа в област Велико Търново, от които община Стражица също има потенциални икономически ползи, включват доизграждането на АМ „Хемус” в участъците Ябланица – Велико Търново и Велико Търново – Шумен и АМ Русе – В. Търново, както и скоростен път Русе – Варна.

Параметри на автомобилния транспорт и пътната инфраструктура

Общата дължина на републиканската пътна мрежа в Област Велико Търново е 937 км, като 153 км от тях са пътища I-ви клас, 141 км са пътища II-ри клас, а останалите 643 км- пътища III-ти клас. Относителният дял на първокласните пътища в областта е 16,33 %, което е по-висок от стойността на този показател в страната – 15,22%.
Най-голяма е дължината на републиканските пътища на територията на Община Велико Търново –197,78 км, съставляващи 21,11 % от пътната мрежа в областта. През територията на общините Елена, Златарица, Павликени и Сухиндол не преминават пътища от I клас. За тези общини определяща роля за транспортното обслужване и осигуряването на достъп до населените места имат пътищата втори и трети клас, което определя необходимостта от подобряване на експлоатационното им състояние.
Участък с висок риск и концентрация на ПТП е отсечката между Южен пътен възел Велико Търново и гр. Дебелец.
Пътната мрежа в Област Велико Търново не е свързана с пътната мрежа от румънската част, но преките трансгранични контакти се осъществяват посредством ферибота Свищов-Зимнич. На територията на областта има един ГКПП – Свищов.
ЖП транспорт

Община Стражица се обслужва от железопътна линия с национа но значение София –Варна /през Горна Оряховица/. Дължината на железопътната мрежа,

преминаваща през територията на общината е 39,708 км. ЖП гара Стражица и жп спирките в селата Кесарево и Асеново, в комбинация с автомобилния транспорт, създават добра възможност за транспортни комуникации и превоз на стоки.
Тези транспортни връзки са благоприятен фактор за развитие на общината в средносрочно бъдеще.

Общата дължина на ж.п. линиите на територията на област Велико Търново е 236 км, които съставляват 37.64 % от ж.п. мрежата на СЦР и 5.80 % от ж.п. мрежата на страната. Общата дължина на удвоените жп линии е 82 км или 34.75 % от всички жп линии в областта. Дължината на електрифицираните жп линии е 159 км – 67.37 % и е над средното ниво на ЕС. Гъстотата на железопътната мрежа в областта е 48.64 % и сред най-високите показатели за страната. Област Велико Търново се обслужва от:

- II главна линия София- Плевен-Г. Оряховица-Варна ;
- IV главна линия Русе - Ст. Загора - Подкова - съставен елемент на ОЕТК №9;
- жп клон Левски-Свищов;

- нефункциониращата към момента жп линия Лясковец – Златарица – Елена, която предоставя възможности за повторното й експлоатиране.

Воден транспорт
Водният транспорт по ОЕТК № 7 се обслужва от пристанището от национално значение “Свищов”. Намира се в най-южната точка от р. Дунав, като от тук е най-късият път от реката до старопланинските проходи, а от там за Турция, Гърция и Близкия Изток. Пристанището разполага с най-голямата митническа складова и логистична база в Централна северна България и необходимата техника за обработка на всички видове контейнери.
Въздушен транспорт
Летище Горна Оряховица е петото международно летище в страната. Центърът за управление на въздушните полети ръководи движението на самолетите над цяла Северна България. Летището е специализирано за карго полети и има потенциални възможности за увеличаване обема на своята дейност. Явява се основен пункт за износ на бързоразваляеми селскостопански продукти, живи животни и охладено месо от Северна България за ЕС, Русия и страните от Близкия и Далечен Изток. Пътническия терминал е в добро състояние, но е изграден и оборудван за обслужване на вътрешни полети. В момента летището в Горна Оряховица се използва за чартърни бизнес полети, за учебно-тренировъчна дейност на ВВС и гражданската авиация. Обслужва и селскостопанската авиация.
От предоставената карта на пътната мрежа и транспортни коридори, публикувана в НСРР 2014 -2020 за Република България, ясно се вижда значимото, стратегическо положение на област Велико Търново в национален мащаб.

Карта:1. Пътна мрежа и транспортни коридори

Воден транспорт

Водният транспорт по ОЕТК № 7 се обслужва от пристанището от национално значение “Свищов”. Намира се в най-южната точка от р. Дунав, като от тук е най-

късият път от реката до старопланинските проходи, а от там за Турция, Гърция и Близкия Изток. Пристанището разполага с най-голямата митническа складова и логистична база в Централна северна България и необходимата техника за обработка на всички видове контейнери.

Въздушен транспорт

Летище Горна Оряховица е петото международно летище в страната. Центърът за управление на въздушните полети ръководи движението на самолетите над цяла Северна България. Летището е специализирано за карго полети и има потенциални възможности за увеличаване обема на своята дейност. Явява се основен пункт за износ на бързоразваляеми селскостопански продукти, живи животни и охладено месо от Северна България за ЕС, Русия и страните от Близкия и Далечен Изток. Пътническия терминал е в добро състояние, но е изграден и оборудван за обслужване на вътрешни полети. В момента летището в Горна Оряховица се използва за чартърни бизнес полети, за учебно-тренировъчна дейност на ВВС и гражданската авиация. Обслужва и селскостопанската авиация.

От предоставената карта на пътната мрежа и транспортни коридори, публикувана в НСРР 2014 -2020 за Република България, ясно се вижда значимото, стратегическо положение на област Велико Търново в национален мащаб.

Карта:1. Пътна мрежа и транспортни коридори

Интермодален транспорт

Потенциал за развитие на интермодален транспорт в областта представлява летището в Горна Оряховица. Важно значение за международните комбинирани превози е и жп гара Горна Оряховица, част от железопътно-фериботните пунктове/пристанища, влизащи в състава на мрежата за международни комбинирани превози. Модернизираното Пристанище Свищов има възможност да се включи по-активно в тези превози, ако има по-съвременна жп връзка с жп линията София-Плевен-Горна Оряховица-Варна. Състоянието на инфраструктурата на българската жп мрежа не отговаря на съвременните изисквания за комбиниран транспорт. Координацията на връзките между жп транспорт и корабоплаването е незадоволителна.

Видове земеползване

Област Велико Търново

От общия размер на територията с най големи площи са земеделските територии, следвани от горските и урбанизираните територии. Земеделските земи са с висок относителен дял в северните, равнинни части на областта. С над 80 % дял на земеделските земи от общия размер на територията са общини Полски Тръмбеш (84.6%), Свищов (82.6%), Павликени (81.0%). Горските територии преобладават в общините, разположени в южните, планински части. С горски територии над 45% от общия размер на територията са общини Елена (57.0%) и Златарица (45.8%)

Областен център е град Велико Търново, които е важен опорен център в Северна България и втори по големина град в Северния централен район.

Община Стражица е една от средните по територия общини в областта. Територията й е 508 км^2 и е петата по големина община във Велико Търновска област. Община Стражица граничи с област Търговище и област Русе. Съседни общини са: Горна Оряховица, Антоново, Попово, Бяла, Лясковец, Златарица и Полски Тръмбеш.
Граничното положение на общината се оценява като благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното развитие. Те в много голяма степен ще зависят от възможностите за интегриране на община Стражица със съседните области и общини и създаване на предпоставки за общо използване на ресурси и потенциали за развитие.

НАСЕЛЕНИЕ

Постоянното население към 31.12. 2013 г. наброява 12 444 души, което е 5.0 % от населението на областта. Развитието на демографските процеси в общината през последните години навлезе в неблагоприятна фаза, характеризираща се с чувствително влошаване на режима на демографско възпроизводство и постепенно намаляване броя на населението. Този процес се продължава да се задълбочава с всяка изминала година.

Регионалните връзки на общината се определят и зависят от няколко групи фактори, а именно:

- *Икономически фактори* – потенциалите за развитие на селищата от общината е земеделието и хранително-вкусовата промишленост, развито зърнопроизводство и големи потенциали за овощарство и зеленчукопроизводтво. Важно предимство е, че град Стражица има обособена Индустриална зона;
- *Важни импулси* за развитието на общинския център и съставните селища ще даде валоризирането на богатия туристически потенциал и културно-историческото наследство. Общината има съхранена природно среда и наличие на много язовири;
- *Социални фактори* - голяма част от обектите на периодичното и епизодичното обслужване в рамките на общината, са изградени в общинския център. В най-голяма степен това се отнася до подсистемите образование, административно и правно обслужване, култура и др. От особено значение са Професионална гимназия по транспорт “Васил Друмев” на Земеделското Стопанство, гр.Стражица и двете СОУ в гр. Стражица и с. Камен.

- *Технически фактори* - регионалните връзки се определят и от схемата на магистралната инженерна инфраструктура и преди всичко в областта на водоснабдяването, електроснабдяването и транспорта.
- *Демографски потенциал* – общинският център попада в категорията много малки градове с население около 4 500 души.

При съвременните условия регионалните връзки на общината придобиват нов характер, който се обуславя от принципите на самоуправление на общините, липса на централизирано планиране и нови пазарно-икономически отношения.

Локалните връзки в границите на общината ще се развиват на основата на единната техническа инфраструктура, отдиха и териториалните потенциали.

ОУПО определя най-общо номенклатурата на тези обекти от селищното стопанство, които ще бъдат локализирани извън регулацията на селищата от общината и тяхното приблизително местоположение, а така също и развитие на транспортно-комуникационната система, която ще осигури регионалните и локални връзки..

Членството на България в ЕС дава възможност да се използват средства от Европейските фондове за развитието на селищата от общината. Концепцията на новия устройствен план на общината се базира на варианти на социално-икономическо развитие, които отчитат предизвикателствата на членството на България в ЕС и възможността за ползване на средства по различните оперативни програми, включително Националната оперативна програма за регионално развитие и Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025. Възможностите за ползване на Европейските фондове и тяхното обвързване с конкретни проекти, имащи отношение към развитието на града и селищата от общината, ще бъдат важен елемент на градоустройствената концепция.

Местоположение и административно-териториална структура

Община Стражица е разположена в Северна централна България между големите областни центрове Велико Търново и Русе.

Местоположението на общината предлага удобен достъп до Велико Търново, София, Русе, голямото черноморско пристанища Варна, черноморските пристанища и курорти, пазарите на Румъния.

Град Стражица е общински център, което определя редица предимства за развитието на селището по линия на представена местна администрация и деконцентрирани държавни служби. Те са свързани с възможности за по-бързо обслужване на бизнеса и по-добър достъп до информационно и проектно обслужване, свързано с европейски програми и фондове

Община Стражица е създадена с Указ № 2295/ от 22.12. 1978 г., публикуван в ДВ брой 101/26.12.1978 г. които определя седалищата и състава на общините в Република България. Според този Указ община Стражица е със седалище гр. Стражица и в състава ѝ се включват 23 населени места - гр.Стражица и селата Асеново, Балканци, Благоево, Бряговица, Виноград, Владислав, Водно, Горски Сеновец, Железарци, Кавлак, Камен, Кесарево, Лозен, Любенци, Мирово, Николаево, Нова Върбовка, Ново Градище, Сушица, Теменуга и Царски Извор и Паисий.

Настоящите граници на общината са определени с Указ № 165 от 19.06.2001 г. когато село Пайсий е отделено от обшина Стражица и е присъединено към обшина Горна Оряховица. Селищната мрежа в територията на общината се е формирала в зависимост от природните и теренни условия и с оглед развитието на поминъка на населението. Тя се състои от 22 селища, 1 град и 21 села.

5.3 Селищна мрежа

Община Стражица обхваща 22 населени места, 1 града и 21 села.

селищна мрежа - брой и вид населени места	брой	Площ /дка/
Градове:	1	3 597
Села:	21	21 563

В структурата й главно място заема общинският център (град Стражица), който изпълнява функции на икономически, транспортен и обслужващ център. Тази роля на общинския център в миналото и сега, е формирала територия, в която неговото влияние и връзки с населените места, се проявяват доста силно. Тези връзки са най-силни в границите на общината и постепенно намаляват в границите на областта. Принос за това има и транспортно-комуникационната система в тази част на страната, която улеснява достъпа до **селището и обслужването на населението.**

Населените места в границите на общината са:
гр.Стражица и селата Асеново, Балканци, Благоево, Бряговица, Виноград, Владислав, Водно, Горски Сеновец, Железарци, Кавлак, Камен, Кесарево, Лозен, Любенци, Мирово, Николаево, Нова Върбовка, Ново Градище, Сушица, Теменуга и Царски Извор
По категория, площ и население селищата в общината имат следните параметри:

	Населено място	**Код**	**Категория**	**Площ(ха)**	**Население 2013**
1	гр.СТРАЖИЦА	69633	3	335,3	4372
2	с.КАМЕН	35657	5	202,7	1506
3	с.КЕСАРЕВО	36782	5	160,9	1305
4	с.АСЕНОВО	00730	6	131,6	631
5	с.БРЯГОВИЦА	06731	6	81,8	408
6	с.ЦАРСКИ ИЗВОР	80203	6	148,2	802
7	с.СУШИЦА	70408	6	314,4	764
8	с.ВИНОГРАД	11140	6	142,6	576
9	с.БАЛКАНЦИ	02470	7	73,0	140
10	с.БЛАГОЕВО	04282	7	80,6	352
11	с.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	17155	7	85,4	263
12	с.ЛОЗЕН	44046	7	107,5	368
13	с.МИРОВО	48341	7	67,4	169
14	с.НОВО ГРАДИЩЕ	52060	7	92,5	88
15	с.НИКОЛАЕВО	51593	7	70,1	100
16	с.НОВА ВЪРБОВКА	51799	7	121,7	222
17	с.ВЛАДИСЛАВ	11466	7	76,7	268
18	с.ЖЕЛЕЗАРЦИ	29091	8	19,8	36

19	с.КАВЛАК	35078	8	52,5	40
20	с.ЛЮБЕНЦИ	44567	8	25,2	7
21	с.ТЕМЕНУГА	72237	8	53,1	23
22	с.ВОДНО	11750	8	39,0	4

Съгласно Наредба № 7 на МРРБ/22.12. 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони селищата от община Стражица попадат в следните категории:

- в категорията “ много малки градове” (с население до 10 000 жители) - гр.Стражица – 4 372 жители;
- средни села (с население от 1000 до 2000 жители) - 2села (с. Камен и с. Кесарево);
- малки села (с население от 250 до 1000 жители) - 9 села (с.Асеново, с. Благоево, с. Бряговица, с. Виноград, с. Владислав, с. Горски Сеновец, с. Лозен, с. Сушица и с. Царски извор);
- много малки села (с население до 250 жители) - 10 села (с. Балканци, с. Водно, с. Железарци, с. Кавлак, с. Любенци, с. Мирово, с. Николаево, с. Нова Върбовка, с. Ново Градище и с. Теменуга).

5.4 Историческо развитие на селищната мрежа в общината. Урбанизационни процеси

Освен функционален, градът е и пространствен център. Като цяло селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията. Средната селищна гъстота (4.3 селища на 100 км2) е по-малка от тази за страната (около 4.8) и на област Велико Търново (около 7.6).
По степен на урбанизация, към 31.12. 2013 г. община Стражица е на едно от последните места в областта с 35.1 % градско население, което е по- ниско от средната стойност за страната – 73.0 % и от средната стойност за област Велико Търново – 69.9 %. Останалата демографска маса 64.9 % е разпределена в сравнително равномерна мрежа от села. Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваща жизнената кариера на младите хора.

Като пространствена структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се дължи на демографските и функционални характеристики. Общината има нужда от целево създаване на два допълващи център – с. Камен и с. Кесарево.

Място на община Стражица в приетата национална урбанистична структура
Според Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., определяща йерархичната система от градове-центрове в Република България, град Стражица попада в пето ниво от избрания модел за урбанистично развитие – умерен полицентризъм. Пето йерархично ниво - много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини - в Северен централен район са 19 бр.: Златарица, Лясковец, Полски Тръмбеш,

Стражица, Сухиндол; Борово, Ветово, Две могили, Иваново, Сливо поле, Ценово; Завет, Лозница, Самуил, Цар Калоян; Алфатар, Главиница, Кайнарджа, Ситово.

Структурата на първичния социален сервиз е почти огледален образ на тази категория селища и възрастовия профил на населението им. **В 7 населени места от общо 22 има функциониращи училища. Центърът компенсира с пълен набор от добре развити услуги на селищно и общинско ниво.**

По степен на благоустроеност, селата имат сходни характеристики – всички са електрифицирани и водоснабдени и разполагат със значителни зелени площи. Сравнима е и благоустроеността на уличната мрежа – в повечето села няма канализация и някога изградената с трайна настилка улична мрежа, сега е повсеместно в лошо състояние.

Анализ на земеползването по видовете територии в общината (по чл.7, ал(1) от ЗУТ)

Територията е слабо урбанизирана. С най-голям дял са земеделските територии – 63,80 %, следват горските – 28,71 %. Урбанизираните територии са 5,16 % от общата площ

Баланс на територията – текущо състояние

	Видове територии	Площ	
		в ха	в %
1	Урбанизирани територии	2626,09	5,16
2	Земеделски територии	31959,72	62,80
3	Горски територии	14610,41	28,71
4	Води	871,87	1,71
5	Пътна и техническа инфраструктура	730,97	1,44
6	Нарушени и добивни територии	90,53	0,18
7	ОБЩА ПЛОЩ	50889,59	100,00

Териториите с особена териториално-устройствена защита по специални закони са както следва:

8	Територии с особена защита (ЗМ по ЗЗТ и ЗМ по ЗКН)	26,92	0,05

6 ПРИРОДНА СРЕДА

6.1.1 Релеф

Община Стражица заема части от Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина. Характерен облик на релефа придават множество възвишения в посока изток – запад. Надморската височина варира от 40 м. до 420 м.

В геоморфологично отношение ва района на Стражица са предимно слаборазчленени и разчленени алувиални низини с асиметрични долини покрай реките.

Важна особеност на литосферата са процесите в сеизмичната зона при град Стражица

6.1.2 Климат

Община Стражица попада в климатичния район на Дунавската хълмиста равнина. Климатът е умерено - континентален, горещо лято със засушавания, прохладна, рано настъпваща пролет. Зимният период е с минимални валежи и незадържаща се дълго снежна покривка - средна продължителност 48 дни. Характерни са есенни и пролетни мразове.

6.1.2.1 Температури

Средномесечните стойности на основните метеорологични параметри съгласно Климатичния справочник на Република България са:

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Температура °C	-2.3	0.7	5.5	12.1	17.2	20.7	22.9	22.4	18.1	12.4	6.9	0.9
максимална температура °C	3.1	6.2	11.1	18.5	23.2	26.8	29.4	29.1	25.6	19	12.1	5.8
минимална температура °C	-4.7	-2.3	0.8	6.5	11	14.5	16.1	15.7	12	7.4	3.4	-2

Средномесечна температура на въздуха от станция В. Търново

месец	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**

	t°	о.н.	t°	о.н.	t°	о.н.	t°	о.н.	t°	о.н.
януари	-2.9	-2.3	1.7	1.1	-0.5	0.1	-0.1	-0.5	-0.8	-0.2
февруари	3.4	1.8	2.5	0.9	3.0	1.4	0.4	-1.2	-4.7	-6.3
март	9.3	3.2	6.9	0.8	6.9	0.8	6.4	0.3	7.5	1.4
април	13.3	1.4	12.7	0.8	12.8	0.9	10.8	-1.1	14.3	2.4
май	17.7	1.1	18.3	1.7	17.9	1.3	16.8	0.2	17.1	0.5
юни	22.3	2.5	22.5	2.9	20.7	1.1	21.0	1.4	23.6	4.0
юли	23.7	2	24.1	2.4	22.5	0.8	23.7	2.0	27.6	5.9
август	25.2	4.1	23.9	1.8	24.8	3.7	23.1	2.0	24.6	3.5
септември	17.4	0.1	17.39	0.6	18.5	1.2	21.1	3.8	20.6	3.3
октомври	13.4	1.7	13.1	1.4	10.5	-1.2	10.3	-1.4	15.4	3.7
ноември	8.1	1.5	9.6	3.0	12.4	5.8	3.1	-3.5	9.2	2.6
декември	4.6	2.8	3.7	1.9	2.0	0.2	3.7	1.9	0.0	1.8

t°- температура в градуси
о.н. – отклонение от нормата в градуси
Климатичните условия са подходящи за много от разпространените в България селскостопански култури.

6.1.2.2 Вятър

Преобладаващите ветрове са с честота на вятъра по посока в /%/ средно годишно както следва

N - 4,2% E – 23,9% S – 5,4% W – 33,5%
NE – 5,5% SE – 8,6% SW – 3,4% NW – 15,5%

Най-висока средна скорост на вятъра по посока/м/сек/ през годината:
W – 4.2 до 5.8 м/сек – целогодишно
NW – 3.5 до 5.5 м/сек – от февруари до октомври
S – 6.9 м/сек – през зимата

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Средна скорост на вятъра, m/s	1.4	1.7	1.8	1.6	1.3	1.1	1	1.1	1.1	1.1	1.3	1.2

6.1.3 Валежи

Валежите са под средното за страната – летен максимум и зимен минимум. Относителната влажност на въздуха е в рамките на нормалното за страната. В района на гр. Стражица, по поречието на р. Голяма река, се задържат мъгли, които влияят неблагоприятно на климатичната обстановка през студените месеци.

Месечна сума на валежа от станция Кесарево

месец	**2008 г**		**2009 г**		**2010 г**		**2011 г**		**2012 г**	
	валеж	и.н. %	валеж	и.н. %	валеж	и.н. %	валеж	и.н. %	валеж	и.н. %
януари	51.5	99	64.2	123	72.3	139	58.7	113	133.9	258
февруари	1.2	2	45.3	94	105.8	220	28.9	60	32.4	67
март	16.8	32	57.0	110	46.4	89	28.4	55	4.8	9
април	55.8	91	23.2	38	73.8	121	61.1	100	41.9	69
май	58.2	71	13.1	16	60.9	74	54.3	66	157.2	191
юни	38.5	45	20.6	24	129.3	150	73.7	86	18.4	21

юли	32.2	49	17.2	26	126.9	192	65.1	99	0.0	0.0
август	1.8	3	7.6	12	7.6	12	88	142	85.7	138
септември	82.5	192	132.0	307	34.2	79	0.0	0.0	21.3	50
октомври	49.1	133	92.8	250	29.9	81	115.5	312	45.9	124
ноември	8.1	16	28.3	54	12.5	24	2.5	5	22.5	43
декември	41.5	88	69.6	148	53.9	114	37.5	80	110.1	234

Забележка:

1. Валежът е даден в л/м^2
2. и.н. % - изпълнение от нормата на валежа в %

Средногодишни стойности на валежите

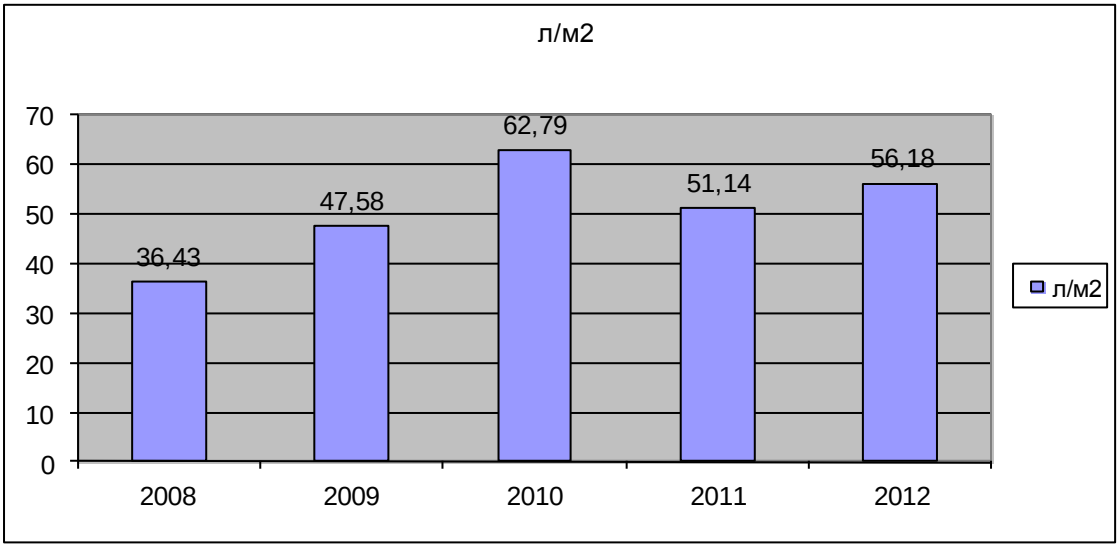

Снеговалежите са средно около 25 дни годишно, през месеците януари, февруари, март и декември. Количеството валежи от сняг е приблизително 10 % от общата сума на валежите.

6.2 Водни ресурси

Водните течения и водните площи, с площ 7124.985 дка, заемат 1,4% от общата територия на общината. Водните ресурси представляват поречия на реките Стара река, Лефеджа, Голяма река, Казълдере и Шипа, както и 30 микроязовира, най-големият от които, Казълдере, е с обем 8 млн куб.м.

Язовирите се отдават на концесия от Община Стражица. Използват се за напояване и рибовъдство.

Подпочените води са високи в районите на селищата, разположени край реките и ниски в тези с полупланински характер.

6.2.1 Реки

Територията на община Стражица е разположена в границите на Дунавския водосборен басейн Речните течения принадлежат към водосборите на реките Янтра (южната и централна част) и съвсем малка част на север към Русенски Лом. Общата площ на водните течения и водни площи се изчисляват на приблизително 7125 dka или 1,4% от площта на общината. Повърхностните водни тела са представени от реки и язовири (32 бр.), а подземните – от порови и карстови води и един сондажен източник на термоминерални води.

През територията на общината протичат реките Стара, Голяма, Лефеджа, Казълдере, Шипа и няколко други по-малки и незначителни притока на главните реки. В северната част протича част от Баниски Лом, ляв приток на р. Черни Лом. На територията на общината Баниски Лом приема левият си приток Дюлгердере.

Описание:

- р. Голяма река - водоприемник II категория, преминаваща през гр. Стражица. В нея е заустена ГПСОВ на механично стъпало
- р. Стара река - водоприемник II категория, преминаваща през с. Кесарево.
- р. Лефеджа - водоприемник II категория, преминаваща през с.Бряговица.

Голяма река, Стара река и Лефеджа са от поречието на река Янтра.

- р. Казълдере - на нея е изграден язовир "Казълдере", собственост на община Стражица
- р. Шипа, преминаваща през землището на с. Лозен.

Водните течения на територията на Община Стражица се характеризират с непостоянен режим и богатство на подпочвени води със значително съдържание на варовик.

Различната гъстота на речната мрежа, характерът на основните скали и почвата, както и нерационалното използване на пасищата и горите обуславят появата и наличието на слаби и средно развити ерозионни процеси. Линейната ерозия е развита главно по землените брегове на трите големи реки.

6.2.2 Язовири

На територията на общината има изградени 30 микроязовира, използвани за риборазвъждане и частично за напояване. Най-големият е „Казълдере” с обем 8 млн куб.м. и е разположен в благоприятна природна среда, на 6 км източно от общинския център. Това е допринесло за неговото развитие, благоустрояване и активно използване за нуждите на отдиха, с наличие на добре стопанисвана инфраструктура.

С изключение на един, язовирните съоръжения са в добро състояние и пълна експлоатационна годност, с благоприятна природна среда и със значителен потенциал като локални центрове на разнородна рекреационна активност.

6.2.3 Геотермални ресурси

Територията на общината не притежава значителни геотермални ресурси с естествен излив на земната повърхност. Установено е чрез сондаж само едно находище на минерална вода на в землището на Стражица с много висока температура, но с неустановен до този момент дебит и химичен състав.

6.3 Природни ресурси

Общината е бедна на подземни природни ресурси. Извършените на територията сондажи не откриха наличието на такива, с изключение на един сондаж в землището на гр. Стражица, при който е открита минерална вода с много висока температура, чийто състав не е напълно изследван.
На територията на общината съществуват две кариери за добив на материали, използвани в керамичната промишленост и каменна кариера за декоративен камък между селата Виноград и Нова Върбовка.

По данни от Националния баланс на запасите на подземни богатства към 31.03.2005 г. на територията на Община Стражица има няколко находища, чиято експлоатация е открита. но без добив
Находища на подземни богатства (към 31.03.2005)1

Находище/група полезни изкопаеми	Код/Доклад - сигнатура	Количество запаси/Ресурси в хил. куб. м.
Бряговица 1037/1972 На 1,5км. югоизточно от селото/ Мергели за тухли	063600/II-741; IIa-521	7204.0
Стражица / глина за тухли	048601/Гьол Чаир	261.4
Стражица / глина за тухли	048602/Воденицата	167.4
Кесарево 1031/1972 На 1 км. източно от селото / глина за тухли	048900/IIa -740; IIa-417; IIa-421; IIa-506;IIa-558	2226.2
Кесарево На 800 м. южно от с. Кесарево	0635000/IIa-740; IIa-417; IIa-421; IIa-506; IIa-558	3127.9

Действащи кариери към 2013 г

Землище	**Имот №**	**Вид собств.**	**Суровина**	**Площ, дка**
с. Камен	0.244	държавна	пясък, чакъл и глина	8.604
с. Нова Върбовка	0.264	общ. публична	пясък, чакъл и глина	9.545
с. Владислав	120.1	обществени организации	суровини за стр. и пром. в скали	51.187
с. Владислав	120.2	обществени организации	суровини за стр. и пром. в скали	41.439

7. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНА СРЕДА И ЕКОЛОГИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

7.1. Качество на атмосферния въздух

Съгласно Наредба № 7 към Закона за чистотата на атмосферния въздух община Стражица попада в район VI по чл. 30, ал. 1, т. 3 – район, в който нивата на един или няколко замърсителя са между съответните горни и долни оценъчни прагове. На територията на общината няма станции за контрол на състоянието на въздуха. Извършва се периодичен контрол от РИОСВ – В. Търново на азотен диоксид, серен диоксид, сероводород, прах и оловни аерозоли. На контрол подлежат паровата централа на „Велпа-91" АД и мазутната централа на „Корадо – България" АД. През летния сезон има значително замърсяване в района на главните пътища.

7.2. Шум

Няма предприятия, генериращи шумово замърсяване. Повишени стойности в близост до главните автомобилни пътища.

7.3. Ландшафтна оценка

Типичният хълмисто предбалкански характер на релефа, аморфната селищна мрежа, разнообразният характер на релефа и растителността формират характерен пейзаж.
Липсата на мащабни икономически центрове, както и на инфраструктурни и транспортни елементи от голям мащаб е допринесла за висока степен на запазеност и автентичност на ландшафта.
До голяма степен автентична е и картината на едроразмерната растителност, диспергирана между земеделските земи и формираща по-масивни горски площи в централната и източната част на територията.

7.4. Геоложка характеристика

Районът се изгражда от:

Горнооряховска свита – (gK1 h-ap);
Обхваща района на Горна Оряховица, Лясковец, Стражица, Златарица, Добри дял, Горско Ново село, Джулюница. Изградена е от мергели, с преобладаване на глинести и слабоалевритови мергели, рядко се срещат чистите пергели. В Горнооряховската свита се срещат и прослойки от пясъчници и алевролити. Дебелината на слоя от Горнооряховската свита е от порядъка 450 ÷ 600 м.

Романска свита – (rmK1ap);
Романската свита е преобладаващо от пясъчници с прослойки от мергели.

Алувиални отложения – aQh.

Дебелината на алувиалните отложения е около 9 м, от тях е изградена терасата на р. Голяма река.

В тектонско отношение попада на границата между Мизийската платформа и Преходната зона на Предбалкана.

През 1986 година се развиват процеси на сеизмично огнище в района на гр. Стражица - район с координати 43.15 – 43.27° северна ширина и 25.97 – 26.10°

източна дължина. Тук се намират землищата на селата Асеново, Водица, Манастирца, Посабина и Медовина.

По геоложки данни в този район е проследен Водолей-Драгановския разлом с направление И-З. На север от него със същото направление е Ресенско – Медовинския разлом. В района има още два линеамента с направление СИ-ЮЗ. Единият се проследява от гр.Горна Оряховица през гр.Стражица и южно от Асеново затихва (Горнооряховски линеамент). Другият е Стражишкия линеамент. Тези два линеамента са изиграли една от главните роли в развитието на сеизмографския процес през 1986 година.

7.5. Почви

Черноземни – в района на Сушица, Лозен, Царски извор, Стражица и Владислав
Алувиално-ливадни – около реките
Алувиално – делувиални
Сиви (тъмно сиви и светло сиви) – преобладаващ тип почви в община Стражица

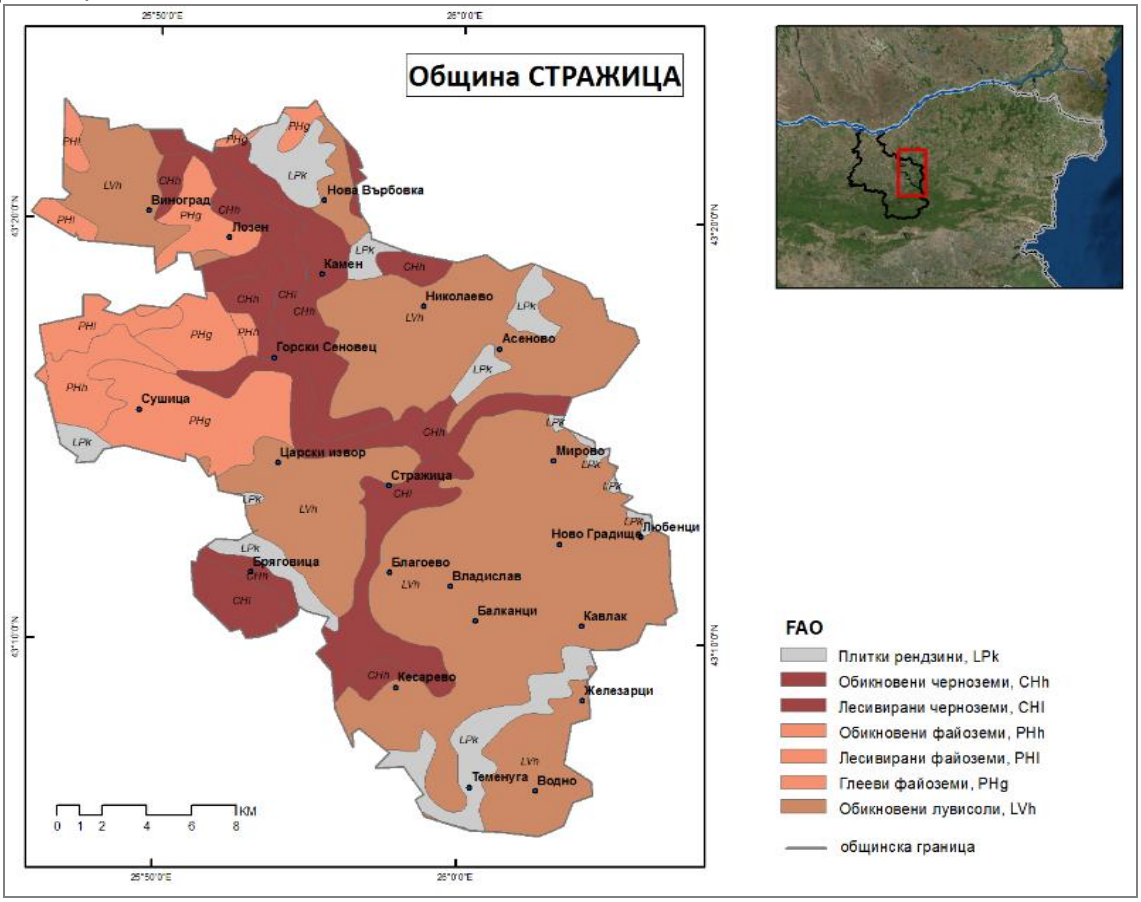

Карта на почвите, изт.ЕО на общ. Стражица, Г. Железов

7.6. Свлачища

Справка за регистрирани свлачища в Община Стражица към 01.07.2010 г

№	Селище	Година на рег.	Възраст	Състояние	Застрашава	Засегната площ, м2	Застрашена площ, м2
1	Асеново	2006	Съвр.	Пер. активно	Шосе,Зем. земи	396	480
2	Бряговица	1975	Старо	Пер. активно	Зем. земи	100000	120000
3	Бряговица	1975	Съвр.	Пер. активно	Зем.земи	3750	4500
4	Виноград	1987	Старо	Пер. активно	Зем. земи	9000	10800
5	Железарци	1996	Съвр.	Пер. активно	ЖС, Шосе, ЕЛ, ВиК	7500	9000
6	Железарци	1997	Старо	Пер. активно	ЖС, ЕЛ, ВиК	175000	210000
7	Железарци	1997	Старо	Пер. активно	Горски фонд, Зем земи	22000	26400
8	Железарци	1997	Старо	Пер. активно	Зем. земи	80000	96000
9	Железарци	1997	Старо	Пер. активно	ЖС, Шосе, ЕЛ, ВиК	150000	180000
10	Железарци	1997	Съвр.	Стабилизирано	Шо. земи	6500	7800
11	Кавлак	1987	Съвр.	Пер. активно	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	2000	2400
12	Кавлак	1987	Съвр.	Пер. активно	ЕЛ, Зем. земи	20400	24480
13	Кавлак	2006	Съвр.	Пер. активно	Шосе, Горски фонд	6510	7820
14	Кесарево	1986	Старо	Потенциално	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	250000	300000
15	Николаево	1987	Древно	Потенциално	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	22500	27000
16	Нова Върбовка	1987	Съвр.	Пер. активно	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	5500	6600
17	Нова Върбовка	1987	Съвр.	Пер. активно	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	2025	2430
18	Ново градище	1987	Съвр.	Пер. активно	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	5000	6000
19	Стражица	1975	Старо	Пер. активно	Зем. земи	8400	10080
20	Стражица	1975	Съвр.	Пер. активно	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	55000	66000
21	Стражица	1975	Съвр.	Пер. активно	Зем.земи	12800	15360
22	Стражица	1992	Съвр.	Потенциално	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	22000	26400
23	Теменуга	1975	Старо	Пер. активно	ЖС, УЛ, ЕЛ, ВиК	300000	360000

24	Теменуга	1975	Старо	Пер. активно	УЛ, ЕЛ	5000	6000
25	Теменуга	2006	Съвр.	Пер. активно	Шосе, Горски фонд	660	800
ОБЩО						**1271941**	**1526350**

7.7. Флора и фауна

Районът на общината е със специфична флора и фауна, с редки и изчезващи видове включени в червената книга на България и голямо разнообразие от ценни лечебни растения – повсеместно се среща мащерка, риган, бял и жълт кантарион, невен, лайка и други. Запазени са естествени гори от дъб и бук. В някои землища има запазени вековни дървета. Богато разнообразие от животински видове обитават територията на общината. Срещат се благороден елен, диви свине, зайци, фазани, бухали, тритони, костенурки. Насекомите са представени от всички видове срещани на територията на България, включително и вписаните в Червената книга на Република България – Еленов рогач и Брумбар носорог.

7.8. Натура 2000 BG

За опазване на биологичното разнообразие в екосистемите в района и на естествените процеси протичащи в тях, както и на характерни забележителни обекти на неживата природа и пейзажи, за защитена територия в Община Стражица е обявена защитената територия “Железарци”. Природни образувания са пещерата “Кочата дупка” в землището на с. Балканци, която не е проучена и извора “ Света Марина” в землището на с. Кесарево

Идентификационен код	Зона	Директива на ЕС	Решение на МС	Обнародвано
BG0000231	Беленска гора	92/43/ЕЕС за Местообитанията	№ 122 от 02.03.07 г.	ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г.
BG0000279	Стара река	92/43/ЕЕС за Местообитанията	№ 122 от 02.03.07 г.	ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г.
BG0000432	Голяма река	92/43/ЕЕС за Местообитанията	№ 122 от 02.03.07 г.	ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г.

7.9. Твърди битови отпадъци

Сметища (по данни от Община Стражица)

Предстои изграждането на голямо депо за отпадъците на общините Велико Търново, Г. Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица.

До 2010 година са закрити по надлежния ред депата по останалите населени места, потвърдено с документи в РИОСВ- Велико Търново.

Депонирането на отпадъци към настоящия момент се извършва на единственото общинско депо за отпадъци, разположено в земл. Стражица, местност „Сухото дере” (Корудере), ПИ 126015 с площ 41.121 дка. Начинът на трайно ползване на терена е сметище. Сметището заема около 86.5 % от площта на ПИ 126015, а обемът на отпадъците е около 106500 м^3.
Изработен е комплексен проект (част ПУП и инвестиционен проект) за закриване и рекултивиране на сметището. По проекта на ОУПО СТражица ПИ 126015 е с предвиждане „за рекултивация и озеленяване“

Количество отпадъци

година	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	т	т	т	т	т	т
Битови отпадъци	2811.17	2713.405	2238.89	2573.16	2985.60	3702.26

Контейнери за събиране на битовите отпадъци

Данни 2011 г

№	Тип съдове	Собственост	Обем (м3)	Брой съдове
1	Контейнер, метален тип „Бобър”	Община Стражица „Титан Клинър” ООД	1.1	135 216
2	Контейнер, метален тип „Бургаски”	Община Стражица	4.0	86
3	Кофа – поцинкована, метална	Община Стражица	0.11	103
4	Кофа - пластмасова	Община Стражица „Титан Клинър” ООД	0.24	922 616
5	Контейнери пластмасови тип „Бобър” за разделно събиране на отпадъци	„Екопак България” АД	1.1	45

Разделно събрани отпадъци от опаковки

Вид на отпадъците	Година	Количество (тона)
Хартиени и картонени	2007	84.27
	2008	42.42
	2009	36.72
	2010	20.96
Пластмасови и метални	2007	61.58
	2008	41.77
	2009	47.84
	2010	27.28
Стъклени	2007	73.58
	2008	32.41
	2009	36.90
	2010	31.20

6.4 Структура на собствеността

Както се вижда от анализа на собствеността на съответната схема доминира диспергиран, наложен от приложението на земеразделителните планове и отразен в действащите КВС режим на собственост върху земеделските и горските земи. Процесите на комасация не са започнали в значителен мащаб, а земеползването става върху уедрени площи в режим на аренда.

Вид собственост	Площ(дка)	Брой имоти	Процент
Чуждестранна	241,43	49	0,05

Частна	182 933,99	34184	35,90
Съсобственост	25 907,98	101	5,10
Стопанисвано от общината	497,55	125	0,10
Религиозна	366,79	31	0,07
Общинска частна	38 289,31	3265	7,53
Общинска публична	51 547,46	4887	10,10
Обществени организации	73 160,95	11818	14,30
Държавна частна	128 548,31	3184	25,20
Държавна публична	7 316,36	289	1,44
ОБЩО	508 810,11		99,79

8. ИКОНОМИЧЕСКА БАЗА

8.1. Структура на общинската икономика

Преобладаващата икономическа специализация на общината в сферата на преработваща промишленост е исторически предопределена. Преди промените от 1989 г. територията е била промишлен център в източната периферия на област Велико Търново с развити дървопреработвателна, хранително-вкусова, шивашка и др. промишлености. Макар голяма част от тези предприятия да не функционират, стартирането на нови и/или реабилитирането на затихнали такива през последните години, „съживява" в някаква степен промишления профил на общината.

Проблемите в настоящия момент идват от ограничените пазари за продуктите на преработвателната промишленост; остаряло технологично оборудване; амортизиран сграден фонд; висока ресурсоемкост и неефективност на производствените процеси; незадоволително качество на произвежданите продукти и невъзможността, поради тази причина, да се преборят с конкуренцията на европейските и световните пазари; изходни суровини с недоказано качество и слаб контрол върху тях.

Община Стражица е една от малките по големина и значимост общини в икономиката на област Велико Търново. През 2013 г. общинската икономика е с дял от 3.5 % от нетните приходи от продажби, 4.2 % от дълготрайните материални активи и 3.1 % от заетите лица на област велико Търново.

По данни ТСБ Велико Търново към края на 2013 г. броя на икономически активните предприятия в общината е 286 и представлява дял от 2.8 % от предприятията в цялата област Велико Търново.

Табл.1. Икономически активни предприятия в област Велико Търново и община Стражица

Област, община	2011	2012	2013
Област Велико Търново	10017	10102	10078

Община Стражица	291	289	286
Дял на предприятията в община Стражица – (%)	2.9	2.9	2.8

Източник:ТСБ – Велико Търново

Наблюдава се тенденция към намаляване на предприятията в общината – през 2011 г. са били 291, а през 2013 са 286, или предприятията намаляват с 5 броя за период от 2 години.
По отношение на броя на функциониращите предприятия и общия размер на произведената продукция на целевата територия се регистрира тенденция към повишаване ефективността на местната икономика, изразяваща се в намаляване на броя на предприятията и нарастване на размера на произведената продукция.

8.2. Основни икономически показатели

Данните от Таблица 2 показват процес на възстановяване след икономическата криза от 2008 г. и показват известна динамика на развитие и нарастване на основните икономически показатели. Произведената продукция през 2013 г. нараства с 7.0 % спрямо 2011 г., приходите от дейността нарастват с 21.9 %, нетните приходи от продажби нарастват с 15.0 %, а дълготрайнити материални активи нарастват с 15.1 %.

Табл. 2. Динамика на основните икономически показатели в община Стражица

Показатели	**мярка**	**2011**	**2012**	**2013**
Произведена продукция	хил.лв.	103304	116050	110526
Приходи от дейността	хил.лв.	148339	160724	180890
Нетни приходи от продажби	хил.лв.	133497	144062	153523
ДМА	хил.лв.	65578	71451	75474
Предприятия	брой	291	289	286
Заети лица	брой	1748	1770	1779

Източник: ТСБ Велико Търново

8.3. Произведена продукция

Най-голям дял в произведената брутна продукция в общинската икономика има **сектор Преработваща промишленост 58.6 % (64 802 хил.лв.) през 2013 г.** Данните за 2012 г. показват известно намаление, докато през 2011 г. показват в**ъзстановяване.** През анализирания период **Селското стопанство** намалява своя обем делът му в икономическата структура на община от 35.6 % през 2011 г.на 29.6 % през 2013 г.
Последните данни показват, че сектор Строителство започва да възстановява позициите си в общинската икономика и през 2013 г. дела му в брутната продукция е 1.2 % , докато през 2011 г. е бил 1.0 %. .
Секторът на Търговията, ремонт на автомобили и мотоциклети през 2013 г. загубва позициите си в сравнение с тези за 2012 г.
Устойчив ръст се наблюдава в останалите основни сектори на общинската икономика – **Хотели и ресторанти и Транспорт, складиране и съобщения**.
Най-висока средна стойност на брутна продукция на една фирма през 2013 г. има в сектор Преработваща промишленост 3240.1 хил.лв,следван от секторите Селско,

горско и рибно стопанство (617.2 хил. лв.) и Производство и разпостранение на електрическа и топлинна енергия (308.8 хил.лв.).

Табл. 3. Произведена продукция в община Стражица – хил. лв.

Икономически дейности- (A21)	**2011**	**2012**	**2013**
Община Стражица	**103304**	**116050**	110526
A. Селско, горско и рибно стопанство	36810	37084	32713
C. Преработваща промишленост	60347	67108	64802
D. Производство и разпостранение на електрическа и топлинна енергия	..	..	1211
F. Строителство	1041	1084	1363
G. Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	2896	7534	7107
H. Транспорт, складиране и пощи	1536	1470	2262
I. Хотелиерство и ресторантьорство	132	181	204
J. Създаване и разпостранение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	na	..	..
L. Операции с недвижимости	64	103	271
M. Професионална дейност и научни изследвания	..	18	87
N. Администнративно спомагателни дейности	..	..	..
Q. Хуманитарно здравеопазване и социална работа	381	413	435
R. Култура, спорт и развлечения	..	..	..
S. Други дейности	..	..	65

Източник:ТСБ Велико Търново
Забележка:
Показателят е изчислен по методология на бизнес статистика
“..” Конфеденциални данни

8.4. Нетни приходи от продажби

Този индикатор отбелязва известно възстановяване на местната икономика, като стойностите му през 2013 г. са по-високи от тези през 2011 г.
Разпределението на НПП по сектори от икономически дейности за периода 2011 – 2013 г. показва, че най-голям дял от НПП, реализира сектор Преработваща промишленост 50.7 %, Търговия 28.3 %, следван от сектори Селско, горско и рибно стопанство 21.9 %, Търговия 21.3 %, Транспорт, складиране и пощи 1.5 % , Строителство 13.4 %, Хотели и ресторанти 8.9 %
Необходимо е да се отбележи, че сектор Селско, горско и рибно стопанство започва съществено да намалява дела , от 28.1 % през 2011 г. на 23.8 % през 2013 г. или с 4.3 процентни пункта.

Табл. 4. Нетни приходи от продажби в община Стражица – хил. лв.

Икономически дейности- (A21)	**2011**	**2012**	**2013**
Община Стражица	**133497**	**144062**	**153523**

A. Селско, горско и рибно стопанство	37462	33535	36610
C. Преработваща промишленост	75978	77282	77863
D. Производство и разпостранение на електрическа и топлинна енергия	..	..	..
F. Строителство	1089	1092	1477
G. Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	16383	28406	32702
H. Транспорт, складиране и пощи	1576	1501	2298
I. Хотелиерство и ресторантьорство	450	542	606
J. Създаване и разпостранение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..
L. Операции с недвижимости	74	228	271
M. Професионална дейност и научни изследвания	..		99
N. Администнративно спомагателни дейности	..	18	..
Q. Хуманитарно здравеопазване и социална работа	382	428	435
R. Култура, спорт и развлечения	..	..	..
S. Други дейности	..	..	71

Източник:ТСБ Велико Търново
Забележка:
Показателят е изчислен по методология на бизнес статистика
“..” Конфеденциални данни

8.5. Предприятия според големината

Микропредприятията са с най-голям относителен дял от общия брой местни предприятията – 89.2 % през 2013 г. На тях се пада дял от 28.8 % от заетите лица, 20.4 % от произведената продукция и 27.8 % от нетните приходи от продажби. Малките предприятия са с относителен дял 8.4 % през 2013 г. и на тях се пада 22.6 % от заетите лица, 25.3 % произведената продукция, 2581 % от приходите от дейност, 24.5 % от нетните приходи от продажби и 37.1 от дълготрайните материални активи.
Средните предприятия са само 7, но те представляват гръбнака на местната икономика. През 2013 г. на тях се пада дял от:
- 48.6 % от заетите лица;
- 54.2 % от произведената продукция;
- 48.8 % от приходите от дейност;
- 47.7 % от нетните приходи от продажби;
- 37.6 % от ДМА.

Средните предприятия са в сферата на преработващата промишленост.

Табл.5: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по години и по групи предприятия според броя на заетите за община Стражица 2011-2013 г.

Групи предприятия	Предприятия - брой	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	ДМА	Заети лица
	Брой	Хиляди левове				Брой
2013						
Общо	**286**	**110526**	**180890**	**153523**	**75474**	**1779**
Микро да 9 заети	255	22593	45971	42623	19071	512
Малки от 10 до 49	24	27938	46718	37605	28043	402
Средни от 50 до 249	7	59915	88201	73295	28360	865
Големи над 250	-	-	-	-	-	-
2012						
Общо	**289**	**116050**	**160724**	**144062**	**71451**	**1770**
Микро да 9 заети	262	20810	38384	35739	18869	563
Малки от 10 до 49	21	34389	46634	36891	33857	384
Средни от 50 до 249	6	60851	75706	71432	18725	823
Големи над 250	-	-	-	-	-	-
2011						
Общо	**291**	**103304**	**148339**	**133497**	**65578**	**1748**
Микро да 9 заети	262	17408	31944	29063	17409	532
Малки от 10 до 49	22	31638	44081	36090	29837	420
Средни от 50 до 249	6	54258	72314	63344	18332	796
Големи над 250	-	-	-	-	-	-

Източник: ТСБ Велико Търново
Забележка:
Показателя “Произведена продукция” е изчислен по методология на бизнес статистика
“”..” Конфиденциални данни
“-“ Няма случай

8.6. Отраслова структура на икономиката

- **8.6.1. Селско, горско и рибно стопанство (Първичен сектор)**

Земеделските територии обхващат 66.4 % от територията на общината, а горските територии са 26.5 %..
По данни на ТСБ Велико Търново за 2013 г. в сектора работят 53 предприятия, които са произвели продукция за 32 713 хил. лв. Това представлява 29.6 % от произведеното в общината. Секторът разполага с 33.3 % (60 609 хил. лв.) от приходите от дейност, 23.8 % (36 610 хил. лв.) от нетните приходи от продажби, 56.5 % (42 263 хил. лв.) от дълготрайните материални активи и 22.5 % (400) от заетите лица.

Представените данни показват, че сектор "Селско, горско и рибно стопанство" независимо от трудностите от обективен и субективен характер е ключов за община Стражица и той продължава да се развива успешно. Той осигурява около **22.5 %** от заетостта в местната икономика.
Представените данни определят важната роля на сектора в общинската икономика:

Табл.6: Основни икономически показатели в сектор "Селско, горско и рибно стопанство" за 2011- 2013 г. в община Стражица

Показатели	**мярка**	**2011**	**2012**	**2013**
Произведена продукция	хил.лв.	36810	37084	32713
Приходи от дейността	хил.лв.	47671	44612	60609
Нетни приходи от продажби	хил.лв.	37462	33535	36610
ДМА	хил.лв.	34977	39285	42263
Предприятия	брой	56	53	53
Заети лица	брой	407	381	400

Източник: ТСБ Велико Търново

Селското стопанство като икономическа дейност е застъпено във всичките населени места на общината като то е основен отрасъл в селата. Развити са и двата клона на селското стопанство- растениевъдство и животновъдство.

Растениевъдство

Земеделските земи в общината по данни на ОС "Земеделие"-Стражица през 2013 г. са 303 438 дка, **в т. ч.**

- Ниви – 253 362 дка (83.5 %);

- Ливади и пасища – 36 783 дка (12.1 %);

- Трайни насаждения (вкл. лозя) – 13 293 дка (4.4 %).

Табл.7: Разпределение на площи и имоти на територията на община Стражица 2012/2013 г.

Площи на имоти, земеделски	**Общо**		**Ниви**		**Трайни нас., вкл. лозя**		**Ливади и пасища**	
	Площ	**Имоти**	**Площ**	**Имоти**	**Площ**	**Имоти**	**Площ**	**Имоти**

земи от дка до дка	- дка	– бр.	- дка	- бр.	- дка	– бр.	– дка	– бр.
Общо	303438	47362	253362	40150	13293	5372	36783	1840
до 3	20744	12665	114531	7628	5047	4351	1166	686
от 3 до 10	159460	28388	151547	26876	4415	886	3498	626
от 10 до 60	82029	5830	76048	5471	1451	102	4440	257
от 30 до 60	10977	263	5067	124	633	16	5277	123
от 60 до 100	8486	111	2322	30	851	12	5313	69
от 100 до 200	8579	62	2059	14	505	4	6015	44
от 200 до 300	5892	25	1438	6	0	0	4451	19
над 300	7271	18	350	1	301	1	6620	16

Източник: ОС “Земеделие” Стражица

Данните от таблицата разкриват, че върху 87 % от имотите на територия се обработва земеделска земя с размер до 10 дка, или това са дребни стопанства, произвеждащи за собствена консумация и само върху 13% от имотите се използва земеделска площ с размер от 10 до 100 дка, които могат да бъдат определени като средни стопанства с пазарна насоченост. Тези показатели илюстрират ниска степен на ефективност в експлоатацията на земеделските земи и са необходими действия в обратна посока. От друга страна, дребните стопанства могат да бъдат източник на допълнителни доходи и привлекателно решение за диверсифициране на местната икономика.

Преобладаващият дял от обработваемите земеделски земи се заема от зърнените и маслодайните култури. По данни на ОС „Земеделие” за 2013 г. най-много площи заема пшеницата (65.631 дка), слънчогледа (68.225 дка) и царевица (19.788 дка.). Нарастването на дела на отглеждани култури, различни от традиционната, която за района е пшеницата, показва неусвоен потенциал на растениевъдството, който следва целенасочено да се насърчава с подходящи пакети от стимули. Ключов фактор за недостатъчно използван селскостопански потенциал е например обстоятелството, че около 20% от земеделската земя не се обработва

Добри перспектива имат: *зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството.* По данни на ОС „Земеделие” от отглежданите зеленчуци най-голям е делът на пипера (101.22 дка), следван от лук (68 дка) и картофи (44.587 дка). Отглеждат се също така тикви, фасул, дини, захарно цвекло, домати, краставици и др. По отношение на плодовете и площите с трайни насаждения, най-много преобладават орехи (757.52), следвани от винени лозя (376.367 дка), сливи (86.012 дка), лешници (77.722 дка), ябълки (15 дка), череши (13.5 дка). Характерна особеност за разглежданите отрасли е, че те се концентрират в малки стопанства и са преобладаващо за лични нужди. Зеленчукопроизводството и застъпено в селата Кесарево и Бряговица. Има две новосъздадени лозови масиви с промишлени цели – в гр. Стражица и в с.Камен. Овощните и зеленчукови площи са с предимно разпокъсана собственост, поради което не успяват да привлекат инвеститори. Въпреки това, районът на община Стражица е характеризиран като ключов за развитието на зеленчукопроизводството в област Велико Търново и следва целенасочено да се подкрепя. Слабият инвеститорски интерес основно се дължи с преобладаващия брой дребни стопанства, произвеждащи продукция за собствена консумация.

Зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството са отрасли, които се нуждаят от целенасочени мерки за възстановяване. Проблема за инвеститорите е липсата на укрупнени масиви. Въпреки това, районът на община Стражица е характеризиран като ключов за развитието на зеленчукопроизводството в област Велико Търново и следва да се предприемат политики и мерки за насърчаването му.
Отдалечеността от промишлени замърсители е добра предпоставка за производството на екологично чиста селскостопанска продукция и провеждане на биоземеделие. Към 2013 г. има само едно биологично сертифицирано стопанство, което отглежда орехи, а потенциалът на общината е голям. Положително влияние върху развитието на растениевъдството би могло да окаже рекултивирането на териториите с трайни насаждения. Засяването на пустеещите земи с етерично маслени култури или превръщането им в пасища чрез засяване на тревни смески също би повишило производителността и ефективността на селскостопанския сектор в общинската икономика. В Концепцията за пространствено развитие на община Стражица са посочени акценти за развитие на селскостопанския отрасъл – усвояване на необработваемите и пустеещи земи, развитие на зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство.

Околната среда в община Стражица по отношение на отделните компоненти е с параметри в допустимите граници. Не се наблюдават “взривове” на замърсявания и огнища на екологични инвазии. Състоянието и позволява производството на екологично чиста селскостопанска продукция и развитие на екотуризъм.
Преди началото на прехода към пазарна икономика най-голям е бил броят на заетите лица в селското стопанство, но сега наетите в сектора са едва 3.16 % от общо заетите в общината.
В момента в селскостопанско производство са ангажирани около 30 кооперации, сдружения и дружества и голям брой еднолични земеделски производители. В стопанска годност са около 185 хил. дка, от които обработват 145 хил. дка.

В структурно отношение по редица причини преобладава зърнопроизводството: пшеница 73381.92 дка, слънчоглед 31179.70 дка, ечемик – 13336.98 дка, също така отглеждането на царевица и овес.
От фуражните култури преобладават царевица, овес и люцерна.
Лозята са 1655 дка, в по голямата си част застарели и на малки площи.
Мери, пасища и ливади от различен вид обхващат 4061 дка..
Овощни градини са 1202 дка., преобладаващо застарели и с компрометирана продуктивност.
В периода 2007÷2010 г в Община Стражица са създадени:

- Лозови масиви - Стражица, с. Владислав, с. Царски извор (98 дка), с. Камен
- Зеленчукова градина (домати, пипер, зеле) - с. Нова Върбовка - 250 дка
- Трайни насаждения (овощни градини) - 623 дка

Основни земеделски култури по площи (2012/2013 стопанска година)[1]

Населено място	**Пшеница**	**Ечемик**	**Рапица**	**Слънчоглед**	**Овес**	**Царевица**	**Общо**
	дка	дка	дка	дка	дка	дка	дка
Асеново	4808	290	0	3149	0	0	8247

[1] По данни на Общинска служба земеделие – гр. Стражица

Балканци	1488	121	0	2635	0	32	4276
Благоево	1681	174	0	1005	0	34	2894
Бряговица	1381	966	0	2245	0	2314	6906
Виноград	10626	1169	0	1938	0	51	13784
Владислав	50	780	0	1578	0	0	2408
Водно	0	0	0	0	0	0	0
Горски Сеновец	1698	835	715	1933	0	3123	8304
Железарци	0	0	0	0	0	0	0
Кавлак	0	0	0	3009	113	0	3122
Камен	5738	1544	450	4636	0	2300	14668
Кесарево	4689	1078	0	3768	0	510	10045
Лозен	5875	2350	0	5097	0	1300	14622
Любенци	0	0	0	494	0	0	494
Мирово	0	0	0	3545	0	0	3545
Николаево	3059	135	0	2330	0	1243	6767
Нова Върбовка	5025	352	0	4962	0	358	10697
Ново Градище	400	530	0	3242	0	310	4482
Сушица	11300	2247	0	16891	0	5676	36114
Стражица	7098	1820	0	3242	0	1897	14057
Теменуга	0	0	0	0	0	0	0
Царски Извор	5094	1122	0	6013	0	900	13129
За общината:	**70010**	**15513**	**1165**	**71712**	**113**	**20048**	**178561**

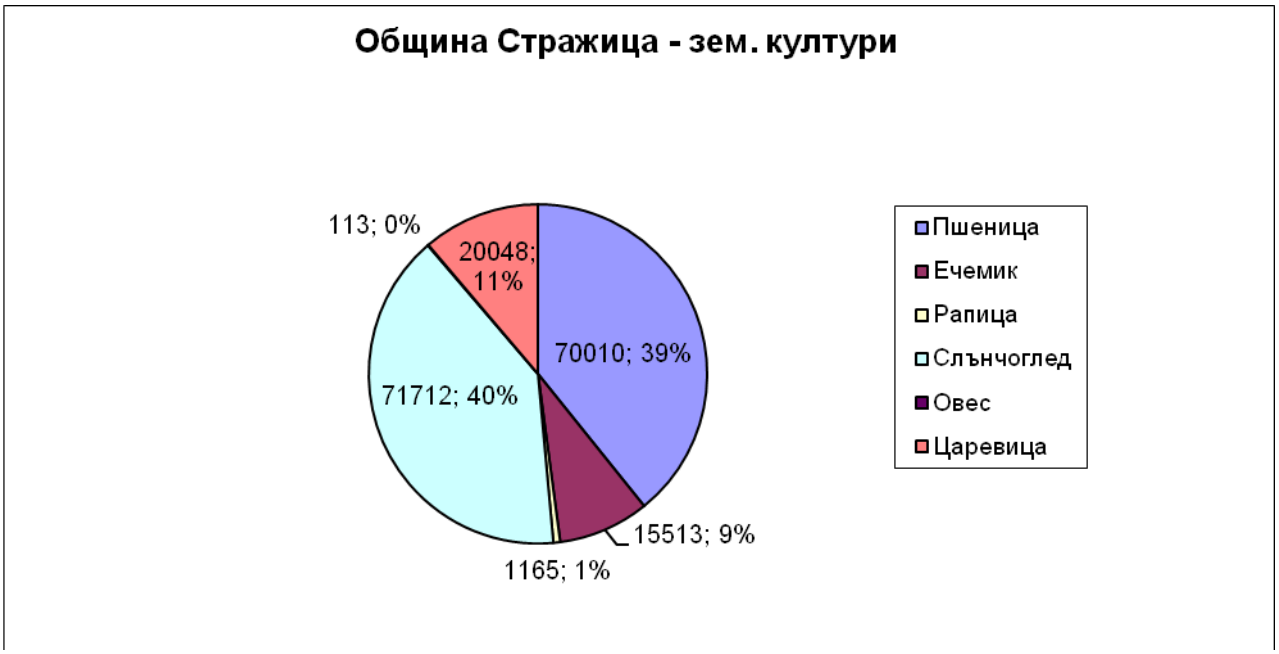

Потенциал за развитие:

- над 8500 дка пустеещи земи;
- неизползвани сгради за развитие на животновъдството;

- традиции в селското стопанство;
- свободни производствени халета на общински фирми;
- свободни помещения на бивши ТПК;

Животновъдство

Богатата фуражна база е силна страна за отрасъла в общината, което, от друга страна, го прави зависим от количеството и качеството на растениевъдната продукция, но пък тя от своя страна, е зависима от оборската тор на животните, която съдейства за повишаването на добивите в нейното отглеждане. Тоест, осигуряването на подкрепа за самоподдържане на двата отрасъла на територията на общината е жизнено важно. В общината преобладават малките животновъдни стопанства чийто собственици все още отглеждат своите животни в семейно-битова среда и тяхната продукция се използва предимно за задоволяване на лични нужди.

Птицевъдството е широко застъпено и е представено от 901 000 бр. птици. Доминира отглеждането особено отглеждането на бройлери, коеот е видно от по-долната таблица:

Табл. 8. Ферми за бройлери в община Стражица към 04.06.2014 г.

Населено място	Животновъден обект №	Собственик	Капацитет - брой
с. Балканци	5162-0082	"ПЕТЪР НИКОЛОВ" ЕООД	38 000
с. Благоево	5178-0119	"ЕВРОПИМЕНС" ООД	40 000
с. Бряговица	5152-0226	“ПЕТЪР НИКОЛОВ" ЕООД	38 000
с. Владислав	5179-0105	"ПИМЕНС" ООД	38 000
с. Горски Сеновец	5167-0185	"ПИМЕНС" ООД	38 000
с. Кесарево	5161-0138	„ЗОРНИЦА-КОМЕРС” ООД	20 000
с. Кесарево	5161-0331	"ЕЛМИ - Емил Божанков"ЕООД	39 240
с. Кесарево	5161-0336	"ЕЛМИ - Емил Божанков"ЕООД	10 500
с. Лозен	5172-0286	„КАРТЕЛ“ ЕООД	38 000
с. Лозен	5172-0281	„АГРИКО“ ЕООД	38 000
гр. Стражица	5150-0387	„ПИМЕНС“ ООД	38 000
с. Камен	5161-0300	Диан Стефанов Давидков	10 000

Източник: Регистър на ферми за бройлери, МЗХ

Говедовъдството е представено от 65 регистрирани кравеферми за производство на краве мляко. По-големите от тях са разположени в 8 селища от общината:

Табл.9: Ферми за производство на краве мляко в община Стражица към 03.02.2015 г.

Населено място	Животновъден обект №	Собственик	Брой млечни крави
с. Асеново	5159-0024	Красимир Йорданов	23
с. Благоево	5178-0001	Георги Андреев	11
с. Бряговица	5152-0044	Ганчо Ганчев	15

с. Горски Сеновец	5152-0044	Генчо Халачев	12
с. Камен	5160-0026	Илия Илиев	15
с. Камен	5160-0054	Димитър Койчев	15
с. Камен	5160-0057	Ценка Петрова	14
с. Кесарево	5161-0020	Зекие Мехмедова	12
с. Кесарево	5161-0036	Мехмед Моликов	24
с. Мирово	5158-0002	Осман Ахмедов	18
с. Мирово	5158-0019	Орхан Арифов	22
с. Теменуга	5165-0002	Йордан Радев	10

Източник: Регистър на ферми за производство на краве мляко, МЗХ

Драстичното разминаване на изкупните цени на млякото и цената на млечните произведения поставят под въпрос бъдещото съществуване на малките ферми и ефективността на големите

Овцевъдството е представено от 5823 бр. овце, но техният брой намалява с 30% спрямо 2009 г.. Свинете са 3522 бр. а козите 2582 бр.
Овцете, козите и свенете нямат пазарна ориентация, а по-скоро допълват фонда на натуралните стопанства.
На базата на наличните над 30 водоема даващи възможност за рибовъдство в момента се отглеждат над 600 тона риба, което създава предпоставка за създаване на малки рибопреработвателни предприятия и рибовъдни ферми за постигане на максимална ефективност на сектора и осигуряване на устойчивост. Микроязовирите, в които се отглежда риба са локализирани в землищата на селата Асеново, Балканци, Бряговица, Виноград, Камен, Кесарево, Николаево, Нова Върбовка, Сушица и гр. Стражица.

Добра възможност за **развитие на рибовъдството** дават 30-те микроязовира на територията на общината**,** създаване на рибовъдни ферми или преработвателни предприятия. Такива политики и мерки са заложени за микроязовирите в землищата на селата Асеново, Балканци, Бряговица, Виноград, Камен, Кесарево, Николаево, Нова Върбовка, Сушица и гр. Стражица.

Пчеларство през 2013 г**.** е представено от 5 165 пчелни семейства. Релефът, флората и екологично чистата среда в общината са особено подходящи за развитието на пчеларството. Интересът към този сектор се засилва поради експортната му насоченост и сериозните валутни постъпления, осигуряващи допълнителни доходи на производителите и относително бързата възвръщаемост на вложените средства.

На територията на град Стражица и селата Кесарево, Асеново, Бряговица, Сушица, Виноград, Балканци и Николаево са предвидени мерки за насърчаване развитието на пчеларството.
Перспективите за развитие на селското стопанство са:

- Благоприятният климат, почви и водни запаси са предпоставка за развитието на интензивно земеделие в областта на лозарството, овощарството и зеленчукопроизводството
- Уедряване на земята (комасация) с оглед ефективното и използване и прилагане на модерно земеделие.

- Търсене на ефективни форми за подпомагане, с цел учредяване на сдружения и земеделски кооперации.
- Привличане на крупни арендатори на земеделски земи.
- Изграждане на напоителни системи;
- Търсене на финансиране за изграждане на капкови напоявания.
- Създаване на малки семейни фирми и цехове за съхранение и преработка на селскостопанска продукция.
- Насоки за участие в проекти за модернизиране на стопанствата съгласно европейските изисквания.

Горско стопанство

Горските площи в община Стражица съставляват 26.5 % от общата територия. Дърводобивът е умерено развит и има налични дивечовъдни станции. Близо 30 000 дка горска площ е иззета от държавата и общината не може да включи тези територии в икономически насочени мерки за развитие на отрасъла. Преобладават широколистните гори, защото територията на общината попада в техния естествен ареал на разпространение. Общинските гори са разположени в землищата на селата Мирово, Асеново, Горски Сеновец, Благоево, Кавлак и Лозен. С оглед на ограничения икономически потенциал, горското стопанство на територията има ресурс за по-практическо обвързване с туризма, обособявайки се като негова предпоставка. Благодарение на горските ресурси би могло да се реабилитират традиционни за района занаяти като бъчварство, дърводелство, а също и билкарство и гъбарство.

Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазваните на горите, създава работни места за част от населението на общината. На територията на горския фонд се осъществяват и редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи.
Горският фонд на общината към 31.12.2014 г е 144282 дка[2]. Преобладават широколистните гори. През 2010 година са залесени 35 дка и са почистени 1000 дка подлес.

№	Видов състав	% от територията на ТП ДГС "Г. Оряховица"
1	Цер	40.5%
2	Благун	12.1%
3	Келяв габър	10.8%
4	Сребролистна липа	9.7%
5	Акация	6.3%
6	Зимен дъб	3.8%
7	Габър	3.1%
8	Черен бор	2.8%
9	Клен	2.4%
10	Други широколистни	8.5%

[2] Писмо на ТП ДГС "Г. Оряховица", изх. № 56/27.01.2015 г

Регистрирани са 23 обекта за преработка и експедиране на дървесина, 6 от тях са закрити.
Персонал в ДГС "Г. Оряховица

година	Брой работници
2009	47
2010	46
2011	42
2012	38
2013	36

На територията на общината протичат типичните за цялата страна негативни процеси в горското стопанство – сравнително голям добив на дървесина, хаотично и недостатъчно контролиране провеждане на различните видове сеч, липса на адекватни грижи за подлеса и възпроизводството, почти пълна липса на залесителни и други горскостопански дейности. Това нанася съответни щети на горските фондове като стопански и ландшафтен ресурс.

Очевидно е и негативното влияние на тези процеси върху местообитанията на флората и фауната.

Следва да се отбележи обаче, че тези негативни процеси на територията на общината не са в застрашителните мащаби, типични за други региони и естественият облик на горският ландшафт е в значителна степен съхранен, със сравнително успешно възпроизводство и добри възможности за бъдещо развитие.

Горите в общината и района имат социално-хигиенни, защитно-водоохранни, противоерозионни и здравно-украсни функции. Горите предпазват прилежащите земи от развитието на ерозионни процеси и увеличават плодородието им.

Горите подобряват климата, акумулират големи количества от падналите дъждовни води и намаляват скоростта на водния отток, с което и предпазват почвата от ерозия.
Горският фонд предоставя възможности за дърводобив и преработване, възраждане на традиционните за района бъчварство и дърводелство, гъбарство и билкарство.

8.6.2. Индустрия (вторичен сектор)

Секторът на индустрията е структуроопределящ отрасъл в община Стражица и най-вече отрасъл «Преработваща промишленост». През 2013 г. отрасълът заема дял от 7 % (20) от регистрираните фирми, 51.1 % от заетите лица, 58.6 % от произведената продукция, 44.6 % от приходите от дейност, 50.7 % от нетните приходи от продажби и 28.9 % от дълготрайните материални активи.

През 2013 г. отрасълът бележи известен ръст спрямо 2011 г. с увеличение на 7.4 % от произведената продукция, 0.3 % от приходите от дейност, 2.5 % от нетните приходи от продажби.

Табл. 10: Основни икономически показатели в отрасъл «Преработваща промищленост» 2011-2013 г. в община Старжица

Показатели	мярка	2011	2012	2013
Произведена продукция	хил.лв.	60347	67108	64802
Приходи от дейността	хил.лв.	80457	82453	80686
Нетни приходи от продажби	хил.лв.	75978	77282	77863
ДМА	хил.лв.	26016	20692	21867
Предприятия	брой	21	21	20
Заети лица	брой	914	921	909

Източник: ТСБ Велико Търново
“..” Конфеденциални данни

8.6.2.1. Промишленост

Водещо значение в общинската икономика има преработващата промишленост. Основните предприятия в преработващата промишленост са разположени в град Стражица:
- КОРАДО – България АД, гр. Стражица, ул. "Гладстон" №28. Завод за панелни стоманени радиатори, специални радиатори за бани и интериори,закрепващи елементи, камини на твърдо гориво. Собственост на чешката Корадо Груп, която е сред водещите пет производители на стоманени радиатори в Европа. Водещ производител на стоманени радиатори в България.

- ТПК „ЕЛЕКТРА“, гр. Стражица, ул. „М. Друмев“ №10. Предмет на дейност – производство на ел. нагреватели по шведска технология с машини и съоръжения на фирма „Кантал“ - Швеция. Фирмата разполага със собствена производствената база, която е разположена на площ 6 дка.

- "МЕТАЛНИ КОНСТРУКЦИИ" ООД, гр. Стражица, ул. “Промишлена”. Предмет на дейност - изработка на метални конструкции, приложими в областта на енергетиката;

- "СТЕФАН СТЕФАНОВ-2003" ЕООД, гр. Стражица, ул. "Хан Аспарух" №16. Производство на слънчеви инсталации и метални изделия по поръчка, електростатично прахово боядисване

- “ВЕЛПА 91” АД, гр. Стражица, ул. “ Гладстон” № 36. Предмет на дейност - производство на вълнообразен картон от 2, 3 и 5 слоя, хартии, микровелпапе, транспортни опаковки тип американски с вътрешни детайли.

- СВЕТЕОР" ООД, гр. Стражица, ул. “Промишлена” № 1. Производство на горива и смазочни материали. Услуги със земеделска, горска и строителна техника.
- “ПИМЕНС” ООД, гр. Стражица, ул. "Крайбрежна" №3. Предмет на дейност - производство, преработка и търговия с птиче месо.
- "ХЛЕБОЗАВОД - СТРАЖИЦА" ЕООД, гр. Стражица, ул. “Белянка”. Създаден през 2000 година с основен предмет на дейност производство на хляб и хлебни изделия. През 2006 година се извършва реконструкция на производствените мощности, направени са инвестиции за над един милион евро, в резултат на които производствения капацитет достига около 70 000 броя хляб на ден.
- “АГИС” ООД, гр. Стражица, ул. “Уилям Гладстон” № 12. Мелница от ново поколение. Всички видове брашна с много високо качество. Фирмата разполага със силозно стопанство с кантар и авторазтоварище.

"ЗЪРНОБАЗА-СПРИНК" ЕООД, гр. Стражица, ул. “Уилям Гладстон” № 35. Съхранение, обработка и транспортиране на зърнени култури;

ЕТ "КАРТЕЛ-НОТЮ ДОБРЕВ”, гр. Стражица, ул. “М.Друмев” № 2. Производство и търговия със селскостопанска продукция;

"ЯНТРА ТРАНСПОРТ" АД, клон гр. Стражица, ул. “Уилям Гладстон” № 34. Превоз на пътници и товари в страната и чужбина. Услуги със строителна техника.

В другите населени места преработващите предприятия са в отрасъла на хранително-вкусовото промишленост:

- "ЗОРНИЦА - КЕСАРЕВО" АД, с. Кесарево. Производство, преработка и търговия с птиче месо;

- "ВАРОША" ЕООД, с. Камен. Млекопроизводство, млекопреработка, производство на млечни продукти.

- "ТОТАЛ - ВИНИ" ООД, с. Камен. Производство, преработка и продажба на грозде и продукти от грозде;

"ТИВА-І" ООД, с. Сушица. Производство и търговия със селскостопанска продукция

"БРЕГО" ООД, с. Бряговица. Производство и търговия със селскостопанска продукция

На територията на община Стражица има изцяло изградена **Индустриална зона – юг-** общо 118 дка, разделена на 4 терена. Зоната е предвидена като предимно производствена, което позволява на нейна територия да се настаняват леки, асемблирани и преработващи производства, логистични и търговски бази. Парцелите са с площ от 5 до 80 дка. Като опция е предоставянето на право на строеж без закупуване на земята и други форми, целящи улесняване първоначалните инвестиции в зоната. Възможност за разширяване до 60 дка със съседни общински имоти, невключени в зоната.
Инфраструктурата на зоната е представена от: - пътища - до всеки парцел има изграден асфалтов път, както и са обособени два паркинга за товарни автомобили; - ж.п. линия - Зоната се намира на 1,5 км от ЖП гара Стражица, която разполага с товарен терминал;
- електрозахранване - 20 kV в терена (два въздушни и един подземен електропровод и три трансформатора граничещи с терена); - водопровод и пожарни хидранти до всеки парцел; - канализация - всеки парцел разполага с достъп до канализация, която е включена в градската канализационна мрежа; - телекомуникации, оптична връзка.

8.6.2.2. Строителство

На национално ниво отрасъл „Строителство“ беше най-силно засегнат от икономическата криза, като това намери отражение и върху общината. През 2013 г. се забелязва известно оживление на отрасъл строителство. Независимо от това произведената продукция през 2015 г. в сектора символичен дял и представлява

1.2 % от произведената продукция, 1.0 % от нетните приходи от продажби и 1.2 % от заетите лица. Местните фирми са предимно малки, насочени към извършване на ремонтни дейности, реконструкция и жилищно строителство. В средносрочен план, определящо за развитие на подотрасъла ще бъде свития пазар и намаленото търсене на недвижими имоти.
Строителството ще продължи да бъде важен носител на икономическа активност в общината и региона особено след преодоляване на икономическата криза и в периода на очаквания растеж.

Табл. 11. Основни икономически показатели в отрасъл "Строителство" за 2011- 2013 г. в община Стражица

Показатели	**мярка**	**2011**	**2012**	**2013**
Произведена продукция	хил.лв.	1041	1092	1211
Приходи от дейността	хил.лв.	1098	1092	1251
Нетни приходи от продажби	хил.лв.	1089	1084	..
ДМА	хил.лв	158	156	156
Предприятия	брой	8	8	7
Заети лица	брой	17	20	21

Източник: ТСБ Велико Търново
".." конфиденциални данни

8.6.2.3. Услуги (Третичен сектор)

Секторът на услугите формира значителна част от реализираните приходи от икономика и заетост в общината и е важен фактор за повишаване качеството на живот на населението във всички населени места, като по този начин допринася за стабилизиране на селищната мрежа и противодейства на процеси на обезлюдяване на населени места. През 2013 г. секторът е заема дял от 69.6 % (199) от регистрираните фирми, 24.0 % от заетите лица, 9.4 % от произведената продукция, 20.4 % от приходите от дейност, 23.8 % от нетните приходи от продажби.

Отрасълът „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети" е най-силно представения като икономически резултати и работни места в сегмента на услугите с 44.2 % от регистрираните фирми в общината, 18.3 % от заетите лица, 18.2 % от приходите от дейност и 21.3 % от нетните приходи от продажби. Този отрасъл, заедно с отрасъла „Хотелиерство и ресторантьорство" в най-голяма степен може да бъде обект на нови устройствени решения в ОУПО Стражица поради характера на своята мобилност извън територията на населените места.

Развитието на сектора на услугите налага оценка на насоките и формите на бъдещото му развитие. Независимо че една голяма част от подсистемите на общественото обслужване са резултат на пазарен механизъм и интерес ОУПО регламентира възможности за локализация на нови фондове или дислокация на съществуващи в неурбанизираните територии, ако има такава необходимост.

Табл.12: Основни икономически показатели в сектор "Услуги" за 2011- 2013 г. в община Стражица

Община Стражица	**мярка**	**2011**	**2012**	**2013**
Произведена продукция	хил.лв.	5009	9719	10431
Приходи от дейността	хил.лв.	18994	31408	36841
Нетни приходи от	хил.лв.	18859	31123	36482

продажби				
ДМА	хил.лв	4187	5266	5670
Предприятия	брой	192	198	199
Заети лица	брой	392	438	443

Източник: ТСБ Велико Търново

8.6.3. Инвестиции

Благоприятен момент е **нарастването на размера на акумулираните преки чуждестранни инвестиции.** През 2013 г. те са 6810.3 хил. евро, като в сравнение с 2011 г. те са се увеличили с 1 274 млн. евро, или със около 23.0 % .

Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в предприятията от нефинансовия сектор в общината имат следните измерения:

Табл. 13. Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор в община Стражица

Години	Хил. евро	Базисен индекс - %	Верижен индекс- %
2011	5535.9	100.0	-
2012	5633.2	101.8	`101.8
2013	6810.3	123.0	120.9

Източник: ТСБ Велико Търново

Като цяло в региона осезаемо липсва значителен приток на външна инвестиционна активност. Основен източник на финансиране на икономическото развитие е местният потенциал, както и различните национални и европейски фондове. Недостатъчният демографски потенциал, както и неблагоприятният етно-социален и образователен статус, също не са благоприятстващи фактори за инвестиционна активност.

- 8.7. Прогноза за развитието на икономиката на община Стражица

Десетилетия наред община Стражица е разчитала основно на металообработващата - производство на радиатори, дървопреработвателната, хранително-вкусовата, шивашка и др. промишленост. Тези производства или са намалили производството си или са изцяло прекратени. Възможните нови опори[3] изискват чиста среда и съвременна инфраструктура (в т.ч. комуникации). Всичко това изисква новият общ устройствен план на общината да създаде необходимите устройствени предпоставки за ускорен растеж.

[3] Преработваща индустрия, модерно животновъдство, биологично земеделие, алтернативен туризъм;

Мотивация за дългосрочна целева концепция за развитието на общината

При формулиране на сценариите/хипотезите за икономическото развитие следва да се отчете влиянието на комплекс от условия и фактори. Те са свързани с:

- необходимостта от придаване на нов динамизъм и качество на общината, който в значителна степен е резултат от действието на системата “Труд”;
- използването на пространствени и устройствени фактори за реализацията на този динамизъм и качество.

- Обективните *фактори и стимули* за такова развитие на икономиката на общината са:

- Наличието на добри ресурси и реализуеми възможности за изграждане на модерен и балансиран аграрен сектор с ефективна преработваща индустрия;
- Наличието на резерви в качественото и пространственото усвояване на туристическите ресурси ;
- Силна привлекателност и все още добра съхраненост на земеделската земя, търсенето превишава многократно предлагането;
- Сравнително добра изграденост на енергийната, съобщителната и водостопанската системи в общината;
- Натрупан опит и традиции в развитието на промишлеността и селското стопанство, независимо от миграцията на младите и квалифицира кадри.

Бъдещото развитие на общината е свързано с активното сътрудничество и кооперирание с община Горна Оряховица и съседите от Велико Търновския регион, с отварянето ѝ към Европа и света.

Общинския план за развитие на община Стражица за периода 2014-2020 г. определя следната Визия на общината *“***Община Стражица – привлекателна за бизнес, живот и туризъм европейска зелена община с функционираща модерна инфраструктура и насърчаваща среда за конкурентно икономическо и социално развитие”**

Предложеният стратегически документ има за задача да фокусира управленските процеси и да даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Стражица да възстанови икономическата си жизнеспособност и заеме полагаемото си място в област Велико Търново, да навакса значимото изоставане и индустриалния упадък и създаде конкурентни предимства от потенциала си.

Общата цел за развитие в периода 2014-2020 г. е "Постигане на балансирано устойчиво развитие на територията и повишаване качеството на живот чрез ефективно и рационално управление на местни ресурси и в среда на социално приобщаване"

Общата цел за развитие в периода 2014 – 2020 г. е утвърждаване на облика и привлекателността на община Стражица за живот с повишен стандарт, изградени местни конкурентни предимства, повишена заетост и потенциал на човешките ресурси с достъпна и изградена среда в града и селото.
С оглед на поставената обща цел Общинския план за развитие на Община Стражица за периода 2014-2020 г. поставя три основни **стратегически цели:**

Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив растеж чрез повишаване жизнеспособността на местната икономика;

Стратегическа цел 2: Постигане на приобщаващ растеж чрез повишаване на заетостта, социалното включване и диверсификация на доходите;

Стратегическа цел 3: Подобряване качеството на жизнената среда чрез балансирано развитие на територията, инфраструктурата и достъпността;
За постигане на стратегическите цели ще допринесат пет основи приоритета и дванадесет специфични цели:
Приоритет 1: Традиционни стопански отрасли и бизнес среда;
Специфична цел 1.1: Технологична модернизация и въвеждане на иновации в земеделския и промишления сектор
Специфична цел 1.2: Стимулиране на зеленчукопроизводството, овощарството и животновъдството
Специфична цел 1.3: Повишаване атрактивността на индустриалната зона
Приоритет 2: Туризъм и културно-историческо наследство;

Специфична цел 2.1: Развитие на туризма с акцент върху алтернативните му форми на базата на интегрирани туристически продукти и услуги

Специфична цел 2.2: Социализация и маркетизиране на културно-исторически активи

Приоритет 3: Развитие на човешките ресурси;

Специфична цел 3.1: Подобряване на образователната структура на населението

Специфична цел 3.2: Повишаване квалификацията на работната сила, в т.ч. посредством форми на учене през целия живот

Специфична цел 3.3: Насърчаване на предприемачеството

Приоритет 4: Достъп и качество на средата на живот;

Специфична цел 4.1: Изграждане на нова и модернизиране на съществуваща инфраструктура, осигуряваща достъпност и по-добри условия за живот

Специфична цел 4.2: Подобряване облика и свързаността между населените места

Приоритет 5 : Добро управление и партньорство.

Специфична цел 5.1: Развиване на модерна и отворена към граждани и бизнес администрация

Специфична цел 5.2: Насърчаване на общностното развитие на територията на база на сътрудничество и широко партньорство

Петте приоритета и специфичните цели представляват областите за действие, където следва да се концентрират финансовите ресурси и общинските инициативи през следващия програмен период.

Първи основен приоритет на община Стражица според общинския план за развитие до 2014-2020 г. е Приоритет 1 : Развитието на Традиционни стопански отрасли и бизнес среда. Приоритет е дефиниран в отговор на потребност от мерки за подобряване икономическите процеси в общината на базата на местни ресурси и потенциал, и предотвратяване затихването на традиционни производства. Икономическото развитие е най-приоритетната област за развитие на община Стражица за следващия програмен период. Приоритетът включва три специфични цели, постигането на които ще създаде предпоставки за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика. От особено значение за местната икономика са проектите : Създаване на нови предприятия в хранително-вкусовата и дървопреработвателната промишленост и развитието на Индустриалната зона в град Стражица.

Приоритет 2 : Туризъм и културно-историческо наследство изцяло се базира на наличен, но неусвоен туристически и културно-исторически потенциал на територията, който иначе създава възможност за разнообразяване на местната икономика в посока диверсифициране на доходи и алтернативи за заетост, които биха позволили на местното население свободно да избира своята професионална реализация. Планирани са мерки и действия, насочени към облагородяване на туристическа среда и обекти, а от друга – проучване и социализация на неизследвани ресурси и тяхната интеграция в надобщински продукти и услуги. Приоритетът включва две специфични цели.

Друг приоритет имащ отношение към икономическото развитие на общината е: Приоритет 4. Достъп и качество на средата на живот. Той се отличава със своята всеобхватност и насоченост спрямо разнообразните функционални аспекти на общинското развитие. Двете специфични цели на този основополагащ развитието приоритет се разгръщат в няколко основни тематични направления (мерки): Рехабилитация на общинска пътна и улична мрежи; Изграждане и реконструкция на ВиК мрежата; Рехабилитация на образователната, спортната, здравната,социалната и културната инфраструктура; Енергийна ефективност; Ограничаване влиянието на фактори с екологичен риск; Рехабилитация на обществени площи; Транспорт и сигурност.

Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. Тя има и важно значение за подобряване на условията на живот в общината. Проектите за развитие и модернизация на инфраструктурата се оценяват за тяхното въздействие върху околната среда, което е от особена важност за прилагане принципите на устойчивото развитие.

С плана се предлага стратегия за «ускорен и устойчив растеж», което ще позволи на общината и града да бъде конкурентоспособен на европейските градове от подобен ранг. За целта трябва да се инвестира в човешките ресурси, инфраструктура, нови технологии, материални активи и оборудване и пр.

В тази връзка са предвидени мерки, реализиращи приоритетите на плана на община Стражица които ще повлияят върху икономическото развитие и подсистема “Труд”, включват изграждането на подходяща бизнес среда; подобряване качеството на човешките ресурси; развитие на изследователска дейност,

технологично и иновационно развитие на общината; доизграждане и модернизиране на техническата и социалната инфраструктура и т.н.

Цели и сценарии/хипотези за икономическото развитие на община Стражица

Основната цел на икономическото развитие е постигане на ускорен и устойчив икономически растеж и създаването на качествена жизнена среда. За това основната стратегическа цел на развитието на община Стражица в средносрочен и дългосрочен период е: Ефективно използваен на потенциала за устойчиво развитие *със стабилни темпове на растеж и високи стандарти на жизнената среда при съхранен екологичен баланс.*

Основната цел съдържа две неотделими сфери: *“отворена икономика със стабилни темпове на растеж*” и “*жизнена среда*”. Първата е двигател на развитието, а втората осмисля усилията на хората, реализирали това развитие. Задължително условие е целта да се преследва успоредно и едновременно в двете сфери.

Първият вариант на прогнозата, предвижда средногодишни темпове на растеж, около 4-5 % през целия прогнозен период (2014-2035 г.). По отношение на конкурентноспособността на продукцията най-добри перспективи са в подотрасли селското стопанство, преработваща промишленост и преди всичко хранително-вкусова, модерен аграрен сектор.

Вторият (целеви) вариант характеризира темповете и структурата на производството, необходими за постигане на едно сравнително високо равнище на развитие. Той е разработен при условие на преобладаващо действие на фактори със стимулиращо въздействие върху развитието на общинската икономика. Реализацията на втория (целеви) вариант предполага наличие на целенасочени управляващи въздействия. Предвидените средногодишни темпове в периода (2014-2035г.) по този вариант са определено високи 6-7 % средногодишен растеж и структура, ориентирана към високоефективни пропорции на секторите, отраслите и производствата. И при този вариант производствената структура ще включи развитие на туризъм, преработваща промишленост и модерен аграрен сектор. Но основният акцент е върху стимулирането на устойчив и ефективен туризъм,

създаване на високопродуктивна и екологично чиста индустрия, развитие на балансиран аграрен сектор, интегриран с хранително-вкусова индустрия и туризъм.

И по двата сценария развитието на система “Труд” се характеризира с динамично развитие. Липсва хипотеза, която да води до негативни предвиждания за развитието на тази подсистема.

Прогнозиране на заетостта

При разработването на прогнозите за икономическото развитие на община Стражица се стъпва на прогнозите за броя на населението, и по-специално на прогнозата за броя на икономически активното население на база естествен прираст и механичен прираст.

За целите на Общия устройствен план на община Стражица се направени два варианта на прогнозна структура на заетостта с хоризонт 2035 год. Прогнозата за броя на работната сила се базира на категорията икономически активно население от 16-65 г., която отчита тенденциите в пенсионната възраст.

Като реалистичен (при наличие на съответни благоприятни предпоставки на инвестиции и растеж) се очертава първият вариант. Прави впечатление, че между двата варианта няма съществени различия и това се определя от самите тенденции на развитието на една съвременна общинска икономика.

При очертаване на структурата на заетостта на населението по предлаганите сценарии за развитие на икономиката на община Стражица са направени следните допускания:

- Сивата икономика излиза на “светло” – отчитат се реално заетите;
- Предвидени са промени в структурата на заетостта;
- Вторичният сектор остава като най-перспективен за развитието на икономиката на общината, но ще се развива модерно селското стопанство и третичният сектор в отраслите – “Търговия и обслужване”, “Хотели и ресторанти”.

В долните таблици е дадена прогноза за структурата и броят на заетите по отрасли. Двата варианта нямат съществени разлика.

Табл.1:.Прогноза за структурата на заетите лица по сектори

Сектори		Първи вариант		Втори вариант	
	2013	2030	2035	2030	2035
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Първичен	22,5	22,3	22,0	22,1	21,5
Вторичен	52,5	51.2	50.2	50,4	49,5
Третичен	25,0	26.5	27.8	27,5	29,0

- **Устройствени решения за реализиране на прогнозните варианти**

Обективните дадености за социално-икономическото развитие на община Стражица и бъдещите възможности за тяхното доразвиване са в основата на устройствените решения на проекта общия устройствен план, водещи до устойчиво развитие и създаване на определен комфорт на средите, в които се осъществява човешкия жизнен цикъл.

Устройствените аспекти в развитието на икономиката на община Стражица са свързани с предвиждане на терени за нови съвременни технологични производства, които не влизат в конфликт с останалите подсистеми – Обитаване, Обслужване и др.

В новия Общ устройствен план се предвижда изграждането на нови терени за икономически активности. По този начин ще се осигурят необходимите устройствени предпоставки за реализиране на заложената динамика, като повлияят върху интереса на инвеститорите съгласно съвременните изисквания. Така ще бъде осигурен необходимия резерв от терени, който от една страна ще задоволи новите изисквания на инвеститорите, от друга страна ще осигури възможности за извършването на процес на рехабилитация и реконструкция на съществуващите производствени зони.

9. ОТДИХ И ТУРИЗЪМ

Развитието на туристическата индустрия на основата на културно-историческите и природни дадености на Велико Търновския регион и в частност община Стражица е от изключителна важност за общинското развитие. Предпоставки за това са:

- Наличие на места за настаняване: хотел в гр. Стражица, ваканционен комплекс Оазис да гр. Стражица и комплекс Изворите до с. Камен;

- Наличие на 30 заведения за хранене и развлечения;

- Язовирете в землищата ня селата: Асеново, Балканци, Бряговица, Виноград, Камен, Кесарево, Николаево, Нова Върбовка, Сушица и гр. Стражица – спортен риболов, воден туризъм;

- Ландшафтен парк „Малка България”, който се намира до главния път София – Варна, в близост до с.Железарци;
- Изворът “Света Марина” в местността “Манастирището” в землището на с.Кесарево, който блика веднъж годишно и народното предание му приписва лечебна сила;
- Пещерата “Котешката дупка” в землището на с.Балканци, която не е достатъчно проучена;
- Вилна зона „Казълдере”, гр. Стражица;

Освен наличните природни ресурси на територията на община Стражица, съществуват и редица антропогенни, които формират богато, но все още неизследвано културно-историческо богатство, което е ключова предпоставка за развитие на туристически дейности. Недвижимиет културни ценности на територията на общината са 75, от които 10 обекта са с национално значение.

Необходимо е да се създадат условия за по-пълноценно използване на туристическия потенциал, като се подобрят общите условия за развитието на туризма като приоритетен отрасъл на общинската икономика. .

Изграждането на добро партньорство между местния бизнес и местните власти би създало благоприятна среда за реализация на публично-частни проекти в сферата на туризма.

В Националната пространствена концепция е посочено, че през територията на област Велико Търново преминава европейският Дунавски културен маршрут и Европейските пътища на еврейското наследство. На територията на областта преминава Източния трансбалкански път, който впечатлява с разнообразието на датиращи от различни епохи исторически обекти и обвързва основните манастирски средища в Източна Европа. Стратегическият план за развитието на културния туризъм въвежда понятието ***ЛоКуС*** – локална културна система. Идеята на ЛоКуСите е да бъдат интегрирани разнообразните културни ресурси и инфраструктурни обекти в рамките на дадено пространство и така да се разработи съвместен туристически продукт. Голяма част от област Велико Търново попада в ***ЛоКуС 3: Възрожденският град***, където е подчертано наследството на възрожденските български векове.
Изброените акценти обединяват отделни обекти, съвместно привличат научен и туристически интерес и са организирани около безспорния си център – град Велико Търново. Възможностите за обвързване на различни елементи съобразно два признака – принадлежност към тема и разположение на общ път – позволява иницииране на партньорства между отделни общини от областта. Задължително условие за реализирането на концепцията е осъществяването на координация между общините в областта, разработването на общи маркетингови стратегии и осигуряване на адекватни транспортни връзки между тях и обектите им по коридорите. Подобна практика би могла да осигури по-ефективно управление на културното наследство и да провокира последващо междуобщинско сътрудничество и в други сектори.

Прогноза за туристическото развитие на община Стражица

Прогноза за развитието на туризма в общината е базирана на Общинския план за развитие на община Стражица до 2014- 2020 г., като е изведен основвен Приоритет: Туризъм и културно-историческо наследство, които изцяло се базира

на наличен, но неусвоен туристически и културно-исторически потенциал на територията, който иначе създава възможност за разнообразяване на местната икономика в посока диверсифициране на доходи и алтернативи за заетост, които биха позволили на местното население свободно да избира своята професионална реализация. Планирани са мерки и действия, насочени към облагородяване на туристическа среда и обекти, а от друга – проучване и социализация на неизследвани ресурси и тяхната интеграция в надобщински продукти и услуги. Приоритетът включва две специфични цели.

Специфична цел Развитие на туризма с акцент върху алтернативните му форми на базата на интегрирани туристически продукти и услуги, включваща следните проекти:

- Изграждане на нова и рехабилитация на съществуваща публична туристическа инфраструктура

- Разработване на пакет от тематични туристически услуги, продукти и атракции, които да се интегрират в междуобщинска и регионална туристическа инфраструктура;

- Създаване и поддръжка на съвременна система с указателни и информационни табели за природните обекти и недвижимото културно наследство;

- Разширяване на мрежата от екопътеки и създаване на нови ;

- Дендрология – градски парк Стражица;

- Благоустрояване на вилна зона "Казълдере" ;

- Благоустрояване и промотиране на обект „Туристическа атракция Св.Марина”;

- Реконструкция на лятно кино гр.Стражица;

- Ремонт на закрито кино гр. Стражица.;

Подобряване на материалната база за настаняване и престой:

- Основен ремонт на хотел в с. Камен.;

- Изграждане на къщи за гости, вкл. среда за хранене и отдих.

Специфична цел Социализация и маркетиране на културно-исторически активи, включваща следните проекти

- Актуализация на списъка на недвижими културни ценности (НКЦ) на територията на община Стражица ;

- Дигитализиране на художествения фонд на галерията ;

- Подобряване условията за експониране и представяне на местното културно наследство в изложбена зала гр.Стражица чрез въвеждане на съвременни техники за интерпретация и анимация;
- Разработване на концепция за създаване на Дом на приказката "Ангел Каралийче» ;
- Провеждане на фестивал „Житената питка";
- „Музиката на родния край";
- „Да съхраним родното за бъдното";
- Ежегодно организиране на Каралийчеви дни.

10. ДЕМОГРАФСКИ РЕСУРСИ

10.1. Методика на изследването.

Демографската характеристика на община Стражица е изготвена, съгласно изискванията на нормативната уредба за разработване на ОУП. Разделът включва анализ на състоянието и развитието на демографските процеси и структури, основни проблеми и тенденции.

Демографският фактор е един от основните, ползвани както за анализи на социално-икономическото и инфраструктурното развитие на населените места и териториалните общности, така и за параметриране на устройствените решения в устройствените планове. С броя на населението (настоящо и прогнозно) се определят различните потребности на населението от жилища, социална и техническа инфраструктура, зелената система и др.

Източници на информация: Национален статистически институт (НСИ), Териториално статистическо бюро (ТСБ) гр. Велико Търново, Дирекция «Бюро по труда" (ДБТ) гр. Горна Оряховица, филиал гр. Стражица.

10.2. Динамика на населението

Характерно за демографското развитие на страната е намалението на населението след 1990 г. което продължава и понастоящем. Тези процеси засягат и община Стражица. Където населението в последните десетилетия намалява.

Табл.1. Динамика на населението в община Стражица - брой

Година на	Общо	Град	Села	% на

преброяване	население	Стражица		градското население
31.12. 1934	35056	4498	30558	12,8
31.12. 1946	36468	4663	31805	12,8
01.12. 1956	31839	4186	27653	13,1
01.12. 1965	26995	4097	22898	15,2
02.12. 1975	23750	5029	18721	21,2
04.12. 1985	20699	5509	15190	26,6
04.03. 1992	18759	5554	13205	29,6
01.03. 2001	16504	5278	11226	32,0
01.02. 2011	12721	4417	8304	34,7
Текуща статистика				
31.12. 2011	12654	4394	8260	34,7
31.12. 2012	12539	4375	8164	34,9
31.12.2013	12444	4372	8072	35,1

Източник: НСИ

От представените данни се очертават два периода в динамиката на населението в общината:

- Период на нарастване по естествен път 1934 – 1946 г.
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1956 г.

За град Стражица се очертават три периода в динамиката на населението:

- Период на нарастване по естествен път – 1934-1946 г.;
- Период на нарастване (главно по механичен път) 1956-1992 г.
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1992 г.

По данни от преброяването проведено на 1.02.2011 г. изчисленото постоянно население на България възлиза на 7 364 570 д. В сравнение с преброяването от 2001 г. населението е намаляло с 564 570 души, или с (–7.1 %). В основата на демографските загуби е отрицателният естествен прираст и миграциите. Тези негативни процеси засягат много повече и населените места от община Стражица, където на 01.02.2011 г. г. изчисленото *налично население на общината* е 12 721 д. В периода между двете преброявания е намаляло населението във всичките населени места на общината в резултат на отрицателен естествен и механичен прираст с 3 783 д, или с 22.9 % % (с около 2.29 % средногодишно).

Табл. 2. Население в община Стражица към 1. 02. 2011 г.

Статистически район, област, община	Преброявания към		Прираст	
	2001	2011	Брой	%
БЪЛГАРИЯ	**7928901**	**7364570**	**-564331**	**-7,1**
СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН	**997871**	**861112**	**-136759**	**-13,7**
ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО	**293172**	**258494**	**-34678**	**-11,8**
ОБЩИНА СТРАЖИЦА	**16504**	**12721**	**-3783**	**-22,9**
гр.СТРАЖИЦА	5278	4417	-861	-16,3
с.АСЕНОВО	776	636	-140	-18,0
с.БАЛКАНЦИ	228	148	-80	-35,1
с.БЛАГОЕВО	462	372	-90	-19,5
с.БРЯГОВИЦА	536	414	-122	-22,8
с.ВИНОГРАД	895	568	-327	-36,5
с.ВЛАДИСЛАВ	363	261	-102	-28,1
с.ВОДНО	33	3	-30	-90,9
с.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	394	260	-134	-34,0
с.ЖЕЛЕЗАРЦИ	39	37	-2	-5,1
с.КАВЛАК	107	55	-52	-48,6
с.КАМЕН	1681	1499	-182	-10,8
с.КЕСАРЕВО	1798	1327	-471	-26,2
с.ЛОЗЕН	561	399	-162	-28,9
с.ЛЮБЕНЦИ	16	8	-8	-50,0
с.МИРОВО	243	174	-69	-28,4
с.НИКОЛАЕВО	180	117	-63	-35,0
с.НОВА ВЪРБОВКА	415	252	-163	-39,3
с.НОВО ГРАДИЩЕ	194	107	-87	-44,8
с.ПАИСИЙ	211	0	-211	-100,0
с.СУШИЦА	1183	823	-360	-30,4
с.ТЕМЕНУГА	67	22	-45	-67,2
с.ЦАРСКИ ИЗВОР	844	822	-22	-2,6

Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд 2011 г., обработка Консултанта

10.3. Административно-териториални промени:

През 1964 г. с. Стражица е признато за селище от градски тип с Указ № 546/обн.15.09.1964 г., а за град -

с Указ № 829/обн.29.08.1969 г.;

През 1993 г. с. Чапаево се преименува на с. Царски извор с Указ № 232/обн.22.10.1993 г. (ДВ, бр.90/1993 г.);

През 2001 г. с. Пайсий, община Стражица, е присъединено към община Горна Оряховица с Указ № 165/обн.19.06.2001 г.

Икономическата криза дава отражение и в задълбочаването на демографските проблеми, свързани с процесите на раждаемост, смъртност, миграция на населението и не на последно място задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в страната. Община Стражица е на 7 място на ниво NUTS 4 в област Велико Търново по ***брой на населението*** – 12

444 души към 31.12.2013 г., което представлява 5.0 % от населението на областта. В разпределението на населението на общинско ниво не съществува дисбаланс между гр. Стражица и останалите населени места. Населението на общинския център към 31.12. 2013 г. е 4 372 д. (35.1 % от населението на общината). Сред другите населени места в общината с относително по-голям брой население е с. Камен 1508 д. и с. Кесарево 1305 д.

По данни от текущата демографска статистикана на НСИ населението на общината продължава да намалява и към 31.12. 2013 г. населението наброява 12 444 души, или за 2 година намалява с 210 д.(1.7 %).

Табл.3. Население в община Стражица към 31.12.

Населени места	2011	2012	2013
Община Стражица	**12654**	**12539**	**12444**
с.Асеново	633	640	631
с.Балканци	144	144	140
с.Благоево	368	360	352
с.Бряговица	407	407	408
с.Виноград	568	583	576
с.Владислав	260	262	268
с.Водно	3	4	4
с.Горски Сеновец	258	264	263
с.Железарци	36	36	36
с.Кавлак	50	46	40
с.Камен	1513	1502	1506
с.Кесарево	1343	1321	1305
с.Лозен	392	380	368
с.Любенци	8	7	7
с.Мирово	174	172	169
с.Николаево	115	109	100
с.Нова Върбовка	244	233	222
с.Ново градище	102	91	88
гр.Стражица	4394	4375	4372
с.Сушица	804	777	764
с.Теменуга	24	23	23
с.Царски извор	814	803	802

Източник: НСИ

10.4.Основни демографски процеси

Параметрите на възпроизводството на населението се определят от развитието на основните демографски процеси – *естествен и механичен прираст*. В община Стражица те са:

Табл.4. Естествено и механично движение на населението в община Стражица (брой)

Години	Родени	Умрели	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
2009	172	277	-105	252	377	-125
2010	165	286	-121	312	466	-154
2011	171	252	-81	220	226	-6
2012	148	245	-97	196	214	-18
2013	150	232	-82	198	211	-13

На 1000 души от населението – в промили (‰)

Години	Родени	Умрели	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
2009	11,6	18,6	-7,1	17,0	25,4	-8,4
2010	11,3	19,6	-8,3	21,4	31,9	-10,5
2011	13,5	19,8	-6,4	17,3	17,8	-0,5
2012	11,7	19,5	-7,7	15,6	17,0	-1,4
2013	12,0	18,6	-6,6	15,9	16,9	-1,0

Източник: НСИ

Раждаемостта като процес, определящ количественото нарастване на населението на общината през последните години е с тенденция на намаляване (2009 – 2013 г.). В общината през 2009 г. г. са родени 172 деца (11.6 ‰), а през 2013 г. 150 деца (12.0 ‰), от тях 49 деца са родени в град Стражица, 20 деца в с. Камен, 14 деца в с. Царски извор, 13 в с. Кесарево, като в 5 села няма родини деца. Коефициентът на раждаемостта в страната през 2013 г е (9.2 ‰) и в област Велико Търново (8.9 ‰), или по този показател общината има по-благоприятни позиции от средните за страната с 2.8 пункта и с 3.1 пункта от тази на областта. По-високият коефициент на раждаемост в общината се дължи на ражданията сред ромското население

Определящо значение за броя на живородените деца има броят на жените във фертилна (детеродна) възраст (15- 49 г.) – 2 427 (19.5 % от населението - 2013), като спрямо началото на 2011 г. той е бил 2 456, или за около 3 години намалява с 29 жени. Съществено значение за намалението на раждаемостта оказват и измененията във възрастовата структура на родилните контингенти. В общината 97.3 % от ражданията се осъществяват от жени на възраст 15-34 г., но те представляват само 52.5 от жените във фертилна (детеродна) възраст. Броят на

жените в тази възрастова група намалява основно поради по-малкия брой момичета, които влизат във фертилна възраст, и емиграционните процеси.

Табл.5. Контингент на жени в фертилна (детеродна) въз,аст в община Стражица

години	15 – 49 години	15 – 34 години	% на жените 15-34 години
31.12. 2013	2427	1275	52.5
01.02. 2011	2456	1382	56.3

Източник: НСИ

Тенденцията в развитието на раждаемостта може да бъде проследена и чрез разглеждане на стойностите на *тоталния коефициент на плодовитост*[4] - 1.39 живородени деца (2013) за област Велико Търново – една стойност доста отдалечена от теоретично необходимия минимум за осигуряване на простото възпроизводство на поколенията – 2.1 живородени деца/1 жена.

Смъртността е със значително по-високи стойности от раждаемостта. През 2013 когато са умрели 232 д., а коефициента на общата смъртност е (18.6 ‰). През 2012 г. са умрели 245 д.(19.5 ‰), 2011 г. са умрели 252 д.(19.8 ‰). *По отношение на смъртността през 2013 г. община Стражица е с по-неблагоприятни коефициенти от средните за страната (14.4 ‰) и на област Велико Търново (15.8 ‰).*

7 *Естественият прираст*[5] в общината в периода 2009-2013 г. е отрицателен, 2009 г. (-105 души), 2010 г. (-121 души), 2011 г. (-81 души), 2012 г. (-97 души) и 2013 г. (- 82 души). Коефициентът на естественият прираст в общината през 2011 г. е (-6.4 ‰), 2012 г. е (-7.7 ‰) и 2013 г е (-6.6 ‰).

През 2013 г. в област Велико Търново естественият прираст е (- 6.9 ‰) и в страната (-5.2 ‰). Или по този показател общината е с по-неблагоприятни показатели от средните за страната и със малко по-добри показатели от областта.

Табл. 6. Коефициент на естествения прираст 2009-2013 г. (в промили - ‰),

	2009	2010	2011	2012	2013
България	-3,5	-4,6	-5,1	-5,5	-5,2
Северен централен район	-6,1	-7,3	-8,0	-8,2	-7,7

[4] *Тотален коефициент на плодовитост* - сумата от повъзрастовите коефициенти за плодовитост през съответната година, който показва средният брой деца, който би родила една жена през целия си фертилен (детероден) период, ако се запази същата повъзрастова плодовитост през съответната година.

[5] Разликата между ражданията и умиранията

Област Велико Търново	-6,4	-7,8	-7,9	-7,9	-6,9
Община Стражица	-7,1	-8,3	-6,4	-7,7	-6,6

Източник: НСИ

Влошената характеристика на възпроизводствените процеси е трайно явление, което ще оказва въздействие върху социално – икономическото развитие на общината и се взема под внимание при определяне на демографските прогнози за нуждите на ОУП на община Стражица.

10.4.1. Механичен прираст

Данните за вътрешната миграция на населението за общината показват, че *изселените са повече от заселените, като механичния прираст е с отрицателен знак*. През периода 2009 – 2013 са се заселили 1 179 души, а са се изселили 1 494 души, или за 5 години имаме отрицателен механичен прираст (- 316 души). Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението, тъй като чрез изселването на жени в родилна възраст се понижава равнището на потенциалната бъдеща раждаемост, не само за следващите 10-15 години, но и в по-дълъг период от време.

Отрицателният естествен и механичен прираст е потенциален проблем за по нататъшната жизненост на общината.

10.4.2. Полова и възрастова структура

Половата структура на населението на община Стражица не се различава съществено от тази за страната и за отделните региони. Броят на жените преобладава над този за мъжете, независимо, че броят на новородените момчета е по-висок от този на новородените момичета. Впоследствие под влияние на редица фактори като по-високото смъртност при мъжете, по-ниската средна продължителност на живота при мъжете, по-голямата склонност към емиграция при мъжете и др. се стига до нарушената полова структура на населението.Към 31.12. 2013 г. в община Трявна жените са 6 280 (50.5 %), мъжете са 6 164 души (49.5 %), или на 1000 мъже се падат 1 019 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 55-60 години. С нарастване на възрастта се увеличава броят и относителният дял на жените от общото население на общината. За област Велико Търново съотношението е 51.7 % : 48.3 %, а за страната 51.4 % : 48.6 %.

Табл. 7. Структура на населението по пол и по години към 31.12.

	2009	2010	2011	2012	2013
Община Стражица	14742	14467	12654	12539	12444
Мъже	7277	7159	6296	6222	6164
Жени	7465	7308	6358	6317	6280

Източник: НСИ

По отношение на възрастовата структура на населението в община Стражица се потвърждават неблагоприятните тенденции в демографското развитие, характерни за страната. *Налице е продължаващ процес на застаряване на населението,* който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението на 65 и повече години.

Табл. 8. Възрастова структура на населението към 31.12.2013 г. (в %)

	0-14г.	15-64г.	65г. +
България	**13,7**	**66,7**	**19,6**
Северен централен район	12,5	65,7	21,7
Област Велико Търново	**12,2**	**66,3**	**21,5**
Община Стражица	**17,8**	**61,3**	**20,9**

Източник: НСИ

По основни възрастови групи в общината през 2013 г. преобладава населението в групата на 15-64 години 7 631 д., или 61.3 %. По населени места в общината най-голям е този дял в гр. Стражица 67.3 %, с. Горски Сеновец 65.4 % и с. Камен 64.2 %, а най -малък в с. Водно 20.5 %.

Делът на населението на възраст под 15 г. е с най-висок относителен дял в с. Железарци 27.6 % и с Виноград 27.7 %, а в с. Водно и с.Кавлак няма младо население.. *В общината възрастовата група от 0 до 14 години е с по-благоприятни показатели от средните за страната, района и областта, което се дължи на по-високата раждаемост сред ромското население.*

Неблагоприятен е факта, че възрастовата група над 65 години е 2 604., или 20.9 % и непрекъснато расте, като с най голям относителен дял са селата Водно 75.0 % и Кавлак 55.0 %.

Табл. 9. Население по възрастови групи към 31.12.2013 г.

Населени места	Общо	Брой			Съотношение- %		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Общо	12444	2209	7631	2604	17,8	61,3	20,9
с.Асеново	631	154	380	97	24,4	60,2	15,4
с.Балканци	140	10	72	58	7,1	51,4	41,4
с.Благоево	352	66	213	73	18,8	60,5	20,7

с.Бряговица	408	64	221	123	15,7	54,2	30,1
с.Виноград	576	159	344	73	27,6	59,7	12,7
с.Владислав	268	55	138	75	20,5	51,5	28,0
с.Водно	4	0	1	3	0,0	25,0	75,0
с.Горски Сеновец	263	29	172	62	11,0	65,4	23,6
с.Железарци	36	10	15	11	27,8	41,7	30,6
с.Кавлак	40	0	18	22	0,0	45,0	55,0
с.Камен	1506	318	967	221	21,1	64,2	14,7
с.Кесарево	1305	264	761	280	20,2	58,3	21,5
с.Лозен	368	50	186	132	13,6	50,5	35,9
с.Любенци	7	1	3	3	14,3	42,9	42,9
с.Мирово	169	31	94	44	18,3	55,6	26,0
с.Николаево	100	6	53	41	6,0	53,0	41,0
с.Нова Върбовка	222	20	117	85	9,0	52,7	38,3
с.Ново градище	88	2	35	51	2,3	39,8	58,0
гр.Стражица	4372	721	2941	710	16,5	67,3	16,2
с.Сушица	764	79	398	287	10,3	52,1	37,6
с.Теменуга	23	2	10	11	8,7	43,5	47,8
с.Царски извор	802	168	492	142	20,9	61,3	17,7

Източник: НСИ

В Националната концепция за пространствено развитие на Република България за периода 2013-2025 г. като обезлюдяващи се територии са категоризирани землища с население под 100 души. В община Стражица, като такова селище се открояват 6 населени места, от тях 2 са с население до 10 души (с. Водно 2 д. и с. Любенци 7 д.).

10.4.3. Етно-демографска характеристика на населението

Лицата, които са се възползвали от правото на доброволен отговор на въпроса за етническо самоопределение, са 95.5 % от населението към 01.02.2011 г.

Българската етническа група обхваща 9 124 лица, или 75.1 % от лицата, доброволно декларирали етническото си самоопределение, при 84.8 % средно за страната. Делът на българската етническа група в сравнение с данните за страната е по-ниска с 9.7 процентни пункта.

Турската етническа общност е втората по численост. Към 01.02.2011 г. наброява 1 758 души според самоопределянето на лицата, с относителен дял от 14.5 %.

Ромският етнос е третият по численост. Към 01.02.2011 г. наброява 456 души според самоопределянето на лицата, с относителен дял от 3.8 %, при средно 4.9 % за страната.

Видно от по-долната таблица броят на самоопределилите се лица в малцинствени групи е 456 човека /към датата на преброяване/, но това не може да се приеме като реално отражение на етническата картина в общината. Прави впечатление факта, че 627 лица не са посочили етноса към който се самоопределят, което не е от съществено значение, ако основната част от тях не носят белезите /ценностната система/ на ромската общност. Най -голям е относителния дял на населението от малцинствата в селата Асеново и Царски извор, следвани от селата Виноград, Кесарево и Камен.

В общината има **разработена Стратегия за интеграция на малцинствените общности в община Стражица за периода (2012-2020 г.)**, която се основава на насоките и приоритетите на държавната политика за тази сфера, конкретно на **Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020 г**.).

Трябва да отбележим, че ромската общност е хетерогенна. Тя се състои от отделни групи, които се самоопределят по различен начин[6] като българи, турци и роми и т.н. хората от мал;инствените групи живеят в обособени квартали, които се характеризират с лоша инфраструктура, коятто на места липсва, наличие на незаконно строителство, бедност, ниска степен на образование, отпадане на децата от училище, ниска степен на здравно обслужване, висока безработица, липса на спортни мероприятия и съоръжения за тяхното провеждане. Наличие на лоши санитарно-хигиенни условия, създаващи предпоставки за разпостранение на епидемиологични заболявания. Това се дължи на продължителното натрупване на различни фактори, които в крайна сметка са довели да влошаване на условията на живот и социална неравнопоставеност. Необходимо е да се отбележи, че броят на ромското население трудно се обхваща и следи по официален път с помощта на статистически данни поради непрекъснатото движение на това население, както и поради факта, че голяма част от тях се самоопределят като турци или българи при официалните преброявания. Ромите имат специфичен начин на живот, които се различава от начина на живот на другите етнически и социални групи в България. Процесите на урбанизация не водят до възприемане на универсален начин на живот и поведение в обществото от тяхна страна.

Табл. 10. Население по етническа принадлежност към 01.02. 2011 г.

[6] Причините за тази ситуация се дължат на явленията “етническа мимикрия” (т.е. лица с ромска идентичност публично декларират друга, не-ромска идентичност).

Населено място	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност общо	Етническа група				Не се самоопределям
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
ОБЩО	*12154*	*9124*	*1758*	*456*	*159*	*657*
гр.СТРАЖИЦА	4192	3637	314	77	23	141
с.АСЕНОВО	622	278	298	..	..	45
с.БАЛКАНЦИ	148	148	-	-	-	-
с.БЛАГОЕВО	368	262	52	39	9	6
с.БРЯГОВИЦА	390	371	5	-	6	8
с.ВИНОГРАД	532	321	90	7	100	14
с.ВЛАДИСЛАВ	218	172	38	-	-	8
с.ВОДНО	3	3	-	-	-	-
с.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	225	176	15	-	-	34
с.ЖЕЛЕЗАРЦИ	37	37	-	-	-	-
с.КАВЛАК	53	51	-	-	..	..
с.КАМЕН	1469	893	119	193	4	260
с.КЕСАРЕВО	1290	819	387	16	6	62
с.ЛОЗЕН	391	272	57	-	3	59
с.ЛЮБЕНЦИ	4	4	-	-	-	-
с.МИРОВО	123	109	14	-	-	-
с.НИКОЛАЕВО	117	106	-	11	-	-
с.НОВА ВЪРБОВКА	245	220	7	4	-	14
с.НОВО ГРАДИЩЕ	107	102	5	-	-	-
с.СУШИЦА	799	709	44	37	..	..
с.ТЕМЕНУГА	22	22	-	-	-	-
с.ЦАРСКИ ИЗВОР	799	412	313	71	-	3

Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 г.

Забележка: .. Данните са конфиденционални

Основни изводи:

- Малък брой население на общината, наченки на обезлюдяване на някои села;

- За периода между двете преброявания през 2001 и 2011 г. общината има отрицателен прираст (-22.9 %), или намалява с 3 783 д.;

- Населението продължава да намалява и в годините след последното преброяване;

- Застаряване на населението, към 31.12.2013 г. възрастовата група над 65 години е 2 604 д., или 20.9 %;

- В общината възрастовата група от 0 до 14 години е с по-благоприятни показатели от средните за страната, района и Велико Търново, което се дължи на по-високата раждаемост сред ромското население;
- Раждаемостта като процес, определящ количественото нарастване на населението през последните години има добри коефициенти, дължащо се на ромското население;
- Смъртността е със по-високи стойности от раждаемостта;
- Естествения прираст през последните години е отрицателен;
- Отрицателният естествен прираст и механичен прираст е потенциален проблем за по нататъшната жизненост на общината.

10.5. Прогноза за демографското развитие на община Стражица

Демографските прогнози представляват възпроизводството на дадено население в перспектива през определен период. Информационното им съдържание се състои от данни за очакваната обща численост на населението по пол и възраст в края на всяка от годините на прогнозния период. По своята същност те представляват едно предполагаемо развитие на населението, което почива на определени хипотези за очаквана фертилност, смъртност и миграционни движения през определения период.

Глобалните процеси също влияят за съществените изменения в демографското, брачното и фертилното поведение на населението. Към тези промени следва да прибавим интензивната икономическа емиграция.

Националният статистически институт (НСИ) е разработил три сценария (хипотези) на дългосрочна прогноза за демографското развитие на страната в перспектива до 2060 година. Вариантите на демографската прогноза са съобразени с методологията и количествените хипотези за възпроизводствените процеси на населението, разработени от Евростат. И в трите варианта се запазват тенденциите към намаляване и застаряване на населението в страната и в частност и в област Велико Търново в състава на която е община Стражица. Тази прогноза може да послужи частично при разработване на Общия устройствен план, тъй като постановките й немогат да се приложат еднозначно, особено за по-малките общини. Затова авторският колектив е изготвил адаптирана прогноза, в

която прогнозното население на ниво община е изчислено в три варианта-песимистичен, реалистичен и оптимистичен.

- **Източници на информация**

Източници на информация, използвани при прогнозата за демографското развитие на община Стражица: Национален статистически институт (НСИ), Териториално статистическо бюро (ТСБ) гр. Велико Търново, Агенция по заетостта (АЗ),

Основната категория на населението, използвана при разработките на прогнозните варианти са данните за категорията «**обичайно живеещо налично население» в община Стражица (база 2013 г.).** То се състои от три основни подкатегории население: обичайно живеещо налично население; временно отсъстващи в друго населено място в страната; временно отсъстващи от страната.

Обхват на прогнозата

Териториален обхват – община Стражица

Прогнозен период – 2013 – 2035 г.

- **Модели за демографско развитие**

Базови модели:

- *Песимистичен – (нисък)*. При този вариант развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в селищата от общината;
- *Реалистичен – (среден, тенденциален).*Този вариант се съобразен със сегашното социално-икономическо развитие на общината;
- *Оптимистичен - (висок)*. При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически промени в селищата на общината.

Възпроизводството на населението е процес, който по своята същност е икономически и социално обусловен, но в основата му са преди всичко демографските фактори – *раждаемост, смъртност, естествен и механичен прираст*.

Макроикономическата среда, състоянието на пазара на труда и жизненият стандарт играят важна роля за демографското развитие.

Демографските проблеми на община Стражица са свързани с цялостното й социално-икономическо развитие. Те се отнасят до протичащите процеси и формираните структури на населението - отрицателно естествено възпроизводство, отрицателен механичен прираст, влошена полово-възрастова структура на населението, като особено сериозна е диспропорцията сред населението в селата.

10.6. Прогнозни разчети

Разработените прогнози (хипотези) имат конвергентен характер и отразяват общите тенденции в демографското развитие на страната и в частност на община Стражица. Тяхната реализация (ускорение или забавяне) в голяма степен зависи от формите за регулиране чрез осъществяваната демографска и социално-икономическа политика в страната, а също и от международните икономически условия. Прогнозите са разработени на базата на раждаемостта (фертилното поведение на жените), смъртността, естественият и механичният прираст. И при трите варианта естественият и механичният прираст са отрицателни, но в края на прогнозният период постепенно забавят негативния си ефект. И в трите варианта се потвърждава тенденцията към намаляване и застаряване на населението.

Перспективен брой на постоянното население в община Стражица

Според трите варианта броят на населението в общината ще е следният:

Табл. 1. Прогнозен брой на населението в община Стражица 2013 – 2035 г.

Варианти	**2013**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**
Песимистичен					
Общо	**12444**	**11744**	**11244**	**10744**	**10244**
Град Стражица	4372	4126	3950	3774	3598
Реалистичен					
Общо	**12444**	**11835**	**11409**	**11009**	**10634**
Град Стражица	4372	4158	4009	3868	3736
Оптимистичен					
Общо	12444	**11954**	**11629**	**11355**	**11104**

Град Стражица	4372	4200	4086	3990	3902

По варианти състоянието в общината към 2035 г. е следното:

Песимистичен – 10 244 д. (2035 г.). Намаление за прогнозния период с 2 200 д., или с 17.7 %;

Реалистичен (Тенденциален- среден) – 10 634 д. (2035 г.). Намаление за прогнозния период с 1 810 д., или с 14.5 %;

Оптимистичен – 11 104 д. (2035 г.). Намаление за прогнозния период съответно с 1 340 д., или с 10.8 %.

И при трите варианта ще се запазват тенденциите към намаляване и застаряване на населението в общината и град Стражица.

За съответните нужди на ОУП на община Стражица, авторският колектив предлага да се работи с реалистичния вариант.По отделни селища прогнозата е следната:

Табл. 2. Прогнозен брой на население към 2035 г. – вариант Реалистичен

Населени места	2013	2020	2025	2030	2035
Общо за общината	**12444**	**11835**	**11409**	**11009**	**10634**
с.Асеново	631	600	579	558	539
с.Балканци	140	133	128	124	120
с.Благоево	352	335	323	311	301
с.Бряговица	408	388	374	361	349
с.Виноград	576	548	528	510	492
с.Владислав	268	255	246	237	229
с.Водно	4	3	3	2	2
с.Горски Сеновец	263	250	241	233	225
с.Железарци	36	25	22	20	18
с.Кавлак	40	38	35	31	30
с.Камен	1506	1450	1404	1361	1320
с.Кесарево	1305	1241	1197	1155	1115
с.Лозен	368	350	337	326	314
с.Любенци	7	7	5	4	4
с.Мирово	169	161	155	150	144
с.Николаево	100	93	90	88	85
с.Нова Върбовка	222	211	204	196	190
с.Ново градище	88	80	77	73	70
гр.Стражица	4372	4158	4009	3868	3736
с.Сушица	764	727	700	676	653
с.Теменуга	23	20	18	16	13
с.Царски извор	802	763	735	710	685

11.0. ЗАЕТОСТ И БЕЗРАБОТИЦА

11.1. Заетост

Заетите лица в общината през 2013 г. са 1779, а през 2011 г. са 1748, или имаме увеличение на заетите с 1.69% .

Разпределението на заетите по сектори на икономиката в община Стражица през 2013 г. е съответно:

- първичен (аграрен)- 400 д.(22.5 %);
- вторичен (индустрия) – 934 д. (49.4 %);
- третичен (услуги) – 445 д. (25.0 %).

Многото заети в аграрния и в индустриалния сектор, потвърждава селскостопанският и промишленият характер на общината.

По отрасли през 2013 г. най-голям дял заети лица има в сектора на "Преработващата промишленост" – 51.1 %, сектор „Селско, горско и рибно стопанство" – 22.5 % и сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети" – 18.3 % което е видно от представената по-долу таблица. Данните показват, че преработващата индустрия и селското стопанство са от ключово значение за местната икономика

Табл. 1. Заетост в нефинансовите предприятия за 2013 г. по икономически дейности за община Стражица

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ (A21)	Предприятия	Заети лица	Наети лица
	Брой	Б р о й	
ОБЩИНА СТРАЖИЦА	**286**	**1779**	**1554**
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	53	400	364
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	20	909	899
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	4	4	-
F СТРОИТЕЛСТВО	7	21	15
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	126	325	213
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	16	32	24
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	29	47	24
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	6	6	..
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	5	6	..
N АДМИНИСТРАТИВНО СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	13	22	11
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..

S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	4	5	..

Източник: ТСБ Велико Търново
“”..” Конфиденциални данни
“-“ Няма случай

За увеличаване на заетостта е необходимо модернизиране на производствената база, внедряване на нови технологии и иновации за по-голяма конкурентноспособност и по-добро качеството на произвежданите продукти.

11.2. Безработица

Основен фактор, влияещ върху заетостта на Община Стражица е липсата на достатъчно нови предприятия, които да ангажират по-голям брой заети лица. Липсата на външни инвестиции в общината също допринася за нейното по-слабо развитие и възможността за реализация на безработните лица.

По данни на Агенцията по заетосттапрез 2014 г. г. в общината регистрираните безработни лица са 1 328 (коефициент на безработица 31.0 %), при 1 266 безработни лица през 2011 г., или имаме увеличение на безработицата с 62 лица (4.9 %). Коефициента на безработицата по данни на НСИ за страната през 2014 г. е 11.4 %, а в област Велико Търново е 11.7 %, или в общината безработицата е близо 3 пъти по-висока от от средната за страната и за област Велико Търново.

Във възрастовата структура състоянието на регистрираните безработни лица в общината към 31.12.2013 г. и е както следва:

- Относителният дял на безработните младите хора до 29 г. в общината е 16.6 %. Проблемът с трудовата реализация на младите хора до 29 г. е един от най-острите на пазара на труда не само в общината, но и в цялата страна. .
- Висок е относителният дял на продължитено безработните с престои на пазара на труда над 1 година – 52.2 %.

Според данни наАгенцията по заетостта - безработицата в община се характеризира със следните показатели:

Табл.2. Безработни лица в община Стражица към 31.12.

Показатели	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Регистрирани безработни - бр.	1266	1367	1495	1328
Равнище на безработица - %	29,50	31,90	34,90	31,00
Безработни лица до 29 г. включително	239	299	305	220
% безработни до 29 г.	18,88	21,87	20,40	16,57
Продължително безработни > 1 г.	552	570	621	695
% продължително безработни	43,60	41,70	41,54	52,33

Източник: Агенция по заетостта

Трудовият пазар в общината не е динамичен. Предлагането на работа е ограничено, както количествено, така и качествено. Типична е трайната безработица с малки възможности за връщане към устойчива заетост. Известно влияние оказва и сезонната заетост в селското стопанство и пр.

Основни изводи:

- Равнището на безработицата в общината през 2014 г. е 31.0 %, близо 3 пъти над средната за страната и за областта;
- Проблемът с трудова реализация на младите хора до 29 г. е един от най-острите на пазара на труда;
- Тревожно висок е делът на безработните с продължителност на престой на пазара на труда над 1 година – 52.3 % .

Приоритетите в заетостта и безработицата са взаимосвързани и се отнасят до увеличаване на заетостта, включване в национални и регионални програми за заетост, намаляване на безработицата, запазване и съхраняване на населението, в т.ч. на трудовите ресурси.

12. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД

Основен дял за решаването на проблема за териториалното развитие на населените места се пада на системата “Обитаване”. Под влияние на демографската динамика за нарастване или намаляване на населението от една страна и на физическото износване на съществуващия сграден жилищен фонд от друга, се налагат не само качествени, но и количествени изменения.
При решаване на проблемите на системата “Обитаване” на първо място се поставя търсенето на вътрешни резерви. След изчерпването на възможностите на съществуващата жилищна зона се пристъпва към усвояването на нови територии за жилищни нужди.
Анализът на жилищната система на община Стражица има за цел разкриване на проблемите и потенциала на развитието ѝ, които са от значение за създаването на реалистична устройствена концепция при изработване на ОУПО.

7.1.Количествени характеристики на жилищния фонд (възраст на фонда)
Жилищният фонд в община Стражица към 31.12.2013 г. наброява 8 350 жилища, разположени в 7 273 сгради.

Жилищния фонд в общината е сравнително “стар”, като след 2001 г. са построени само 80 жилища от всички жилищата в общината, или 1.0 % от жилищния фонд. Най-голям е делът на фондът отпреди 1945 г. (с възраст над 68 години), има дял от 37.3 %, като в отделни селища е много повече: с. Теменуга 86.1 %, с. Горски Сеновец 78.4 %, с. Любенци 66.1 % и с. Сушица 61.7 %. Висок е делът на построените жилища в периода 1981-1990 г. 28.8 %. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода е било значително по-малко в сравнение с предходния период.

Проследена по селища, възрастовата структура на фонда разкрива факта, че след 2001 г. по-голямо строителство има само в отделни селища: гр. Стражица 60

жилища, с. Благово 6 жилища, с. Кавлак 4 жилища и с. Кесарево 4 жилища. В останалите селища, жилищното строителство е незначително, а в 14 селища няма новопостроени жилища през този период.

Табл. 1. Жилища към 31.12.2013 г. по период на построяване (брой)

Населени места	Жилища - общо	Период на построяване							
		до - 1945 г.	1946 - 1960 г.	1961 - 1970 г.	1971 - 1980 г.	1981 - 1990 г.	1991 - 2000 г.	2001 - 2010 г.	от началото на 2011 г.
Общо	**8350**	**3113**	**1495**	**353**	**403**	**2401**	**595**	**80**	**0**
с. Асеново	295	14	6	4	3	261	7	0	0
с. Балканци	193	102	74	7	2	2	6	0	0
с. Благоево	260	137	18	11	20	44	24	6	0
с. Бряговица	323	101	33	19	2	147	21	0	0
с. Виноград	298	151	61	45	16	19	5	1	0
с. Владислав	245	150	74	13	0	6	2	0	0
с. Водно	55	17	29	9	0	0	0	0	0
с. Горски Сеновец	231	181	40	5	2	2	1	0	0
с. Железарци	40	11	28	0	1	0	0	0	0
с. Кавлак	119	36	74	1	1	3	0	4	0
с. Камен	678	372	135	50	33	63	24	1	0
с. Кесарево	780	469	146	48	43	46	24	4	0
с. Лозен	394	200	166	20	2	2	1	3	0
с. Любенци	36	24	8	3	1	0	0	0	0
с. Мирово	125	7	4	1	2	111	0	0	0
с. Николаево	180	64	90	11	1	12	2	0	0

с. Нова Върбовка	339	169	132	25	3	9	1	0	0
с. Ново градище	217	111	79	2	2	20	2	1	0
гр.Стражица	2247	7	6	22	246	1465	441	60	0
с. Сушица	856	528	204	51	19	41	13	0	0
с. Теменуга	79	68	11	0	0	0	0	0	0
с. Царски извор	360	104	77	6	4	148	21	0	0

Източник: НСИ

Обобщената оценка за възрастта на жилищния фонд е:

- с. Асеново, с. Мирово, гр. Стражица и с. Бряговица имат сравнително „млад“ жил. Фод – със средна възраст под 40 г. съответно (90.8 %), (88.1 %), (87.5 %), (52.1 %);
- Отделни селата в община са с относително стар, респективно, амортизиран фонд.

Трайните негативни тенденции в демографското развитие на общината (над 22.9 % спад за последните 10 години), формират и тенденция към увеличаване на дела на необитаваните жилища. В общината той варира от около 25.6 % (за с.Царски извор) до над 94.5 % (за с.Водно) и 86.2 % (с. Любенци) и 82.3 % (с. Теменуга). Проявяват се изразителни признаци на обезлюдяване в тези три селища, т.е. постоянното население намалява, а повечето жилища се обитават само през летните месеци, т.е. използват се като вилни имоти.

Табл. 2. Жилища по начин на използване към 1.02.2011 г. - брой

Населени места	Жилища общо	Обитавани жилища	Бр. Необитавани жилища	% Необитавани жилища
ОБЩО	**8347**	**4749**	**3598**	**43,1**
ГР.СТРАЖИЦА	2246	1570	676	30,1
С.АСЕНОВО	295	190	105	35,6
С.БАЛКАНЦИ	193	77	116	60,1
С.БЛАГОЕВО	260	143	117	45,0
С.БРЯГОВИЦА	323	188	135	41,8
С.ВИНОГРАД	298	180	118	39,6
С.ВЛАДИСЛАВ	245	101	144	58,8
С.ВОДНО	55	3	52	94,5
С.ГОРСКИ	231	103	128	55,4

СЕНОВЕЦ				
С.ЖЕЛЕЗАРЦИ	40	15	25	62,5
С.КАВЛАК	119	33	86	72,3
С.КАМЕН	678	482	196	28,9
С.КЕСАРЕВО	779	484	295	37,9
С.ЛОЗЕН	394	188	206	52,3
С.ЛЮБЕНЦИ	36	5	31	86,1
С.МИРОВО	125	78	47	37,6
С.НИКОЛАЕВО	180	63	117	65,0
С.НОВА ВЪРБОВКА	339	128	211	62,2
С.НОВО ГРАДИЩЕ	216	68	148	68,5
С.СУШИЦА	856	368	488	57,0
С.ТЕМЕНУГА	79	14	65	82,3
С.ЦАРСКИ ИЗВОР	360	268	92	25,6

Източник:НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд 2011

7.2. Структура на жилищния фонд по конструкция и етажност

Конструкция

През 2013 г. националната статистика идентифицира 5 основни типа жилища:

- панелни- построени от панели (готови сглобяеми елементи);

- стоманобетонни (стоманобетонна конструкция с плоча и колони) - , за масивно-монолитни сгради (със стоманобетонни елементи, ЕПК, ППП (пакетоповдигани плочи), скелетно – рамкови, скелетно безгредови, специални и др.);

- тухлени (с бетонна плоча) - са сградите, чиито стени са тухлени и имат бетонни плочи между етажите, но нямат стоманобетонни колони;

- тухлени с гредоред без стоманобетон - са сградите, чиито стени са тухлени и имат бетонни плочи между етажите, но нямат стоманобетонни колони;

- **други** - сгради построени от камък, кирпич, дърво, дъски, дървени плоскости.

По вида на *конструкцията*, жилищният фонд е представен в четири обобщени категории – панели, стоманобетон, масивни (носещи тухлени стени и стоманобетонни плочи или гредоред), други (паянтови). Панелните жилища в общината са само 6.5 % (543 бр.), разположени почнти изцяло в гр.Стражица, където в 87 сгради има 535 жилища, които се обитават от 1 002 лица. Стоманобетонните са с дял – около 24.8 % (2 067 жилища) и са разположени основно в гр. Стражица 1 454 жилища, с. Царски извор 165 жилища, с. Бряговица 155 жилища и с. Мирово 83 жилища. Категорията «масивни» има дял от близо 57.0 % и са разположени повсеместно във всички селища, от тях 9.6 % са тухлени с бетонна плоча и 47.4 % са тухлени с гредоред. Делът на другите (паянтовите) жилища – 11.7 %, които достигат до 39.8 % в с. Теменуга, до 38.2 % в с. Водно и 37.5 % в с. Железарци. Отчитайки и възрастта на фонда, може да се направи обобщена оценка, че жилищният фонд в някои селата е амортизиран. Една част е за снос около 8 %, а други около 50-60 % - за обновяване (включително енергийно саниране).

Табл. 3. Жилища към 31.12.2013 г. по материал на външните стени на сградата (брой)

Населени места	Жилища общо	По конструкция				
		Панели	Стоманобетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
Общо	**8350**	**543**	**2067**	**805**	**3960**	**975**
с. Асеново	295	1	52	213	21	8
с. Балканци	193	0	1	8	141	43
с. Благоево	260	0	46	21	173	20
с. Бряговица	323	2	155	11	97	58
с. Виноград	298	0	3	17	256	22
с. Владислав	245	0	6	6	189	44
с. Водно	55	1	0	0	33	21
с. Горски Сеновец	231	0	2	2	187	40
с. Железарци	40	0	0	1	24	15
с. Кавлак	119	0	2	2	107	8
с. Камен	678	2	42	81	400	153
с. Кесарево	780	1	12	97	440	230
с. Лозен	394	0	0	3	351	40
с. Любенци	36	0	0	2	30	4
с. Мирово	125	0	83	26	7	9
с. Николаево	180	0	0	11	145	24
с. Нова Върбовка	339	0	0	14	302	23
с. Ново градище	217	0	5	17	193	2
гр.Стражица	2247	535	1454	244	11	3
с. Сушица	856	0	39	24	644	149
с. Теменуга	79	0	0	1	47	31
с. Царски извор	360	1	165	4	162	28

Източник: НСИ

Етажност

В сгради до 3 етажа (малоетажни) са разположени общо 91.2 % (7 619 жилища) от жилищата в общината, от тях в едноетажни сгради 61.0 % (5 090 жилища), в двуетажни сгради 24.5 % (2 043 жилища) и в триетажни сгради само 5.8 % (486 жилища). Средната и високата етажност са част от фонда само на гр.Стражица, където в средноетажни сгради (4-5 етажа) са разположени 28.7 % (644 жилища), а във високоетажни сгради (6 и повече етажа) са разположени 3.9 % (87 жилища) от жилищата в града.

Табл. 4. Жилища на 31.12.2013 г. по етажност на сградата в която се намират

НАСЕЛЕНИ МЕСТА	ЖИЛИЩА ОБЩО	ЕТАЖНОСТ НА СГРАДИТЕ							
		едно-етажни	дву-етажни	три-етажни	четири-етажни	пет-етажни	шест-етажни	седем-етажни	осем-етажни
Общо	8350	5090	2043	486	325	319	54	0	33
с. Асеново	295	241	53	1	0	0	0	0	0
с. Балканци	193	190	3	0	0	0	0	0	0
с. Благоево	260	237	23	0	0	0	0	0	0
с. Бряговица	323	254	62	7	0	0	0	0	0
с. Виноград	298	125	173	0	0	0	0	0	0
с. Владислав	245	185	60	0	0	0	0	0	0
с. Водно	55	55	0	0	0	0	0	0	0
с.Горски Сеновец	231	125	106	0	0	0	0	0	0
с. Железарци	40	40	0	0	0	0	0	0	0
с. Кавлак	119	26	91	2	0	0	0	0	0
с. Камен	678	527	128	23	0	0	0	0	0
с. Кесарево	780	643	136	1	0	0	0	0	0
с. Лозен	394	384	10	0	0	0	0	0	0
с. Любенци	36	19	17	0	0	0	0	0	0
с. Мирово	125	14	111	0	0	0	0	0	0
с. Николаево	180	151	29	0	0	0	0	0	0
с. Нова Върбовка	339	153	186	0	0	0	0	0	0
с. Ново градище	217	209	8	0	0	0	0	0	0
гр.Стражица	2247	474	591	451	325	319	54	0	33
с. Сушица	856	699	157	0	0	0	0	0	0
с. Теменуга	79	62	17	0	0	0	0	0	0
с. Царски извор	360	277	82	1	0	0	0	0	0

Източник: НСИ

7.3. Благоустроеност на жилищата

Всички жилища в общината са електроснабдени. Но статистиката отчита само 29.8 % от жилища (2 487 бр.), свързани с обществена канализация. От тях, 2 218 са в общинския център, а повечето от останалите, в с.Камен (119 бр.) и с. Бряговица (71 бр.). Масовото решение в цялата община е на попивна яма или директно заустване в повърхностни течения. Това е една от основните причини за лошо състояние на повърхностните води във водосборите на общината.

Недоизграденост има и във водоснабдителните системи. Само 77.9 % от жилищата са водоснабдени. Други 15.0 % имат достъп до питейна вода от външен водопровод, а 7.1 % са без водоснабдяване. В допълнение, над 50 % са загубите при пренос на водата поради амортизирани мрежи, а в някои от селата, водата е с отклонения от санитарните стандарти. Детайлната картина на водоснабдяването и канализацията по селища е представена в долните таблици:

Табл.5. Жилища по благоустроеност-канализация към 1.02.2011 г.

Населени места	Жилища брой	Канализация - брой			Относителен дял - %		
		Канал	Яма	Без	Канал	Яма	Без
ОБЩО	**8347**	**2487**	**4471**	**1389**	**29,8**	**53,6**	**16,6**
ГР.СТРАЖИЦА	2246	2218	12	16	98,8	0,5	0,7
С.АСЕНОВО	295	6	283	6	2,0	96,3	2,0
С.БАЛКАНЦИ	193	0	44	149	0,0	22,8	77,2
С.БЛАГОЕВО	260	3	227	30	1,2	87,3	11,5
С.БРЯГОВИЦА	323	71	181	71	22,0	56,0	22,0
С.ВИНОГРАД	298	8	270	20	2,7	90,6	6,7
С.ВЛАДИСЛАВ	245	0	158	87	0,0	64,5	35,5
С.ВОДНО	55	2	49	4	3,6	89,1	7,3
С.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	231	10	197	24	4,3	85,3	10,4
С.ЖЕЛЕЗАРЦИ	40	0	40	0	0,0	100,0	0,0
С.КАВЛАК	119	0	56	63	0,0	47,1	52,9
С.КАМЕН	678	119	438	121	17,6	64,6	17,8
С.КЕСАРЕВО	779	11	680	88	1,4	87,3	11,3
С.ЛОЗЕН	394	0	274	120	0,0	69,5	30,5
С.ЛЮБЕНЦИ	36	0	0	36	0,0	0,0	100,0
С.МИРОВО	125	0	115	10	0,0	92,0	8,0
С.НИКОЛАЕВО	180	0	158	22	0,0	87,8	12,2
С.НОВА ВЪРБОВКА	339	18	319	2	5,3	94,1	0,6
С.НОВО ГРАДИЩЕ	216	2	74	140	0,9	34,3	64,8
С.СУШИЦА	856	5	541	310	0,6	63,2	36,2
С.ТЕМЕНУГА	79	0	18	61	0,0	22,8	77,2
С.ЦАРСКИ ИЗВОР	360	14	337	9	3,9	93,6	2,5

Източник: НСИ, обработка на Консултанта

Табл.6. Жилища по благоустроеност-водоснабдяване към 1.02.2011 г.

Населени места	Жилища брой	Водоснабдяване - брой	Относителен дял - %

		Вътре	Вън	Без	Вътре	Вън	Без
ОБЩО	**8347**	**6499**	**1248**	**600**	**77,9**	**15,0**	**7,1**
ГР.СТРАЖИЦА	2246	2223	9	14	99,0	0,4	0,6
С.АСЕНОВО	295	279	11	5	94,6	3,7	1,7
С.БАЛКАНЦИ	193	120	45	28	62,2	23,3	14,5
С.БЛАГОЕВО	260	185	47	28	71,2	18,1	10,8
С.БРЯГОВИЦА	323	234	64	25	72,4	19,8	7,7
С.ВИНОГРАД	298	285	12	1	95,6	4,0	0,3
С.ВЛАДИСЛАВ	245	149	20	76	60,8	8,2	31,0
С.ВОДНО	55	9	42	4	16,4	76,4	7,3
С.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	231	190	21	20	82,3	9,1	8,7
С.ЖЕЛЕЗАРЦИ	40	16	24	0	40,0	60,0	0,0
С.КАВЛАК	119	40	63	16	33,6	52,9	13,4
С.КАМЕН	678	481	126	71	70,9	18,6	10,5
С.КЕСАРЕВО	779	562	164	53	72,1	21,1	6,8
С.ЛОЗЕН	394	263	103	28	66,8	26,1	7,1
С.ЛЮБЕНЦИ	36	8	5	23	22,2	13,9	63,9
С.МИРОВО	125	121	3	1	96,8	2,4	0,8
С.НИКОЛАЕВО	180	140	21	19	77,8	11,7	10,6
С.НОВА ВЪРБОВКА	339	267	71	1	78,8	20,9	0,3
С.НОВО ГРАДИЩЕ	216	105	8	103	48,6	3,7	47,7
С.СУШИЦА	856	524	255	77	61,2	29,8	9,0
С.ТЕМЕНУГА	79	10	65	4	12,7	82,3	5,1
С.ЦАРСКИ ИЗВОР	360	288	69	3	80,0	19,2	0,8

Източник: НСИ, обработка на Консултанта

Обобщената оценка на ВиК сектора е, че той е със сериозни дефицити както във физическата си изграденост, така и в качеството на услугите. Този факт има негативни последици в най-малко две посоки – жизнен стандарт и екология.

Важен елемент на благоустрояването е и *отоплението*. Близо 95.3 % от жилищата се отоплява с твърди горива. Други 4.4 % са на електричество. Прекомерното използване на твърди горива за отопление на жилищата е един от основните източници на замърсяване на въздуха, особено при неблагоприятни климатични условия.

Табл. 7. Структура на жилищния фонд по начин на отопление, 2011 г.

Населени места	Обитавани жилища	Въглища	Дърва	Електричество
ОБЩО	**4749**	**202**	**4322**	**211**
ГР.СТРАЖИЦА	1570	84	1318	156
С.АСЕНОВО	190	3	187	0
С.БАЛКАНЦИ	77	3	70	0
С.БЛАГОЕВО	143	10	131	2
С.БРЯГОВИЦА	188	2	184	2
С.ВИНОГРАД	180	10	168	2
С.ВЛАДИСЛАВ	101	3	95	3
С.ВОДНО	3	0	3	0
С.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	103	14	86	12

С.ЖЕЛЕЗАРЦИ	15	0	15	0
С.КАВЛАК	33	0	32	0
С.КАМЕН	482	18	458	5
С.КЕСАРЕВО	484	12	467	5
С.ЛОЗЕН	188	11	174	3
С.ЛЮБЕНЦИ	5	0	5	0
С.МИРОВО	78	0	77	1
С.НИКОЛАЕВО	63	0	63	0
С.НОВА ВЪРБОВКА	128	8	103	15
С.НОВО ГРАДИЩЕ	68	0	66	2
С.СУШИЦА	368	13	352	1
С.ТЕМЕНУГА	14	0	14	0
С.ЦАРСКИ ИЗВОР	268	11	254	2

Източник:НСИ, обработка на КОНСУЛТАНТА

Друг важен фактор на жилищния стандарт е енергийната ефективност на жилищата. Към 2011 г., само 428 жилища (1.6 %) са с топлоизолация, осигуряваща нормативната топлопроводимост, респективно, енергийна ефективност. Значително повече са жилищата с енергоспестяваща дограма – 428 (около 5.1 %). Основен принос за тази картина имат селищата гр. Стражица, с. Камен с. Царски извор и с. Благоево.

Табл. 8. Структура на жилищния фонд по начин на приложени мерки за енергийна ефективност, 2011 г.

Населени места	**Жилища**	**С външна изолация**	**С PVC дограма**	**% с външна изолация**	**% с PVC дограма**
ОБЩО	**8347**	**131**	**428**	**1,6**	**5,1**
ГР.СТРАЖИЦА	2246	76	246	3,4	11,0
С.АСЕНОВО	295	5	3	1,7	1,0
С.БАЛКАНЦИ	193	1	1	0,5	0,5
С.БЛАГОЕВО	260	5	14	1,9	5,4
С.БРЯГОВИЦА	323	3	5	0,9	1,5
С.ВИНОГРАД	298	1	4	0,3	1,3
С.ВЛАДИСЛАВ	245	2	4	0,8	1,6
С.ВОДНО	55	1	1	1,8	1,8
С.ГОРСКИ СЕНОВЕЦ	231	4	6	1,7	2,6
С.ЖЕЛЕЗАРЦИ	40	0	0	0,0	0,0
С.КАВЛАК	119	1	1	0,8	0,8
С.КАМЕН	678	10	66	1,5	9,7
С.КЕСАРЕВО	779	9	36	1,2	4,6
С.ЛОЗЕН	394	1	5	0,3	1,3
С.ЛЮБЕНЦИ	36	0	0	0,0	0,0
С.МИРОВО	125	1	1	0,8	0,8
С.НИКОЛАЕВО	180	1	0	0,6	0,0
С.НОВА ВЪРБОВКА	339	4	3	1,2	0,9
С.НОВО ГРАДИЩЕ	216	0	3	0,0	1,4
С.СУШИЦА	856	4	8	0,5	0,9
С.ТЕМЕНУГА	79	0	0	0,0	0,0

С.ЦАРСКИ ИЗВОР	360	2	21	0,6	5,8

Източник:НСИ, обработка на КОНСУЛТАНТА

7.5.Собственост

Традиционната за България силно преобладаваща частна собственост на жилищата е присъща и на община Стражица и то в още по-изявен вид. Малко над 97.9 % са частните жилища, от тях 1.0 % (85) са на юридически лица и 96.9% (8 093) на физически лица, при само 2.1 % обществени (на общината и на държавата). Това са само 172 жилища. На фона на растяща бедност, безработица и несигурна заетост, символичният обем на социални жилища е в противоречие с потребностите от обществено подпомогнат подслон. Независимо от огромния брой необитавани жилища (на които е трудно да се разчита за социални нужди), общината следва да планира изграждането на нови социални жилища за маргиналните си групи.

Долната таблица показва разпределението на жилищата по форма на собственост:

Табл.9. Жилища по форма на собственост-2013 г.

НАСЕЛЕНИ МЕСТА	ЖИЛИЩА ОБЩО	ФОРМА НА СОБСТВЕНОСТ		
		ДЪРЖАВНИ ИЛИ ОБЩИНСКИ	ЧАСТНИ - НА ЮРИДИЧЕСКО ЛИЦЕ	ЧАСТНИ - НА ФИЗИЧЕСКО ЛИЦЕ
Общо	**8350**	**172**	**85**	**8093**
с. Асеново	295	4	1	290
с. Балканци	193	0	1	192
с. Благоево	260	0	0	260
с. Бряговица	323	0	1	322
с. Виноград	298	1	3	294
с. Владислав	245	0	0	245
с. Водно	55	0	0	55
с. Горски Сеновец	231	2	1	228
с. Железарци	40	0	2	38
с. Кавлак	119	0	2	117
с. Камен	678	13	4	661
с. Кесарево	780	5	0	775
с. Лозен	394	0	5	389
с. Любенци	36	0	0	36
с. Мирово	125	4	0	121
с. Николаево	180	1	0	179
с. Нова Върбовка	339	4	4	331
с. Ново градище	217	6	0	211
гр.Стражица	2247	121	10	2116
с. Сушица	856	11	51	794
с. Теменуга	79	0	0	79
с. Царски извор	360	0	0	360

Източник:НСИ

7.6. Жилищна задоволеност

Жилищната осигуреност или осигуреността на населението с жилища (към 31.12.2013 г.) е 671 жилища/1000 д. Този макро-показател - "брой жилища/1000 обитатели" отразява количеството жилища без да дава информация за качествените характеристики на жилищата, начина на тяхното ползване и реалното потребление. От гледна точка на общия наличен фонд, по показателя - "*брой жилища/1000 обитатели*" община Стражица има значително по-високи показатели (671/1000) от средно-европейските (420/1000). Но този показател има адекватна диагностична стойност в условията на балансирани икономики и развити жилищни пазари. В община Стражица, той се деформира сериозно от голямото количество необитавани жилища (3 598 жилища), или 43.1 % от жилищния фонд. Затова и стойности на макропоказателя близки до 420/1000 се отчита не като означаващ висок стандарт на жилищна задоволеност, а като индикатор за необитаван фонд. Ако се вземат предвид само обитаваните стандартни жилища, показателят "*брой жилища/1000 обитатели*" влиза в реалистичните си стойности – 382/1000 - по-ниски от средно-европейските.

Към 31.12.2013 г. в едно жилище живеят средно 1.5 лица, на едно жилище се падат средно по 73.8 м^2, а на обитател – 38.3 м^2 полезна площ при обща полезна площ за общината 615 930 м^2. Основният показател за жилищна осигуреност на населението *жилищната площ*/човек е 57.1 м^2. От което е видно, че общината има добрите параметри на жилищна задоволеност в страната, дължащ се на високият процент необитавани жилища.

Табл.10. Параметри на жилищата към 31.12.2013 г. в община Стражица

Жилища – общ брой	8350
Полезна площ – м^2	615930
Жилищна площ – м^2	476676
Полезна площ/човек - м^2	49,5
Жилищна площ/човек - м^2	38,3
Полезна площ/жилище - м^2	73,8
Жилищна площ/жилище - м^2	57,1
Брой жилища/1000 д.	671
Брой обитатели/жилище	1,5
Необитавани жилища - брой	3598
Дял необитавани жилища - %	**43,1**

Източник: НСИ, обработка на Консултанта

Табл.11. Параметри на жилищата към 31.12.2013 г. по населени места.

Населени места	**Жилища брой**	**Параметри**				
		Полезна площ на 1 жилище – кв.м.	**Жилищна площ на 1 жилище – кв. м.**	**Полезна площ на човек-кв.м.**	**Жилищна площ на човек-кв.м.**	**Лица на 1 жилище**
Общо	**8350**	73,8	57,1	49,5	38,3	1,5
с.	295	80,5	63,9	37,6	29,9	2,1

Асеново						
с. Балканци	193	72,2	52,8	99,6	72,7	0,7
с. Благоево	260	68,9	56,7	50,9	41,9	1,4
с. Бряговица	323	69,7	56,2	55,2	44,5	1,3
с. Виноград	298	74,8	66,0	38,7	34,2	1,9
с. Владислав	245	57,3	41,2	52,4	37,7	1,1
с. Водно	55	52,8	44,2	725,8	607,3	0,1
с. Горски Сеновец	231	74,8	55,4	65,7	48,6	1,1
с. Железарци	40	53,1	49,2	58,9	54,6	0,9
с. Кавлак	119	64,6	51,5	192,3	153,2	0,3
с. Камен	678	66,9	53,3	30,1	24,0	2,2
с. Кесарево	780	67,2	55,5	40,2	33,2	1,7
с. Лозен	394	61,4	51,8	65,8	55,5	0,9
с. Любенци	36	85,5	74,6	439,9	383,4	0,2
с. Мирово	125	72,1	62,9	53,4	46,5	1,4
с. Николаево	180	61,9	44,4	111,4	80,0	0,6
с. Нова Върбовка	339	67,9	49,5	103,7	75,7	0,7
с. Ново градище	217	57,5	48,2	141,8	118,8	0,4
гр.Стражица	2247	88,4	67,3	45,4	34,6	1,9
с. Сушица	856	68,7	46,2	76,9	51,8	0,9
с. Теменуга	79	57,3	50,3	196,8	172,9	0,3
с.Царски извор	360	79,8	58,9	35,8	26,4	2,2

Източник: НСИ, обработка на Консултанта

Основни изводи:

- В близките години община Стражица ще разчита основно на съществуващия фонд;
- Но ще се изграждат и нови жилища, предимно като вилни имоти;
- Ресурсът, привличан в жилищния сектор за изграждане на социални жилища, е крайно недостатъчен; общината трябва да провежда и адекватна общинска жилищна политика;
- Необходим е нов подход в инвестиционните инициативи, включващ и нова среда за обитаване в селищата (възможност за модела “къща с двор”).

13.ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ И ЦЕНТРОВА СИСТЕМА

13.1. Обществени центрове и социален сервиз – анализ

Анализ на спектъра на осигурените от общината и държавата публични видове услуги за населението на общината и прогнозните изисквания за тяхното развитие;

Адекватно на съществуващата и прогнозната социално-демографска ситуация е предложено планирането на капацитета на публичните услуги, включително тяхното териториално-пространствено разположение в селищната мрежа, както и избора на осигуряване на достъп и достигане до целевите групи на обслужваното население.

Анализът е осъществен както на наличната материална база за публичните услуги така и по пространствено/териториално разположение в селищната мрежа така и по състоянието на наличния сграден фонд;

Разкриване и оценка на възможностите за използване на наличен, но нефункциониращ общински/държавен сграден фонд;

Оценка на възможностите за достъп до публични услуги на всички групи на населението, включително на рисковите групи;

Оценка на възможностите за публично-частно партньорство за допълване на предоставяните на публични услуги;

Комплексен обслужващ център от най-висино за общината ниво е гр. Стражица
Вторични обслужващо центрове сая селата Камен, Кесарево, Асеново и Сушица;
Стабилизиращи обслужващи центрове са селата шеста категория
Населени места с предоставяне само на мобилни услуги

В изночната и югоизточната периферия на общината съществуват 5 села осма категория, с население под 50 жители, които на практика са лишени от какъвто и да е вид публични услуги. За тези територии от особена важност е осигуряването на свързаност със съседни села от по-висока категория (стабилизиращи центрове) която може да се осъществява по няколко алтернотивни начина: осигуряване на мобилни услуги през определени регулярни периоди от време, осугуряване ва мобилност на населението чрез обществен транспорт, или осигуляване на улуги при небходимост, изизискващи задължителна осигуленсот с телекоменикационна/интернет свързаност.

13.2.Бюджетен сектор

Данни за съществуващата мрежа от заведения за публични услуги на територията на община Стражица

Образование и детски зазедения

През последните години мрежата от детски градини също претърпява реформа и през 2013 г. на територията на община Стражица функционират 2 Обединени детски заведения (ОДЗ) в гр. Стражица, които покриват селата Бряговица, Царски извор, Асеново и Сушица, както и 2 целодневни детски градини в селата Кесарево и Камен.

Година	Детски градини	Деца							Групи
		Ясла	първа	втора	подг. 5	подг. 6	сборна	общо	
2012/13	12	37	86	80	130	84	62	479	26

Предучилищно образование

1. **Детски градини на общинско финансиране в Община Стражица**

Детско заведение, населено място	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Детски групи	Стаи	Физическо състояние на сградния фонд
	Брой деца	Брой деца	Брой деца	Брой деца			
ОДЗ „А. Каралийчев, гр.Стражица ФИЛИАЛИ: 1. Бряговица 2. Царски Извор	158	156	171	170	8	16 2 2	Задоволително, нуждае се от ремонти. Много добро. Добро състояние.
ОДЗ „Сава Цонев”, гр. Стражица ФИЛИАЛИ: 1. Асеново 2. Сушица	128	127	114	119	5	10 4 2	Добро състояние.
ЦДГ, „Гинка Маркова” с. Камен ФИЛИАЛИ: 1. Виноград 2.Лозен	46	44	107	118	6	10 4 2	Добро, необходим е ремонт на вътрешна и външна мазилка.

Източник: общинска администрация Стражица

Училищно образование

Тази подсистема на общественото обслужване е единствената с изцяло бюджетна издръжка и е приоритет в общинската политика. В същото време тя е изправено пред редица екстремни ситуации, като демографски срив, закриване на училища, сливане на паралелки.

Образованието в община Стражица е с функционален обхват от предучилищно обучение до професионално образование. От предучилищното образование са

детските градини, а от общото образование – основните и средните общообразователни училища, вкл. една професионална гимназия, която има подчертано регионално (надобщинско) значение.

Съществуващи училища и състояние на материалната база

1. Училища на общинско финансиране в Община Стражица

Училища, населено място	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Класни стаи	Паралелки	Физическо състояние на сградния фонд
	Брой ученици	Брой ученици	Брой ученици	Брой ученици	Брой	Брой	
СОУ „Ангел Каралийчев”	730	707	697	678	46	31	Добро
СОУ „Св. Кл.Охридски, с. Камен	294	289	283	299	15	15	Добро, нуждае се от ремонт на ФС, на покрива, саниране, подмяна на дограма.
ОУ „Св.св.Кирил и Методий”, с. Асеново	94	98	97	94	8	7	Добро техническо състояние, необходим е ремонт на санираните възли, смяна на паркет, саниране на сградата.
ОУ„Св. Кл.Охридски, с. Виноград	84	92	88	84	8	6	Ремонтира н, обновен, повишена енергийна ефективнос т
ОУ „Н. Райнов”, с. Кесарево	136	126	107	99	12	6	Задоволите лно, има нужда от ремонт на дограма, паркет, парна инсталция.
НУ „Иван Вазов”, с.	46	40	39	36	4		Добро

Царски Извор							
НУ „Отец Паисий”, с. Сушица	24	28	26	22	7	2	Добро

2. Училища на държавно финансиране в Община Стражица – Професионални гимназии

Училища	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Класни стаи	Паралелки	Физическо състояние на сградния фонд
	Брой ученици	Брой ученици	Брой ученици	Брой ученици	Брой	Брой	
ПГ по транспорт „В. Друмев”	215	237	236	253	18	11	Добро

Източник: общинска администрация Стражица

През 2013 г. Професионалната гимназия по селско стопанство в с. Камен се трансформира в средно общообразователно училище, като промяната е продиктувана от липсата на достатъчен брой ученици, за да се покрият държавните образователни стандарти и е резултат от образователната реформа в страната. Въпреки това, профилираните аграрни паралелки се запазват, с което в известна степен се ограничава нарушаването на изградения ресурсен цикъл (образование-селскостопантска дейност), благоприятстващ устойчивото развитие на земеделието в района. От 2007 до 2013 г. се закриват и две основни училища, като едното се трансформира в начално.

Към 2013 г. на територията на общината функционират:

1 Професионална гимназия по транспорт „Васил Друмев” в гр. Стражица,

2 СОУ – едно в гр. Стражица и едно в с. Камен (бившата селскостопанска гимназия)

3 ОУ – по едно в селата Кесарево, Виноград, Асеново

2 НУ – по едно в селата Царски извор и Сушица

Обучението в Професионалната гимназия по транспорт гр. Стражица се извършва по следните специалности:

автотранспортна техника; подемно-транспортна техника;

конструиране, моделиране и технология на облекло от текстил; производство на облекло и текстил.

В гимназията в момента се обучават 150 ученици в дневна форма на обучение и 80 бр. в задочна.

В **СОУ "Ангел Каралийчев"** се извършва прием в профилирани паралелки по профил технологичен и хуманитарен. Учениците от IX и XII клас се обучават по специалностите “Информационни технологии” и “Стопански мениджмънт”. За нуждите на профилираното обучение е оборудван компютърен кабинет.

Бившата професионална гимназия по селско стопанство с. Камен през 2013 г. се слива с основното училище и се реформира в средно общообразователно училище.

Реформата е наложена от липсата на достатъчен брой ученици, за да се покрият държавните образователни стандарти. В **СОУ "Св. Климент Охридски"** с. Камен

се извършва прием в профилирани паралелки по профили селски туризъм, фермер, горско и ловно стопанство

По данни на НСИ от жителите на общината над седем години 6.6 % са висшисти, със средно са 34.5%, с основно 33.9 %, начално образование имат 15.6 %, с незавършено начално са 7.8%, а никога не са посещавали училище – 1.6%. Общината има добре изградена училищна мрежа от 7 общообразователни училища и една професионална гимназия:
НУ "Иван Вазов" с. Царски Извор, ОУ "Св. Св.Кирил и Методий" с.Асеново, ОУ "Св. Климент Охридски" с. Виноград, СОУ "Св. Климент Охридски" с. Камен, ОУ "Николай Райнов" с. Кесарево, ОУ "Отец Паисий" с. Сушица, СОУ "Ангел Каралийчев" гр. Стражица, ПГ по транспорт "Васил Друмев" гр. Стражица, Общински детски комплекс гр. Стражица.

Образователна структура на населението (2011 г)

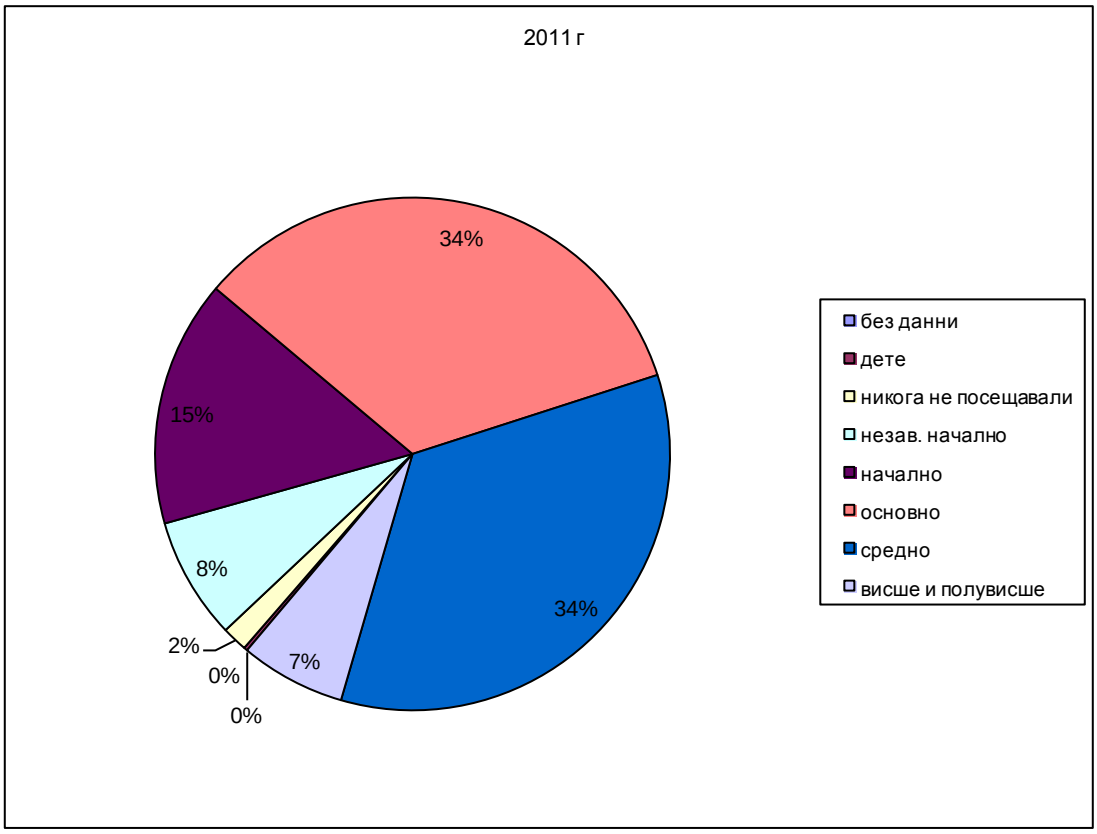

Училищата прилагат системата на делегиран бюджет.

По отношение на грамотността (умението да се чете или пише), община Стражица отново е с едни от най-неблагоприятните показатели за областта – 2.0% на неграмотните лица, при средни стойности за областта – 0.9%. По ниво на неграмотност общината се предхожда единствено от общини Елена (2.3%) и Златарица (2.2%).

Ниските стойности за образованост и грамотност на местното население превръщат територията в рискова и застрашена от „капана на бедността” поради невъзможност за намиране на работа на пазара на труда. Отсъствието на подготвени кадри, които да осигурят практическата реализация на мерки за

икономическо развитие на територията, поставя под въпрос целесъобразността и успеваемостта на планове за повишаване на конкурентноспособността на общината.

Обучението в професионалните гимназии се извършва по следните специалности: автотранспортна техника, пътно-строителна техника, технология на облеклото.

В СОУ "Ангел Каралийчев" се извършва прием в профилирани паралелки по профил технологичен и хуманитарен.
В СОУ "Св. Климент Охридски" с. Камен се извършва прием в профилирани паралелки по профили селски туризъм, фермер, горско и ловно стопанство

Брой ученици 2014-2015 г[7]

Училища, населено място	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Класни стаи	Паралелки
	Брой ученици	Брой ученици	Брой ученици	Брой ученици	Брой	Брой
СОУ „Ангел Каралийчев”	730	707	697	678	46	31
СОУ „Св. Кл.Охридски, с. Камен	294	289	283	299	15	15
ОУ „Св.св.Кирил и Методий”, с. Асеново	94	98	97	94	8	7
ОУ„Св. Кл.Охридски, с. Виноград	84	92	88	84	8	6
ОУ „Н. Райнов”, с. Кесарево	136	126	107	99	12	6
НУ „Иван Вазов”, с. Царски Извор	46	40	39	36	4	
НУ „Отец Паисий”, с. Сушица	24	28	26	22	7	2
ПГ по транспорт "В. Друмев"	215	237	236	253	18	11
Общо	**1623**	**1617**	**1573**	**1565**	**118**	**78**

[7] По данни от Община Стражица

Би могло да се обобщи, че образователната структура в община Стражица е оптимизирана, като се извършва ежегодна поддръжка на нейната материална база, чийто нужди за модернизация са значително големи.

Основни насоки за оптимизилане на образованието и образователната инфрастректура в общината. Необходимо е да се развиват следните направления:

Мерки против отпадането на учениците от училище

Поддържане и допълване на материалната база на Средищни училища.

Подготовса за прилагане на Дуална система за професионалните гимназии

Обновяване и саниране на материалната база:

Реконструкция и оборудване на наличие на открити спортни площадки и покрити спортен салон; наличие на кабинети по информационни технологии и езиково обечение;

Своевременно планиране на необходимине средства за Цялостно подобряване състоянието на сградния фонд: ремонти, обновяване, енергоефективност

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Основният проблем на здравната система и предоставянето на здравни услуги в община Стражица е липсата на достатъчен брой общопрактикуващи лекари, които да осигурят постоянно здравно обслужване в малките населени места. В общината има разкрит филиал на спешна помощ и линейка, но отсъстват функциониращи лечебни заведения, които да осигуряват необходима специализирана здравна помощ.

По данни на Регионалната здравна инспекция, гр. Велико Търново към 2013 г. извънболничните здравни грижи и услуги на територията на община Стражица са концентрирани в:

1. Първична медицинска помощ – 7 общопрактикуващи лекари, 3 в гр. Стражица, 2 в с.Камен, 1 в с. Кесарево и 1 в с.Сушица;

2. Първична медицинска помощ – 1 лекар за първична доболнична помощ в гр. Стражица;

3. Първична помощ по дентална медицина – 5 заведения, 4 в гр. Стражица и 1 в с.Кесарево;

4. Специализирана медицинска помощ – 1 сепциалист по педиатрия, 2 специалисти по вътрешни болести, от които единият е и по кардиология и 1 специалист по нервни болести. И четиритте специалисти се локализирани в гр. Стражица.

5. Една самостоятелна клинична лаборатория в гр. Стражица.

В системата на здравните услуги попадат и детските ясли. Към 2012 г. те са 2 на брой с общ капацитет от 31 места, като са запълнени 26.

СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

По данни на общинската администрация на територията тна община Стражица се предоставят следните социални услуги:

Дом за деца от 3 до 24 г. с умствена изостаналост, с. Горски Сеновец

- Брой места 45 бр. - 2014 г.
- Брой деца 41 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Публична общинска
- Година на построяване: 1933 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 1053 кв. м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ): 10 250,00 кв. м, УПИ I, кв. 20
- Физическо състояние на сградния фонд: Нуждае се от ремонт.

Дом за деца от 7 до 20 г. , лишени от родителски грижи, гр. Стражица

- Брой места 50 бр. - 2014 г.
- Брой деца 50 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Общинска собственост.
- Година на построяване: 1999 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 1817 кв. м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ): 21 200,00 кв. м, УПИ II, кв. 29
- Физическо състояние на сградния фонд: Добро състояние.

Дневен център за деца и младежи от 3 до 35 г. с умствена изостаналост, с. Горски Сеновец

- Брой места 20 бр. - 2014 г.
- Брой деца 22 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Общинска частна собственост.
- Година на построяване: 1978 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 218 кв. м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ): 10 250,00 кв. м, УПИ I, кв. 20
- Физическо състояние на сградния фонд: Добро състояние.

Защитено жилище за лица над 18 г., гр. Стражица

- Брой места 10 бр. - 2014 г.
- Брой лица 10 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Общинска собственост.
- Година на построяване: 1999 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 280 кв. м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ): 21 200,00 кв. м, УПИ II, кв. 29
- Физическо състояние на сградния фонд: Добро състояние.

Център за настаняване от семеен тип за деца от 3 до 20 г., гр. Стражица

- Брой места 9 бр. - 2014 г.
- Брой лица 9 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Общинска собственост
- Година на построяване: 1999 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 295 кв. м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ): 21 200,00 кв. м УПИ II, кв. 29
- Физическо състояние на сградния фонд: Добро състояние.

Център за обществена подкрепа за деца и техните родители, гр. Стражица

- Брой места 30 бр. - 2014 г.
- Брой лица 30 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Общинска собственост
- Година на построяване: 1999 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 280 кв. м
- Урегулиран поземлен имот (УПИ): II, кв. 29
- Физическо състояние на сградния фонд: Добро състояние.

Център за социална рехабилитация и интеграция

- Брой места 50 бр. - 2014 г.
- Брой лица 50 бр. – 2014 г.
- Вид на собствеността: Общинска собственост
- Година на построяване: 2000 г.
- Разгъната застроена площ на дома: 333,64 кв. м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ): 14 600,00 кв. м УПИ IV, кв. 63
- Физическо състояние на сградния фонд: Добро състояние.

Домашен социален патронаж за хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си
Брой обслужени 180 бр. – 2014 г.

Домашен помощник за болни и възрастни хора

Брой обслужени 2014 г. - няма

Домашен санитар за болни и възрастни хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си, по проект на ОП „ПЧР”

Брой обслужени 75 бр. – 2014 г.
Личен асистент за хора с увреждания по ОП „РЧР”
Брой обслужени 58 бр. – 2014 г.
Социален асистент за болни и възрастни хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си, по проект на ОП „РЧР”
Брой обслужени-2014г. - Няма

Предоставени социални услуги по години и ползватели[8]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Дом за деца от 3 до 24 г. с умствена изостаналост, с. Горски Сеновец	56	54	47	44	45	42	41	45
Дом за деца от 7 до 20 г., лишени от родителски грижи, гр. Стражица	71	59	48	32	43	47	42	50

[8] Общински план за развитие на община Стражица 2014-2020 г, актуализация

Дневен център за деца и младежи от 3 до 35 г. с умствена изостаналост, с. Горски Сеновец	16	15	15	20	20	20	30	22
Защитено жилище за лица над 18 г., гр. Стражица	-	4	6	9	10	9	10	10
Център за настаняване от семеен тип за деца от 3 до 20 г., гр. Стражица	-	-	-	8	9	9	8	9
Център за обществена подкрепа за деца и техните родители, гр. Стражица	-	-	-	-	30	30	29	30
Център за социална рехабилитация и интеграция	-	-	-	-	50	50	50	50
Домашен социален патронаж за хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си	140	147	142	153	150	142	171	180
Домашен помощник за болни и възрастни хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си, по проект на ОП „РЧР”	-	208	208	-	205	205	-	-
Домашен санитар за болни и възрастни хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си, по проект на ОП „РЧР”	-	-	-	-	-	-	185	75
Личен асистент за хора с увреждания по ОП „РЧР”					47	47	47	58
Социален асистент за болни и възрастни хора, които не могат да се справят сами в ежедневието си, по проект на ОП „РЧР”	-	-	-	-	30	-	-	-

Източник: Общинска администрация

КУЛТУРА

- Музеи и галерии

Общината разполага с Картинна галерия в гр. Стражица със 7 изложбени зали. Картинната галерия е построена през 1973 г, разгъната застроена площ 1580 м^2. Сградата обаче не е конструктивно укрепена и възстановявана след земетресението през м. декември 1986 година и е практически неизползваема. Галерията разполага с богат фонд - 546 живописни творби, 93 скулптури, 240 графики, 28 творби от приложния раздел. Сред особено ценените експонати са творбите на Илия Петров, Никола Манов, Владимир Димитров - Майстора, Димитър Казаков, Йоан Левиев, Михалис Гарудис, Васил Стоилов, Енчо Пиронков, Катя Гецова. От 1974 до 1985 година се е провеждал Международен пленер по живопис. Сега част от творбите са разположени в изложбена зала, където е уредена и музейна сбирка. В града има и частна музейна сбирка на краеведа Хараламби Проданов, проследяваща развитието на Стражица от времето на траките до наши дни

- Библиотеки и читалища

№	Населено място	Име	Год. на построяване	РЗП, м^2
1	с. Асеново	НЧ „Просвета-1905”	1970	890
2	с. Балканци	НЧ „Надежда-1928”	1969	308
3	с. Благоево	НЧ „Иван Кожухаров-1904”	1970	576
4	с. Бряговица[9]	НЧ „Самообразование-1921”	1961	506
5	с. Виноград	НЧ „Лев Н. Толстой-1890”	1970	715
6	с. Владислав	НЧ „Виделина-1905”	1969	410
7	с. Горски Сеновец	НЧ „Правда-2010”	1945	260
8	с. Камен	НЧ „Възпитател-1896”	1998	860
9	с. Кесарево	НЧ „Възпитател-1895”	1987	476
10	с. Лозен	НЧ „Просвета 1905”	1943	380
11	с. Нова Върбовка	НЧ „Христо Ботев-1918”	1918	350
12	с. Мирово[10]	НЧ „Ан. Каралийчев-2013”	1989	104.58
13	с. Ново Градище	НЧ „Зора-1925”	1997	364
14	с. Сушица	НЧ „Станчо Станчев-1896”	1967	840
15	с. Царски Извор	НЧ „Бъдеще-1899”	1967	240
16	гр. Стражица	НЧ „Развитие-1895”	1970	796
Общо РЗП				**8075.58**

Данни за материалната база на система култура:

КУЛТУРА

Културни институции
Галерии
Картинна галерия, град Стражица

- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1973 г.
- Разгъната застроена площ на галерията 1580 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) УПИ I, кв. 63 кв.м., 29 209 кв. м
- Физическо състояние на сградния фонд. В лошо състояние – не е укрепена след земетресението през 1986 г., не функционира.

Читалища

1. НЧ „Просвета-1905”с. Асеново;

- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1970 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 890 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2438 кв.м, кв. 6, УПИ - II
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

2. НЧ „Надежда-1928” с. Балканци;

- Вид на собствеността: Общинска публична

[9] Читалището и Кметството са в една сграда
[10] Читалището е настанено в част от общинска сграда

- Година на построяване: 1969 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 308 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 1300 кв.м, кв. 35, УПИ - III
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.

3. НЧ „Иван Кожухаров-1904”с. Благоево;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1970 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 576 кв.м,
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2500 кв.м., кв.25, УПИ V
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

4. НЧ „Самообразование-1921”с. Бряговица;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1961 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 506 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2800кв.м, кв. 28, УПИ - I
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.
- Забележка – Данните по горе са за сграда в която читалището е настанено съвместно с Кметството. Сградата строена за Читалище е недовършена и е в груб строеж.

5. НЧ „Лев Николаевич Толстой-1890” с. Виноград;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1970 г.
- Разгъната застроена площ на читалището 715 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2600кв.м, кв. 30, УПИ VIII-253
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.

6. НЧ „Виделина-1905” с. Владислав;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1969 г.
- Разгъната застроена площ на читалището 410 кв.м.
- Урегулиран поземлен имот кв. 37 а, УПИ VII
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.
-

7. НЧ „Правда-2010” с. Горски Сеновец;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1945 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 260 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 950 кв.м, кв. 28, УПИ V
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.
-

8. НЧ „Възпитател-1896” с. Камен;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1998 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 860 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 670 кв.м, кв. 71, УПИ V
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

9. НЧ „Възпитател-1895” с. Кесарево;

- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1987 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 476 кв.м
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2460 кв.м, кв. 91, УПИ IV
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

10. НЧ „Просвета 1905” с. Лозен;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1943 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 380 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 670 кв.м, кв. 71, УПИ V
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

11. НЧ „Христо Ботев-1918” с. Нова Върбовка;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1918 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 350 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 1875 кв.м, кв. 19, УПИ IV - 104
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

12. НЧ „Ангел Каралийчев-2013” с. Мирово;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1989 г.
- Разгъната застроена площ на читалището 104,58 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ)УПИ IV-40, кв. 11
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.
- Забележка – Данните по горе са за общинска сграда в която читалището е настанено. Сградата строена за Читалище е недовършена и е в груб строеж.

13. НЧ „Зора-1925” с. Ново Градище;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1997 г.
- Разгъната застроена площ на читалището 364 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2800 кв.м, кв. 6, УПИ IX
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.

14. НЧ „Станчо Станчев-1896” с. Сушица;
- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1967 г.
- Разгъната застроена площ на читалището 840 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 2000 кв.м, кв. 91, УПИ I
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.

15. НЧ „Бъдеще-1899” с. Царски Извор;
- Вид на собствеността: Общинска собственост.
- Година на построяване: 1967 г.
- Разгъната застроена площ на читалището – Един етаж от сграда 240 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) УПИ VII, кв.55, площ 240 кв. м
- Физическо състояние на сградния фонд. Нуждае се от ремонт.

16. НЧ „Развитие-1895” гр. Стражица

- Вид на собствеността: Общинска публична
- Година на построяване: 1970 г.
- Разгъната застроена площ на читалището: 796 кв.м.
- Площта на урегулирания поземлен имот (УПИ) 4000 кв.м, кв. 63, УПИ I
- Физическо състояние на сградния фонд. Добро състояние.

Източник: общинска администрация

Спорт и спортни съоражения

Освен в гр. Стражица, открити спортни съоръжения има и в още седем села в общината:

Вид на обекта, адрес	Капацитет	УПИ – дка или кв.м	Състояние на съоръжението
Многофункционална спортна зала, гр. Стражица	**Брой места 700 бр.**	**УПИ XII, кв. 63, площ на спортна зала 2003 км. м**	**Задоволително, има нужда от подмяна на ел. инсталация, осветление, подова настилка, смяна на дограма, изграждане на нова отоплителна инсталация и други ремонтни дейности.**
Футболно игрище гр. Стражица		**УПИ I кв. 164 А, „За градски стадион” 28 500 кв.м**	**Добро състояние.**
Други игрища			
с. Ново Градище		**УПИ I кв. 40, „За спортен комплекс” 21 000 кв.м**	**Лошо състояние, не функционира**
с. Виноград		**УПИ I кв. 49, „За стадион”10 300 кв.м**	**Лошо състояние, не функционира**
с. Асеново		**УПИ IX кв. 49, „За стадион” 38 000 кв.м**	**Лошо състояние, не функционира**
с. Камен		**УПИ VI кв. 96, „За спортен комплекс” 42 800 кв.м**	**Лошо състояние, не функционира**
с. Сушица		**УПИ II кв. 68, „За спортен комплекс” 56 500 кв.м**	**Лошо състояние, не функционира**

с. Кесарево		**Имот № 000188 Спортен терен 15 654 дка**	**Спортния терен е в добро състояние, липсват скамейки, съблекални, санитарен възел**
с. Лозен		**кв. 14, пл. 471, Стадион 44 500 кв.м**	**Добро състояние.**

Насоки за доразвитие на спортната база в общината:
Съществуващите открити спортни площадки и съоръжениея да се реконструират и дооборудват при доказана необходимост със съблекални/санитарни възли, скамейки, съорйжения към игрищата, уреди за фитнетнес на открито, подходящо озеленяване.
При изработване на цялостни ПУП на селата да се предвиждат подходящи терени общинска собственост за изграждане да открити спортни и детски площадки.
Ежегодно да се планират финансови средства за доизграждане на спортната база
Комунални услуги

Гробищни паркове
Всички населени места в общината разполагат с гробищни паркове.
Не всички от тях са обозвачени в КВС.
Насоки за подобряване на обслужването:
При разработване ан цяластни ПУП на населените места, съществуващите гробищни паркове да получат съответния статут, отреждане и устройствен режим.
При разположение в близост до жилища зана да се предвижда изолационно озеленяване със сервитут мин. 10м.
Пощи и съобщения
В населените места до категория 7 включително пощенските клонове осигуряват не само пощенски, но също така и куриерски услуги, финансови и търговски услуги.

13.2. Пазарен сектор

Този сектор обхваща:
банково и застрахователно обслужване
Куриерски услуги
Телекомуникации
Търговия и обществено хранене
Увеселителни заведения
Ремонтни и авторемонтни дейности

Пазарните подсистеми търговия и обществено хранене, битови услуги, адмистративно-делово и финансово- кредитно обслужване, телекомуникации, се развиват на принципа на търсенето и предлагането.

Системата "Търговия" разполага достатъчно обекти за хранителни стоки и за нехранителни стоки. Не са налични конкретни данни за търговски вериги и магазини в Нова загора и селата.

Обектите на “**Обществено хранене”** са достатъчни в селата . Не са налични конкретни данни за за заведенията да хранене и развлечение.

От битовите услуги най-много са обектите за бръснаро-фризьорски услуги и автжремонтните услуги.

13.3. Религия и религиозни храмове

С**правка православни храмове в община Стражица**

	Населено място	Православен храм	Вид на собствеността	Година на построяване	застроена площ на храма/ кв.м/	Площ на урегулирания поземлен имот(УПИ)/кв.м/	Физическо състояние на сградния фонд
	Населено място	храм	Вид собственост	Год. на строителство	РЗП	УПИ	Състояние
1.	с. Балканци	Храм „Св. Св. Кирил и Методии” с. Балканци	Църковна собственост.	1893 г.	250 кв.м	УПИ VI – 248, кв. 35 по ПУП Площ 1050 кв. м	Добро състояние, възстановен по проект
2.	с. Благоево	Църква „Св. Архангел Михаил”	Църковна собственост.	1883 г.	200 кв. м	УПИ III - 205, кв. 34 Площ 2470 кв. м	Лошо състояние. Има параклис в добро състояние.
3.	с. Бряговица	Храм „Св. Димитър” с.Бряговица	Църковна собственост.	1880 г.	250 кв.м	УПИ III – 105, кв. № 9 по ПУП Площ 1540 кв.м	Добро състояние възстановен по проект, няма стенописи.
4.	с. Владислав	Църква „Св. Великомъченик Димитрий”	Църковна собственост.	1892 г.	200 кв. м	УПИ VIII – 121, кв. 27 Площ 2300 кв. м	Добро състояние.
5	с. Виноград	Църковен храм „Рождество Богородично”	Църковна собственост.	1882г.	250 кв. м	УПИ I – 623, кв. 46 Площ 1400 кв. м	Добро състояние. ремонтиран по проект
6	с. Горски Сеновец	Храм „Св. Архангел Михаил” с. Горски Сеновец	Църковна собственост.	1886 г.	250 кв.м	УПИ IX – 24, кв. 25 по ПУП Площ 2200 кв.м	Добро. Възстановен по проект.Църковният двор се нуждае от ремонтни

ФОРУМ АЛЕКСАНДРОВИ "ФОРУМ АЛЕКСАНДРОВИ" ООД

		”					работи.
7.	с. Камен	Църква „Свети Георги”	Църков на собстве ност.	1809 г.	250 кв. м	УПИ XIV – 315, кв. 47 Площ 1850 кв. м	Добро състояние, необходим и са частични ремонти.
8.	с. Ново Градище	Църква „ Св. Арханге л Михаил”	Църков на собстве ност.	1894г.	120 кв. м	УПИ VIII – 198, кв. 25 Площ 3200 кв. м	Нуждае се от ремонт.
9.	с. Нова Върбовка	Църква „Свети Илия”	Църков на собстве ност.	1928г.	250 кв. м	УПИ VI – 166 кв. 20 Площ 1200 кв. м	Нуждае се от ремонт.
10.	с. Кесарево	Църква „Свети Димитъ р”	Църков на собстве ност.	1854 г.	250 кв. м	УПИ XI – 853, кв. 77 Площ 2600 кв. м.	Не съвсем добро състояние, необходим и са ремонти.
11.	с. Лозен	Църковен храм „Свети Велико мъченик Димитр ий”	Църков на собстве ност.	1868 г.	180 кв. м	УПИ VII – 106, кв. 54 Площ 1800 кв. м	Не съвсем добро състояние, необходим и са ремонти.
12.	с. Мирово	Църква „Св. Св. Кирил и Методий ”	Църков на собстве ност.	1893г.	99 кв. м	УПИ II – 172, кв. 8 Площ 2160 кв. м	Добро състояние.
13.	с. Николаево	Църква „Св. Иван Рилски”	Църков на собстве ност.	1889 г.	120 кв. м	УПИ IV – 255, кв. 22 Площ 1000 кв. м	Лошо състояние, необходим и са ремонти.
14.	с. Сушица	Църква „Света Параске ва”	Църков на собстве ност.	1862 г.	200 кв. м	УПИ V – 763, кв. 91 Площ 4570 кв. м	Добро състояние. Възстанове на по проект.
15	с. Ц.Извор	Църква	Църков	1889 г.	300 кв.	УПИ IV –	В процес на

.		„Свети Николай Летни”	на собственост.		м	478, Кв. 49 Площ 1300 кв. м	ремонтни дейности по проект.
16.	гр.Стражица	Църква „Света Богородица”	Църкова на собственост.	1842 г.	190 кв. м	УПИ II – 719, кв. 63 Площ 2940 кв. м	Необходимост от стенописи.
17.	с. Водно	Църква „Света Богородица”	Църкова на собственост.	1939г.	120 кв. м	УПИ XI – 80, кв. 10 Площ 2000 кв. м	Добро състояние.
18.	с.Теменуга	Църква „Света Параскева”	Църкова на собственост.	1940г.	150 кв. м	Кв.8, 3700 кв.м.	Необходиме основен ремонт.

14. ТУРИЗЪМ

14.1. Оценка на туристическите ресурси на общината

Основен рекреационно-атрактивен ресурс на общината е относително запазеният автентичен пейзаж, липсата на производствени и други антропогенни дейности, излъчващи вредни емисии.

Същевременно на територията практически няма значими и добре познати туристически обекти, дестинации и маршрути. Това довежда до относително ограничен ресурс за туристическа активност в стопански мащаби.

14.2. Рекреационен капацитет на природната среда

Макар и недостатъчно развит и недостатъчно оценяван автентичният пейзаж и екологически чистата природна среда представляват сериозен ресурс в средносрочна перспектива, който би могъл да даде стопански резултати при добро управление. Това създава потенциал за развитие на рекреационния туризъм с наличието на чиста околна среда, липса на производства, източник на

замърсявания на въздуха, почвате и водите. Благоприятни са и природните дадености за развитието на селски екотуризъм, ловен и риболовен туризъм. Големият брой микро язовири в добро техническо състояние и благоприятна природна среда създават добри възможности при съответно управление и благоприятен режим за ползване, който е един от приоритети на устройствената насоченост на този план.

14.3. Културно-историческо наследство като фактор за развитие на туризма

Казаното за природната среда важи в пълна степен и за обектите на КИН. Липсват познати и с атрактивна традиция обекти на КИН на територията. Променениият значително след земетресението облик на населените места, както и значителната подмяна на автентичния сграден фонд също не благоприятстват традиционния селски туризъм.

Като цяло общината е относително бедна на обекти на КИН като стопански фактор.

14.4. Налични рекреационни обекти

- Почивна база в местност „Тасладжа" с капацитет 90 легла, собственост на МОН. Детската почивна база се намира в околностите на гр. Стражица на 45 км. от гр. Велико Търново, на 6 км на Стражица. Основната сграда е монолитна, на 3 етажа, стаите са с по 2 легла със собствен санитарен възел и локално парно отопление. Капацитетът на базата е 90 места. Разполага с 3 оборудвани класни стаи, модерна столова, спортни игрища, кафе- сладкарница, детска дискотека, сателитна телевизия, аудио- видео апаратура. В района има няколко маркирани пътеки на здравето

Обектът активно се ползва като учебно-рекреационна база, но ефективността и потенциалът му се ограничават от недостатъчно развитата прилежаща инфраструктура.

- хижа с микроязовир и ресторант -собственост на "Велпа - 91" АД.
- Обект с хотелска с ресторантска и хотелска част с 12 легла в с. Камен
- Две частни къщи за гости в с. Кесарево с общо 9 легла
- Ваканционен комплекс „Оазис", на 6 км от гр. Стражица, с капацитет 42 легла. Разположен на брега на язовир „Казъл дере" той е типична илюстрация на недостатъчното използване на рекреационния потенциал на микроязовирите.

14.5. Зони за курорт и отдих: вилни зони, места за подслон

В общината липсват значителни фондове от вилни и други рекреационни обекти.

15. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО

15.1. Анализ и диагноза на състоянието на недвижимото културно наследство в територията

15.1.1. Исторически сведения – кратка характеристика

Община Стражица като административна единица е създадена на 22.12.1978 година с Указ No 2295.

На много места в община Стражица има останки от праисторически; тракийски, от римско и ранновизантийско време селища. Повечето от средновековните селища са напуснати или унищожени при османското нашествие от края на 14 век. Голяма част от намерените археологически материали са изложени в Изложбената зала в град Стражица.

Шестнадесет читалища съхраняват и развиват културните традиции на района.

15.1.2. Културно-историческо наследство

Църквата в Кесарево е обявена за архитектурен паметник на културата. Такива бяха и църквите в гр. Стражица и селата Сушица и Асеново, бяха разрушени или силно повредени от земетресението. Общината търси дарители за възстановяването им. Общината разполага с Картинна галерия в гр. Стражица със 7 изложбени зали. Сградата обаче не е конструктивно укрепена и възстановявана след земетресението през м. декември 1986 година. Галерията разполага с богат фонд - 546 живописни творби, 93 скулптури, 240 графики, 28 творби от приложния раздел. Сред особено ценените експонати са творбите на Илия Петров, Никола Манов, Владимир Димитров - Майстора, Димитър Казаков, Йоан Левиев, Михалис Гарудис, Васил Стоилов, Енчо Пиронков, Катя Гецова. От 1974 до 1985 година се е провеждал Международен пленер по живопис. Изготвеният проект за възстановяването на Картинната галерия предвижда освен експозиционна площ, да се преустроят част от помещенията в Кафе-театър и Дом на приказката. Търсят се партньори и донори за финансиране на проекта. На 24 май 2003 година общината откри Изложбена зала, в която са представени творби от фонда на галерията. В две от помещенията е подредена музейна сбирка "Духовния живот на Стражица през вековете". През месец май в град Стражица се провеждат Каралийчеви дни с разнообразни прояви. В село Сушица на 6-ти март се организират тържества, посветени на Димитър Атанасов - Матроса. Атрактивни и автентични са Илинденските седянки в края на м. юли в Благоево, Владислав и Балканци. Групата за автентичен фолклор от с.Виноград е носител на многобройни награди от съборите в Копривщица. С оригинални изяви се представят самодейните театрални състави към читалищата в Кесарево, Сушица и Стражица [11]

Населено място	№	Обект	Местоположение	Категория
с. Асеново	1	Средновековно и турско селище	м."Джами баши и Аша махле 15 км южно	местно
	2	Манастирище	м. Манастира или Яр боаз 3 км.северно	местно
	3	Църква „Св. Димитър”	в нас. място	II-ра група
с. Балканци	1	Останки от крепост	в гората, 2 км североизточно	местно
	2	Останки от църква	в старото село	
с. Благоево	1	Църква „Св. Архангел”	в нас. място	
с. Бряговица	1	Антично селище	м. Каялък”, 500 м югоизточно	местно
	2	Тракийско селище	м. „Севри-кору” или „Клисе баир” 800 м източно	местно
	3	Римска постройка	м. „Белия баир”, 3 км източно	местно
	4	Антично селище	м. „Яма кору”, 5 км източно	местно
	5	Праисторическо и тракийско селище	м. „Кьонприджик”, 3 км източно	местно
	6	Праисторическо	м. „Корията”, срещу селото	местно

[11] Справка от РИМ – В. Търново, изх. No 85/29.03.2013 г

		селище		
	7	Партизанско скривалище	м. „Бялата крава”, 4 км югоизточно	местно
	8	Партизанско скривалище	м. „Юрене” („Шумата”),4 км	местно
		Църква „Св. Димитър”	в населеното място	II-ра група
с. Виноград	1	Могила	м. „Конаците”	национално
	2	Торла - могила	м. „Хорион”	национално
	3	Останки от манастир и две могили	м. „Манастирище”	национално
с. Г. Сеновец	1	Скривалище на партизани	м. „Юрене”	
с. Камен	1	Останки от крепост	м. „Еликлика”, 100 м западно	местно
	2	Останки от селище	м. „Балиново”, 800 м северозападно	местно
	3	Останки от селище	1.5 км източно	местно
	4	Останки от селище	м. „Кьорсенлик”, 500 м югозападно	местно
	5	Останки от селище	м. „Юртлука”, 2 км югоизточно	местно
	6	Останки от селище	м. „Коджа бунар”, 3.5 км югоизточно	местно
	7	Четири надгробни паметника	в двора на църквата	местно
	8	Паметник – братска могила	2 км югозападно	местно
	9	Надгробен паметник	кв. 15, УПИ VIII	местно
	10	Надгробен паметник, старите гробища	200 м югозападно	местно
	11	Партиен клуб – на П. Кънлиев - свален	кв. 47, УПИ IX	за сведение
	12	Партизанско скривалище	м. „Йорен”	за сведение
	13	Партизанско скривалище	м. „Тасладжа”	местно
	14	Партизанско скривалище	м. „Хаджиево”	местно
	15	Партизанско скривалище	м. „Кандака”	местно
	16	Партизанско скривалище	м. „Соата”	местно
с. Кесарево	1	Римски път	м. „Казъл дере”, 2 км източно	местно
	2	Следи от път	м. „Кая бунар”, 1.8 км северно	местно
	3	Останки от крепост	м. „Бижев манастир”,1.8 км югозападно	местно

	4	Възпоменателна плоча	в двора на църквата „Св. Димитър”	местно
	5	Място на сражение	м. „Казъл дере”	местно
	6	Къща на П. Тополов Шмид	кв. 109, УПИ V, пл. No 608	местно
	7	Църква „Св. Димитър	в населеното място	II-ра група
	8	Могили - пътепоказатели		национално
	9	Останки от стара черква	м. „Черковището”	
с. Лозен	1	Селищна могила		национално
с. Мирово	1	Църква „Св. Кирил и Методий”		
с. Николаево	1	Лобно място на ятаци - свален		за сведение
	2	Църква „Св. Иван Рилски”		III-та група
	3	Селска могила	югоизточно	национално
с. Ново градище	1	Църква „Св. Архангел”		III-та група
гр. Стражица	1	Праисторическо селище	м. „Запустялото селище”, 3 км източно	местно
	2	Некропол	до Голямата чешма, 3 км югозападно	местно
	3	Некропол	над Голямата чешма, 3.1 км югозападно	местно
	4	Останки от крепост	м. „Калето”, 6 км източно	местно
	5	Останки от крепост	Ново гробище,2 км югоизточно	местно
	6	Лобно място	8 км североизточно	местно
	7	Лагер - землянка	7 км североизточно	местно
	8	Историческа местност	м. „Тасладжа” 9 км северно	местно
	9	Лобно място	6 км северно	местно
	10	Църква „Св. Василий”	в нас. място	
	11	Църква „Св. Богородица”	в нас. място	I-ва група
	12	Две могили		национално
	13	Кале - пътека		национално
с. Сушица	1	Надгробен паметник	църква „Св. Параскева”	местно
	2	църква „Св. Параскева”	в нас. място	II-ра група
	3	Две надгробни могили	м. „Баш бунара”	национално

	4	Историческа могила		национално
с. Царски извор	1	Къща на Стефан Иванов Недялков	кв. 59, УПИ III, пл. No 188	местно
	2	Пам. на загинали партизани	3.5 км западно	местно
	3	Лобно място на ятаци	м. „Мандрата”	местно
	4	Църква „Св. Николай Летни”		

16. ЛАНДШАФТ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

Подходът и концепцията за развитието на ландшафта и зелената система на територията в обхвата на настоящия Общ устройствен план на община Стражица, е свързан с ландшафтно - териториално зониране, базиращо се на досегашни функции, съществуващ потенциал на териториите и устройствените намерения на общината. Община Стражица е разположена в областта на Дунавската равнина и Предбалкана. Според класификацииите на ландшафтите в България (Петров, 1979; Велчев и кол., 1992) и геоекологичната класификация на Попов (1998) ландшафтите на община Стражица могат да се дефинират в два основни класа – равнинни и планински (по Петров, 1979) и равнинни и предпланинско-хълмисти и планински (по Велчев и кол., 1992); Попов, 1998). С оглед характера и местоположението на територията на общината, преплитането на различни функции на тази територия и природните дадености, ландшафтно-териториалните зони могат да имат само условен компактен териториален обхват.

Съобразявайки се с горепосочените условности, предлагаме територията на община Стражица, да се разглежда в Общия устройствен план на общината, като съставена от следните ландшафтно-териториални зони :

1. Горски територии с природен и антропогенен произход, част от горския фонд;
2. Територии на природните крайречно–горско-степни ландшафти;
3. Територии на антропогенно – културен ландшафт, включващ преобразени природни територии, с функции основно на земеделско ползване и аграрен туризъм;
4. Селищен антропогенен ландшафт, включващ урбанизираните селищни и крайселищни територии, с основна функция обитаване и труд;
5. Ландшафт на инфраструктурни коридори, които преминават през територията на общината (пътища, електропроводи, газопроводи) и се подчиняват на специфични устройствени норми;
6. Комплекс от природни и антропогенни ландшафти на културно-исторически паметници и археологически обекти, които се намират на територията на общината.

Приоритетните насоки за развитие на ландшафта и територииите, формирани от дървесно - храстови комплекси с горски характер (оформящи обемно-пространствена зелена система от висока растителност) на територията на община Стражица са свързани с:

- Запазване на досегашния характерен ландшафтен облик на община Стражица, като не се допусне презастрояване на крайселищните и природните

крайречни територии за нуждите на бизнеса или обитаването. - Да се създадат планови и проектни предпоставки за обогатяване на околната среда с природни елементи, със специфичната за района естествена дървесна растителност и се осигури интензивна борба срещу ерозионните процеси;

- Опазването и подходящото експониране на социализираните и все още неизявените археологически и културно-исторически обекти, които да се предложат като привлекателен комплексен туристически продукт, представящ културно-историческия потенциал на територията на общината;

- Подобряване на социално-икономическите условия на местното население, чрез стимулиране на малкия и среден бизнес, свързан с аграрното профилиране на общината, местните производства и занаяти като елемент от предлагания туристически продукт, с цел повишаване на трудовата заетост;

- Подобряване условията за обитаване, както и да се повиши образованието на населението и квалификацията на специалистите в сферата на земеделието, културния и екологичен туризъм;

- Включване територията на община Стражица в Европейското културно пространство чрез създаване на предпоставки за изготвяне и реализиране на проекти и програми с национално и международно финансиране;

- Създадаване условия за стимулиращ мултипликационен ефект и върху другите съседни общини, вследствие ориентирането на община Стражица към развитие на екологосъобразена селскостопанска икономика и на селски екологичен и културен туризъм.

Устройствените насоки за развитие на ландшафта и зелената система на община Стражица освен с горните цели и приоритети, трябва да се съобразят и да преодолеят редица ограничители и стимулатори от природен и антропогенен характер.

Природен ограничител е характерният ландшафт на равнинната територията на общината без съществени масиви от висока горска дървесна растителност, приоритизиращ площи основно за зърнопроизводство, зеленчукопроизводство и минимално присъствие на масиви от трайни насаждения.

Антропогенни ограничители за ландшафта и устройствените мерки в ОУП на община Стражица са инфраструктурните коридори, преминаващи през селищната и крайселищната територия- второстепенна пътна мрежа, електропроводи високо напрежение, водопроводи, напоителни канали, и др.

Други антропогенни ограничители за развитието на ландшафта и обемно-пространствената зелена система са видовете собственост на земята, съществуващите материални фондове (жилищни, обществени, земеделско-производствени, инфраструктурни и др.) с остатъчна стойност, икономическото състояние на общината и на нейните жители и т.н.

Интересен, но неизползван до сега потенциал като антропогенен стимулатор за зелената система, ще бъде за ОУП на община Стражица оформянето на биологични коридори от подходяща храстова и дървесна растителност на терените с течащи и стоящи води, които влияят върху функционално-пространствената организация на територията и развитието на екологичния и културен природен потенциал.

От факторите, които могат да стимулират вземането на едни или други устройствени решения в ОУПО могат да се отбележат: Целта да се развие производствения потенциал на общината основно в областта на земеделието; Попълване на нуждата от кадрови професионален, културен и производствен човешки ресурс; Уникалността на природния териториално- равнинен комплекс на

Дунавската равнина и Предбалкана; Средищното местоположение на общината между Предбалкана, Стара планина и р. Дунав.

Предизвикателство е и създаване на условия за социално-психологическа привлекателност на общината като място за обитаване, приложение на труд, социални контакти и аграрен туризъм.

От анализа на всички разгледани по-горе устройствено- определящи фактори за развитие на ландшафта и обемно-пространствената зелена система, значение придобиват :

- Целите и приоритетите за развитие на община Стражица;
- Ограничителите за ландшафтното функционално-пространствено организиране на територията;
- Стимулаторите за вземане на определени устройствени решения.

Въз основа на това се предлага, да се заложат следните приоритетни насоки за развитие на ландшафта и обемно-пространствената зелена система:

- Развитие, рехабилитация и обновяване на ландшафта около комуникационно-транспортната и техническата инфраструктура в обхвата на територията, попадаща в границите на ОУП на общината чрез съпътстващи линейни структури от дървесна растителност(горска, декоративна и овощна);

- Развитие на земеделските територии в специализация по отглеждането и на зеленчукови култури и трайни насаждения(овощни градини и лозови масиви). С тези мерки може да се постигне разнообразяване облика и придаване на живописност на културния селскостопански ландшафт на общината. Допълващо културния и екологичния селски туризъм като елемент на туристическия продукт е и изграждането на фамилни животновъдни ферми при прилагане на европейски норми на отглеждане на животните и опазване на повърхностните и подземните води от замърсяване;

- Подобряване на екологичната обстановка в районите около съставните села с цел да се създадат благоприятни условия за живот на населението и за привличане на инвестиции. Прилагането на съвременни европейски форми и норми на земеделие и агротехнологии, съчетано с българските традиции, ще осигури опазване на почвеното плодородие, намаляване на замърсяването на почвите, повърхностните и подземните води от минералното торене и препаратите за растителна защита и ще опази обработваемите земи от развитие на ерозионни процеси.

Основната цел и задача на предлаганите мерки е :

- Опазването и подчертаването на характерния облик на ландшафта в община Стражица, запазената от замърсяване околна среда, благоустроените населени места по изискванията на съвременното градоустройство, което ще стимулира развитието на културния и екологичен селски туризъм и привличането на инвестиции в екологосъобразени производства;

- Ситуиране в селищните и крайселищни (природни) територии на традиционни за района на общината обекти за нуждите на аграрния туризъм (семейни чифлици) в подходяща околна обстановка. Туристическата инфраструктура има нужда от такива обекти, но мястото на тяхното ситуиране и интензивността на застрояване трябва да бъдат съобразени с изискването за премереност, опазване на природната среда и баланс по отношение на предлаганите туристически услуги;

- Обособяване в общината на ландшафтна среда за развитие на културен селски туризъм в селата, които имат потенциал за това. Тази ландшафтна задача изисква, на цялата територия на община Стражица, ландшафта да се организира в посока на максимално използване потенциала на природната среда,

агропроизводството, за превръщането й в привлекателно място за живеене, труд и туристическа дестинация...

Изброените по- горе приоритетни насоки за развитие на ландшафта и обемно-пространствената зелена система на община Стражица са конкретизирани в следното устройствено предложение към Общия устройствен план на общината:

„Ландшафтно устройство и обемно-пространствена зелена система на ОУП на община Стражица„. :

Всички елементи на ландшафта и предлаганите мерки за неговото устройство, са обособени в пет основни групи :

- Дендрогенен горски ландшафт на териториите от общината, намиращи се в Предбалкана. Горските територии формират обемно-пространственият облик на общината, независимо от тяхната собственост и предназначение от горскостопанска гледна точка. Те създават разнообразие в пейзажа на общината и не трябва да се допуска процентно намаляване на обемно – пространственото им и визуално присъствие в ландшафта на община Стражица
- Агрогенен ландшафт на равнинни интензивно-обработваеми земи. Те формират облика на основния антропогенен ландшафт на общината, тъй като исторически са формирани от хората чрез планомерно и целенасочено преобразуване на естествените природни територии със горско-степен характер, в обработваеми земеделски земи. Тези обработваеми земи допълват ландшафтната рамка на община Стражица и тяхното стопанисване и устройство ще се извършва на основата на бъдещите перспективи за развитие на земеделието върху окрупнени земеделски имоти чрез комасация или коопериране през следващите години.
- Урбогенен ландшафт на полски (равнинни) селища. Характеризира се с урбанизационни селищни структори, формирани от големи по площ крайселищни частни имоти, използвани за отглеждане на зеленчуци и плодове. Бъдещото им развитие на основата на ОУПО е свързано с опазване на териториите им от наводнения при поройни валежи, благоустрояване и решаване на проблемите с транспортния достъп, канализацията и пречистването на отпадъчните води, създаване на озеленени селищни и крайселищни пространства, предлагащи условия за спорт и отдих, формиране на санитарно-хигиенни зони съгласно нормативните изисквания за отстояние на жилищните зони от гробища, животновъдни ферми и други селскостопански обекти, източници на замърсяване на въздуха, водите и почвите, експониране и социализиране на обектите на културно-историческото наследство и др.
- Дендрогенен и степен ландшафт на крайречни земи. Територии с ландшафт за превантивна устройствена защита по чл. 10, ал.3 на Закона за устройство на територията. Това са в по-голямата си част запазени естествени първични територии със степен и горски характер, които са били характерни за Дунавската равнина и днес са предназначени да опазват ценни представители на биологичното разнообразие за България и региона. Тук са малкото запазени широколистни равнинни и крайречни гори на непригодни за земеделие терени. Опазването, устройството и ползването на тези територии се предвижда да се извършва според дифиренцираните изисквания на природозащитното законодателство в България. Устройствените мерки в тези най- ценни територии от гледна точка на ландшафта и биоразнообразието, трябва да бъдат насочени не само за опазване на биоразнообразието и естетическото оформяне на крайречните територии, но и да бъдат насочени към осъществяване на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал.3 на ЗУТ.

- Антропогенно-аграрен ландшафт на земи за алтернативно земеделие. Това са преди всичко крайселищни земи, които с оглед достъпноста им, възможността за прилагане на изкуствено напояване, типът и незамърсеността на почвите и други агростопански показатели, са подходящи за развитие на био-земеделско производство, създаване на малки чифлици за аграрен туризъм, отглеждане на зеленчуци, плодове, декоративна дървесна и храстова растителност, цветя, трайни насъждения, включително и лозя и др. При спазване на съответните санитарно-хигиенни изисквания и отстояния, някои от тези територии могат да се обособят и специализират в развитие на фуражно животновъдство (птицевъдство, говедовъдство, зайцевъдство и др.). На места тези територии са подходящи и за рибовъдство, пчеларство, култивирано отглеждане на билки и др.

- Антропогенни ландшафти на биоинженерно озеленяване. Това са основно линейни територии, в които с устройствените мерки се предвижда да се формират озеленени пространства от местна дървесна и храстова растителност, с различна функционална насоченост и предназначение. Те ще участват в оформянето на обемно-пространствения характер на зелената система на община Стражица. От своя страна, тези елементи на ландшафта с антропогенен генезис, ще разнообразят монотонния земеделски пейзаж, ще дадат възможност да се оползотворят непродуктивните земи на територията на общината, ще подобрят микроклимата и ще подпомогнат борбата с ветровата ерозия на почвата и снегонавяванията. Целта на биоинженерното озеленяване ще бъде: Да създаде биокоридори по реки, дерета и оврази с противоерозионно предназначение и за опазване на биоразнообразието; Да осигури водоохранно озеленяване около микроязовирите в района; Да възстанови традицията за крайпътно озеленяване на четвъртокласната пътна мрежа; Да се извърши биологична рекултивация на нарушени терени от различни дейности.

За реализирането на тези елементи с антропогенен генезис на зелената система, ще трябва да се изготвят конкретни проекти на следваща по- подробна фаза , които да бъдат съобразени с изискванията на законите и наредбите за устройство на територията, опазване на околната среда, опазване на биоразнообразието, рекултивацията на нарушени територии и други.

Предлаганото устройство на ландшафта и зелената система в община Стражица чрез гореописаната номенклатура от устроени територии към ОУПО, цели създаване на балансирана комбинация между културния ландшафт на земеделските земи и компактни или линейни територии, оформени с преобладаващото участие на местни дървесни и храстови горски или овощни видове. По такъв начин, ще се създаде една по- благоустроена, балансирана и естетична среда за развитие на общината и създаване на привлекателни условия за обитаване, труд и отдих за жителите и гостите на община Стражица.

17. ТРАНСПОРТ И КОМУНИКАЦИИ

Територията на Община Стражица възлиза на 508 км^2 като включва 22 населени места. От тях един е град – Стражица и 21 села. Граничи със следните общини: Горна Оряховица, Антоново, Попово, Бяла, Лясковец, Златарица и Полски Тръмбеш. Областният център е град Велико Търново, отстоящ на 33 км в западна посока. През него преминава Общоевропейски транспортен коридор / ОЕТК/ №9. В чертите на Общината е развит както железопътния, така също и пътния

транспорт. Последният е приоритетен за Общината, тъй като осъществява връзките между отделните населени места.
Железопътната линия е една София – Варна през Горна Оряховица, която е от национално значение. Дължината и е 39,708 км. Техническото състояние се определя като добро. Ж.п. гара има в град Стражица, а спирки в селата Кесарево и Асеново. НКЖИ не предвижда откриване или закриване на експлоатационни пунктове в Общината.

През територията на Община Стражица преминават следните пътища от Републиканската пътна мрежа / РПМ/ :

- първокласен път I-4 / Е-772/ Коритна- Български извор- Микре- о.п.Севлиево- Велико Търново- о.п.Омуртаг- о.п.Търговище- /о.п.Разград- о.п.Шумен/.Дължината му в рамките на Общината е 16,0 км. от км.156+900 до км.172+900. Състоянието на настилката може да се определи като добро на 14,71 км. / 91,94%/ и средно на 1,29 км./8,06%/. По този път в целия участък в периода от 1996- 2001 година се реализира ЛОТ VII/96 по ПТП / програма транзитни пътища/. В участъка от км.157+650 до км.162+900 в периода 2003- 2007 година е извършена рехабилитация. В участъка от км.169+800 до км.171+150 през периода 2005-2006 година са извършени укрепителни работи. Габаритът на пътя е променлив: от 7,5+банкети 2х2 през 10,5 с банкети 2х2 и 11,5+ банкети 2х2.
- третокласен път III-407 /Велико Търново- о.п.Омуртаг/ Моравица- Ново Градище- Мирово- Стражица- Царски извор- Лозен- Орловец- Полски Тръмбеш- Страхилово- Павел- Сова та- Царевец. Този път е с дължина от 46,9 км от км.2+500 до км.49+400. В добро състояние са участъци с дължина от 4,299 км. /9,17%/, в средно са 31,961 км. /68,15%/ и в лошо са 10,64 км. /22,68%/. През 2012 година е извършено аварийно възтановяване на земното легло в отсечка от км.44+560 до км.45+600. Предвиден е за ремонт в програмен период 2014- 2020 година участък от км.19+800 до км.49+400. Последните получени данни сочат, че за рехабилитация е предвиден и участък от км.2+500 до км.20+000 Моравица- Стражица. Габаритът на този път е променлив. В по голямата си част той е 5/7, но има участъци с профил 8/10 м.- около 8,3 км.
- третокласен път III-514 /Копривец – Водица/- Камен- Драганово- Долна Оряховица- Горна Оряховица- Велико Търново. Дължината на този път възлиза на 19км. от км.0+000 до км.19+000.Състоянието на настилката е средно при 11,415 км./60,08%/ и лошо в 7,585 км./39,92%/. В участъкът от км.1+000 до км.4+960 е извършена повърхностна обработка в периода 2002 – 2003 година. В програмен период 2014- 2020 година е предвиден за ремонт участък от км.5+000 до км.19+000. Габаритът на пътя е 6/9 м.
- Третокласен път III-4005 /Велико Търново- о.п.Омуртаг/ Гара Кесарово- Стражица. Дължината на този път е 7,117 км. от км. 0+000 до км. 7+117. Състоянието на настилката може да се квалифицира като добро.По целият участък е извършена рехабилитация през 2003-2005 година. Габаритът на пътя е 7,5/10,5 м.
- третокласен път III-4072 Стражица- Николаево- /Камен- Попово /. Този път е с дължина от 12,307 км. Пътят е в добро състояние в 7,838 км. /63,69%/ и лошо в 4,469 км. /36,31%/. През 2005 година е рехабилитиран участък от 8+800 до км.10+000, а през 2006- 2007 година участък от км.10+000 до км.12+307.За отсечката от км.0+000 до км.8+800 е положен биндер през 2007- 2010 година. Габаритът на пътя е 6,5/8,5 м.

- третокласен път III-4073 Царски извор- Горски Горен Тръмбеш- Драганоно. Дължината на този път е 3,50 км. от км.0+000 до км-3+500. Състоянието на пътя е лошо. Габаритът му е 5/7 м.
- третокласен път III- 4082 /Илийно- Стеврек/Глашатай- Капище- Банковец- Длъжка поляна- Чешма- Кесарево- гара Кесарево /Велико Търново- о.п.Омуртаг/.Този път е с дължина от 8,446 км. от км.32+000 до км.40+446. Състоянието на настилката е средно при 3,96 км. /46,89%/ и лошо при 4,486 км./53,11%/. По този път през 2001 година е извършено уширение на мост село Чешма при км.24+960. За програмен период 2014- 2020 година е залегнала рехабилитация на участък от км.32+000 до км.40+446.Габаритът му е 6,5/8,5 м.

Информацията е получена от ОПУ Велико Търново през месец май 2015 година.

Определено третокласната пътна мрежа не е в добро състояние. От общо 97,27 км. такива пътища само 19,254 км. са в добро състояние – 19,79%, 47,396 км. са в средно състояние – 48,67% и 30,68 км. са в лошо състояние което е 31,54%.

Обслужващата Районна пътна служба /РПС/ е Горна Оряховица.

Общата дължина на пътищата от Републиканската пътна мрежа възлиза на 113,27 км.При площ на Община Стражица от 508 км^2 това дава една плътност от 0,2229 км/км^2 , чувствително над средното за страната 0,1766 км/км^2 /данни от 2012 година/.

Необходимо е да се спомене, че през територията на Общината преминава още един път от РПМ II-51 с дължина около 2,4 км, за който от ОПУ не са ни представени никакви данни, поради което той не е включен в баланса.

Пътищата от Републиканската пътна мрежа преминават през десет населени места, докато останалите 12 се обслужват от местни /общински/ пътища.

От Института по пътища и мостове към АПИ са ни представени данни за средно- денонощната годишна интензивност на автомобилното движение през 2010 година диагноза и прогноза за 2030 година. Преброявания се извършват само по пътища I-4, III-407 и III-514. На територията на Общината попадат единадесет преброителни поста:

- на път I- 4 три Д 296, Д 297 и Д 298
- на път III- 407 четири Д 1956, Д 1957, Д 1958 и Д 1959
- на път III- 514 четири Д 1434, Д 1435, Д 1436 и Д 1437

Най натоварeният пост на път I- 4 е Д 296. При него през 2010 година са отчетени 4852 моторни превозни средства /МПС/ като леки коли са 3455 – 71,20%. Очакваното натоварване за 2030 година е 8523 МПС или нарастване с 75,66%. Отново с най голям дял са леките коли 6171 бр. или нарастване с 78,61%. По път III-407 най високи стойности са отчетени при пост Д 1959. Те са диагноза 2010 година 1734 от тях леки коли 1199 бр.- 69,15% и прогноза 2030 година 3048 МПС, нарастване с 75,78% от тях леки коли 2141бр., нарастване с 78,57%.За път III- 514 данните от четирите поста са почти еднакви. Най натоварен е пост Д 1434 Там интензивността за 2010 година е 1097 МПС от които леките коли са 640 бр. – 58,34%. Прогнозните стойности за 2030 година са 1923 МПС или нарастване с 75,30% при дял на леките коли от 1143 бр.което е нарастване с 78,59%.

Тези стойности не са особено високи и показват, че до края на перспективния период 2030 година пропускателната способност на пътната мрежа не е изчерпана.

Общинската пътна мрежа включва 21 пътя с дължина от 89,48км. Те са:

пътища I категория

- VTR 1285 Стражица- Балканци- разклон I-4 – Кесарево. Пътят е с дължина от 14,4 км. Габаритът му е 13 м. Настилката е в добро състояние.
- VTR 1286 /III- 4082 Кесарево- гара Кесарево/- граница Джулюница. Този път е с дължина от 0,7 км.Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е задоволително. Препоръчва се изкърпване.
- VTR 1289 III- 407 /Виноград- Полски Тръмбеш- Бистренци- Дряновец. Пътят е дълъг 3 км. Габаритът му е 13 м. Състоянието на настилката е задоволително. Планира се изкърпване.
- VTR 1292 III- 514- Паисий.Дължината му е 1,5 км. Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е лошо.Трябва да се преасфалтира.
- VTR 1295 III- 407 – III- 4005- околовръстен път Стражица. Дължина му е 1,6 км. Габарит - 13 м. Състоянието на настилката е задоволително. Предвиден е за изкърпване.

пътища II категория

- TGV 2133 Път „Горица”- Манастирица- гара Асеново.Дължината му е 0,6 км. от км.9+600 до км.10+200. Габаритът е 12 м. Състоянието на настилката е лошо.Препоръчва се асфалтиране.
- VTR 2280 I- 4 /Велико Търново- Омуртаг/ - Железарци.Дължината му е 5 км. Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е лошо. Планира се преасфалтиране и възтановяване на пропаднал участък.
- VTR 2283 Мирово- гара Асеново- Асеново. Дължината на този път е 7,1 км.Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е задоволително. Препоръчва се изкърпване.
- VTR 2284 Стражица- Асеново. Дължината му е 5,706 км.Габаритът му е 17 м. Състоянието на настилката е добро.
- VTR 2287 Стражица- Бряговица- разклон Върбица. Дължината му е 10 км. Габарит – 13 метра.Състоянието на настилката е добро.
- VTR 2288 Царски извор- Сушица- III-514. Дължината му е 8,737 км.Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е добро.
- VTR 2290 III- 407 - Лозен- Виноград- Паисий.Дължината на този път е 1,6 км.Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е добро.
- VTR 2291 II- 51 /Бяла- Попово/- Нова Върбовка- Камен.Дължината му е 6,62 км.Габаритът на пътя е 13 м. Състоянието на настилката е добро.
- VTR 2293 III- 4082 /Кесарево- Чешма/- Теменуга- Водно. Дължината е 9,487 км.Габаритът на пътя е 12 м. Състоянието на настилката е лошо.Планиран е за преасфалтиране. Има проектна готовност. Стойността е 2279 хил. лв. През 2011 година е извършено укрепване на активно свлачище на км.1+150 с финансиране по ОП „Регионално развитие”.

пътища III категория

- VTR 3281 III- 407 /Моравица- Мирово/- Кавлак- разклон I- 4. Дължината му е 4,62 км. Габарит - 13 м. Състоянието на настилката е 2,2 км. добро и 2,42 км. лошо. Планирано е възтановяване на подпорни стени и укрепване. Има проектна готовност. Стойност на проекта 2322 хил.лв.
- VTR 3282 III- 407 /Моравица- Мирово/ - Любенци.Дължината на пътя е 4,408 км. Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е лошо. Предвиден е за преасфалтиране.
- VTR 3294 Стражица- Благоево- Керамична фабрика. Дължината му е 1км. Габаритът на пътя е 13 м. Състоянието на настилката е добро.
- VTR 3296 III- 4005 Кесарево- Стражица- гробищен парк. Дължината му е 1км. Габарит – 12 м. Състоянието на настилката е добро.

- VTR 3297 Стражица- Асеново- местност Голчовец. Дължината на пътя е 0,9 км. Габарит – 14 м. Състоянието на настилката е добро.
- VTR 3298 III- 407 Мирово- Стражица- язовир Стражица. Дължината му е 1,1км.Габарит 12 м. Състоянието на настилката е много добро.
- VTR 3299 III- 4005 ж.п. гара Кесарево- Стражица- зърнобаза Стражица. Дължината на този път е 0,4 км. Габарит – 13 м. Състоянието на настилката е задоволително.Предвиден е за изкърпване.

По мнение на експерти от Общината от тази мрежа с дължина 89,48 км. само 1,10 км. са в много добро положение – 1,23%, 52,16 км. са в добро състояние – 58,30%, 12,8 км. са в задоволително състояние – 14,3% и 23,42 км. са в лошо състояние – 26,17%.

Всички пътища в рамките на Община Стражица са с асфалтобетонова настилка. Само път TGV 2133 е с трошено каменна настилка.

През 2006 година е ремонтирана 40 км. от тази мрежа с финансиране от САПАРД. Тук се включват отсечките:

- Благоево- Владислав- Балканци- I- 4
- Царски Извор- Сушица
- Стражица- Бряговица
- III- 1032- Асеново

Всички елементи на пътната мрежа- габарити, настилки, укрепителни и отводнителни съоръжения, маркировка и сигнализация не отговарят на европейските стандарти за сигурност и комфорт на пътуване. В по високите части на Предбалкана мрежата не е добре поддържана. Част от пътищата през зимата остават недостъпни.

В Общинският план за развитие на Общината 2014- 2020 година са предвидени 2400 хил. лв. за рехабилитация на общинските пътища. Плътността на общинската пътна мрежа възлиза на 0,1761 км./км^2 при средни стойности за страната 0,1614 км./км^2. Общата плътност на пътната мрежа: републикански и местни пътища за Община Стражица е 0,3990 км./км^2 при средни стойности за страната 0,3380 км./км^2.

Въпреки, че не е обект на настоящия проект добре е да се коментира и състоянието на уличната мрежа в тези 22 населени места. Дължината на тази мрежа е 320,34 км. От тях до 2013 година са ремонтирани 13,42 км. или 4,19%. Общината полага грижи за поддръжка, като за периода 2008-2013 година са похарчени 2,86 мил.лв. главно в Стражица и Камен. Ремонтни дейности са извършвани със средства от МРРБ – 627 хил.лв.и по програма САПАРД – 112 хил.лв. Очевидно са необходими още много инвестиции.

Масовият обществен градски транспорт се осъществява от една автобусна фирма: АЛЕКС О,К ЕООД. Тя има договор с Община Стражица до 20.12.2019 година.Поддържат се следните линии:

междуградски -

Стражица- Горна Оряховица- Стражица, целогодишно, 1 курс
Стражица- Велико Търново- Стражица, целогодишно, 1 курс
Стражица- Балканци- Велико Търново, целогодишно, 1 курс
Стражица- Добри дял- Велико Търново- Стражица, целогодишно, 1 курс

междуселски линни :

Стражица- Асеново, само в работни дни, 3 курса на ден
Стражица- Бряговица, само вторник, 2 курса
в учебни дни, 2 курса
Стражица- ж.п.гара- Благоево- Владислав- Балканци- Кесарево

само вторник, 1 курс
Стражица- ж.п.гара- Царски извор- Горски Сеновец- Лозен- Виноград- Сушица- Царски Извор- ж.п.гара- Стражица , в работни дни, 3 курса
Стражица- ж.п.гара- Мирово- Ново Градище- Кавлак- Любенци, само вторник, 2 курса
Стражица- ж.п.гара- Царски Извор- Горски Сеновец- Камен- Нова Върбовка- Лозен- Виноград- Сушица- Царски Извор- ж.п.гара- Стражица, в предпочивни дни, 1 курс
Сушица- Царски Извор- ж.п.гара- Стражица, в работни дни, 3 курса
Стражица- Джулюница- Стражица, целогодишно, 1 курс

От тази справка, представена ни от Община Стражица е видно, че не всички села са обслужени в рамките на Общината. Няма автобусна линия до следните четири села: Николаево, Железарци, Теменуга и Водно.
В нито едно от населените места няма автогара.Организирани са временни автоспирки.

Паркирането и гарирането в Общината не е решено.Паркинг има само в центъра на града Стражица.

По отношение на транспортното обслужване може да се отбележи, че в чертите на Общината действуват пет бензиностанции / включват и газ-колонки/ - две в Стражица и две в село Камен. В село Кесарево има една бензиностанция. За момента те са достатъчни.

Автосервизи има само в града и те са пет броя: в квартали с номера: 101, 102, 136, 156 и 175.

На схемата е показан и одобреният вариант на автомагистрала „Хемус", поподащ в рамките на Общината. Проектът е във фаза предпроектни проучвания.

а. Пътна мрежа - състояние и класификация на пътната мрежа

В Общината са изградени 546 км улици и пътища от II-ри до IV-ти клас. През 10 от всичките 22 населени места минават пътища III-ти клас, през 14- IV-ти клас (83 км). Гъстота на пътната мрежа – 1.04 км/км2; 0.076 км/км2 – междуселски пътища

i. Автомобилни пътища от националната мрежа

- Велико Търново – Кесарево – Омуртаг (за Варна) – национален път
- Горна Оряховица – Камен – Попово (за Варна)
- Стражица – Лозен – Полски Тръмбеш (Русе – Велико Търново)
- Стражица – Ново Градище – Омуртаг (за Варна)

Структура на Републиканската пътна мрежа в Община Стражица [12]

пътища I клас				пътища втори клас				пътища трети клас			
No	от км	до км	дължина	No	от км	до км	дълж.	No	от км	до км	дълж.
I-4	156.9	172.9	16.0	няма				III-407	2.5	49.4	46.9
								III-514	0.0	19.0	19.0
								III-4005	0.0	7.117	7.117
								III-4072	0.0	12.305	12.305
								III-4073	0.0	3.5	3.5
								III-4082	32.0	40.446	8.446
всичко			16.0								97.26

[12] Писмо No РД-40-0800-66/04.04.2013 г на АПИ, ОПУ В. Търново

									8

ii. Състояние на републиканската пътна мрежа към 31.12.2012 г

Класна пътя	Път No	Участък		Дължина (км)	Състояние	Обслужваща РПС
		от км	до км			
I	4	156.9	163.2	6.3	добро	ГО
I	4	163.2	163.35	0.15	средно	ГО
I	4	163.35	164.575	1.225	добро	ГО
I	4	164.575	164.615	0.004	средно	ГО
I	4	164.615	166.9	2.285	добро	ГО
I	4	166.9	168.0	1.10	средно	ГО
I	4	168.0	172.9	4.1	добро	ГО
III	407	2.5	8.34	5.84	лошо	ГО
III	407	8.34	11.0	2.65	средно	ГО
III	407	11.0	15.6	4.60	лошо	ГО
III	407	15.6	20.013	4.413	средно	ГО
III	407	20.013	23.160	3.147	добро	ГО
III	407	23.16	26.30	3.14	средно	ГО
III	407	26.30	26.50	0.20	лошо	ГО
III	407	26.50	44.638	18.138	средно	ГО
III	407	44.638	45.79	1.152	добро	ГО
III	407	45.79	49.40	3.61	средно	ГО
III	514	0.00	11.415	11.415	средно	ГО
III	514	11.415	19.00	7.585	лошо	ГО
III	4005	0.00	7.117	7.117	добро	ГО
III	4072	0.00	3.646	3.646	добро	ГО
III	4072	3.646	8.115	4.469	лошо	ГО
III	4072	8.115	12.307	4.192	добро	ГО
III	4073	0.00	3.50	3.50	лошо	ГО
III	4082	32.0	36.486	4.486	лошо	ГО
III	4082	36.486	40.446	3.96	средно	ГО
Общо				113.270		

Извършени ремонти през периода 1990-2012 г						
Път		Участък		Дължина (км)	Година	Забележка
		от км	до км			
I-4	В. Търново – о.п. Омуртаг	156.90	172.90	16.000	1996-2001	ЛОТ VII/96 по ПТП (програма транзитни пътища)
I-4	В. Търново – о.п. Омуртаг	157.65	162.90	5.250	2006-2007	рехабилитация
III-407	Лозен - Орловец	44.56	45.60	1.040	2012	аварийно възстановяване пътно легло
III-514	Камен - Драганово	1.0	4.96	3.960	2002-2003	повърхностна обработка

III-4005		0.00	7.117	7.117	2006-2008	рехабилитация
III-4072	Стражица - Николаево	8.80	10.0	1.20	2005	рехабилитация
III-4072	Стражица - Николаево	10.0	12.307	2.307	2006-2007	рехабилитация
III-4072	Стражица - Николаево	0.00	3.80	3.80	2007-2010	положен биндер
III-4082	Чешма - Кесарево	24.96			2001	уширение на мост – с. Чешма

Планирани ремонти

Път	Участък		Дължина (км)
	от км	до км	
III-407	19.8	49.40	29.60
III-514	5.00	19.00	14.00
III-4082	32.00	40.446	8.446

iii. Пътна настилка в Община Стражица

	асфалт, км	бетон, км	баластра, км	земна, км
Асеново	10	0	5	3
Балканци	4.7	0	1	1
Благоево	2.5	0	9	10
Бряговица	8.4	0	7.5	1.1
Виноград	4	0	8	13
Владислав	5.5	0	1.5	2.4
Водно	0.5	0	0.3	0.5
Горски Сеновец	7	0	0.3	0.6
Железарци	1	0	0.5	2
Кавлак	4.6	0	0.1	0
Камен	11.5	0	3.5	3.8
Кесарево	6	0	1.5	44.5
Лозен	20	0	18	15
Любенци	1.6	0.05	1.92	2.6
Мирово	2.43	0	0.23	0.64
Николаево	3.2	0	1.8	0.3
Нова Върбовка	5	0	15	5
Ново Градище	18	0	0	2.5
Сушица	5	0	20	31
Стражица	33.6	1.24	5.8	1.91
Теменуга	1.5	0	0.2	0

Царски Извор	2	0	12	8

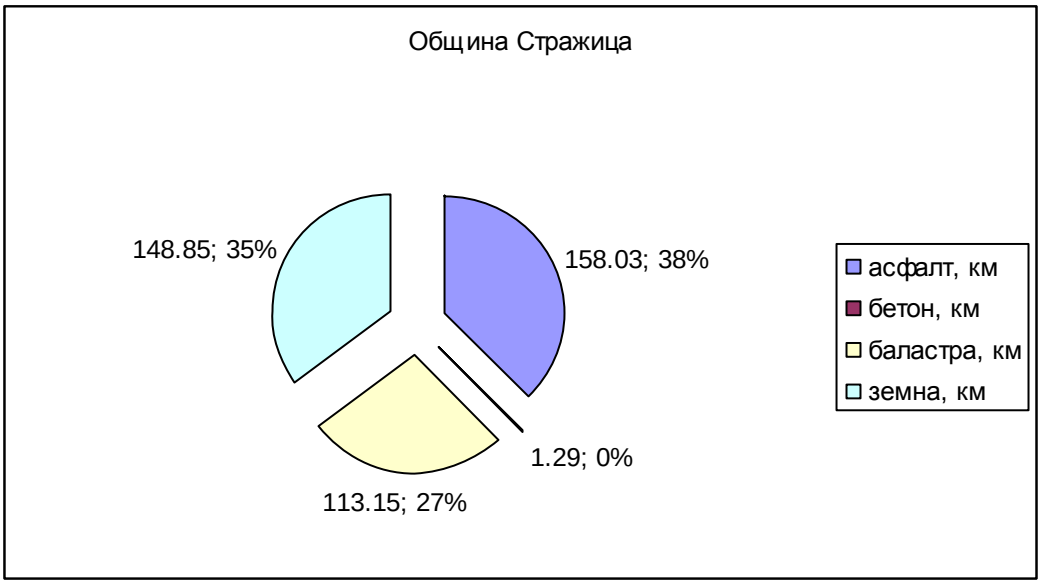

ЖП транспорт

- София – Горна Оряховица – Варна

Има 3 експлоатационни пункта – спирка с. Кесарево, спирка с. Асеново и гара Стражица. На територията на Община Стражица преминава втора главна линия, която в този участък е двойна и електрифицирана. Движението на влаковете от гара Стражица с гара Джулюница се осигурява чрез автоблокировка с броячи на оси, а с гара Славяново - чрез полуавтоматична блокировка.
Изградена и е въведена в пробна експлоатация автоматична прелезна сигнализация за охрана на прелеза на км 331+964, спирка Асеново.

Справка за жп инфраструктура[13]

жп линия	Категоризация[14]	Товаронапрежение	Дължина км	Габарит на натоварване	Техн. състояние
София-Варна	I кат.	V-ти клас	39.708	GC	добро

Съгласно справката от НКЖИ на територията на община Стражица се движат 12 бързи, 6 пътнически и 6 товарни влака. Не се предвижда закриване или откриване на експлоатационни пунктове.

[13] Писмо изх. No ЖИ-9195/22.04.2013 на ДП „НКЖИ”
[14] „Наредба за категоризация на железопътните линии в Р България, вкл. в жп инфраструктура и закриване на отделни линии или участъци от линии”

18.ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Община Стражица има относително висока степен на изграденост на елементите на техническата инфраструктура. Всички селища са водоснабдени, електрифицирани, гъстотата на пътната мрежа е значително по-висока от средната за страната. През територията на общината преминават много важни комуникации с регионално и национално значение

18.1. Водоснабдяване, канализация и очистване на отпадните води

Водопровод

- Град Стражица - водоснабдяване от хидровъзел „Йовковци”
- Села – местни водоизточници на подземни води

Водоизточниците за с. Горски Сеновец са 2 бр. шахтови кладенци, южно от село Горски Сеновец. Водата постъпва в помпена стания и с 4 групи помпи се доставя до с. Сушица, Царски извор, Асеново, м. „Тасладжа”, с. Горски Сеновец. Водоснабдяването на Г.Сеновец се допълва и от допълнителни подземни водоизточници. За Горски Сеновец са два дренажа, водите от които достигат до втори НВ и от там захранват вътрешната водопроводна мрежа.

Населено място	Водоизточник	Техническо описание и параметри
с. Царски извор	Тласкателен водопровод от ПС Г. Сеновец до НВ Царски извор	тласк. водопр. – АЦ ∅125 мм, дълж. 3230 м Хран. водопр. за с. Сушица ∅300 мм, дълж. 570 м
с. Сушица	Тласкателен водопровод от ПС Г. Сеновец до ВН с. Сушица	тласк. водопр. –∅273 мм, дълж. 530 м Хран. водопр. ∅300 мм, дълж. 570 м
с. Асеново	Напорен водопровод от разпр. водоем до НВ Асеново	Хран. водопр. за с. Асеново ∅200 мм, дълж. 150 м. Напорен водоем от ПС Г. Сеновец до разпр. водоем ∅200 мм, дълж. 6900 м
с. Г. Сеновец	Тласкател от ПС Г. Сеновец до НВ Горски Сеновец	тласк. водопр. –∅80 мм, дълж. 850 м Хран. водопр. за с. Г. Сеновец ∅80 мм, дълж. 400 м
с. Николаево	От каптаж с площен дренаж	От ПС до нап. водопровод ∅150 мм, дълж. 150 м до НВ гравитачен водопровод ∅150 мм, дълж. 1200 м
с. Благоево, с. Владислав, с. Балканци	Шахтов кладенец в земл. на с. Благоево	Водата от ШК постъпва в ЧВ и чрез ПС и тласк. водопр. ∅200, дълж. 2300 м достига до НВ От НВ15 по грав. водопр. ∅125мм, дълж. 700 м за с. Благоево От НВ дрег. гравитачен водопрод до ПС с. Владислав и по тласкателен водопровод до

[15] НВ – напорен водопровод, ПС – помпена станция, ШК – шахтов кладенец

		НВ с. Владислав. От водоема по гр. водопр. ∅125 мм с дълж. 300 м до водопр. мрежа на с. Владислав. От ПС Владислав тласкател към НВ на с. Балканци. От НВ водата се довежда до вътр. водопр. мрежа на с. Балканци по грав. водопр. ∅125 мм, дълж. 230 м
с. Камен	Шахтов кладенец на запад от селото	Чрез ПС и тласк. водопровод ∅200 мм, дълж. 3200 м достига до НВ, откъдето по грав. водопровод ∅200 мм, дълж. 700 м захр. вътр. водопр. мрежа
с. Ново градище с. Любенци с. Кавлак	Шахтов кладенец в земл. на с. Любенци в северна посока	От ШК чрез ПС и напорен водопр. ∅159 мм, дълж. 2200 м до ПС втори подем и чрез нап. водопр. ∅159 мм, дълж. 2800 м до НВ. От водоема тръгват 2 грав. водопр. ∅159 мм за с. Кавлак с дълж. 1700 м и с. Н. Градище с дълж. 2300 м
с. Лозен	дренаж и шахтов кладенец	От двата водоизточника чрез ПС и тласк. водопр. ∅150 мм с дълж. 1380 до НВ, от НВ по грав. водопрв. ∅200мм, с дълж. 1590 м захр. вътр. вод. мрежа
с. Мирово	Шахтов кладенец, северно от селото	От ШК по тласк. водопр. ∅100 мм, с дълж. 200 м до ПС I-ви подем, по тласк. водопр. до ПС II-ри подем, от нея по напорен водопр. ∅100 мм с дълж. 1600 м до НВ откъдето по грав. водопр. ∅80мм с дълж. 200 м захр. вътр. водопр. мрежа
с. Нова Върбовка	Шахтов кладенец, североизточно от селото	От ШК чрез ПС и тласк. водопр. ∅200 мм, дълж. 2600 м до НВ, откъдето по грав. водопр. ∅150 мм с дълж. 450 м захр. вътр. вод. мрежа
с. Водно	Два броя каптажи	от каптажи до черпателен водопровод по два отделни грав. водопровада ∅80 мм с дълж. 250 и 52 м. От ПС по тласк. водопр. ∅80 мм с дълж. 200 м до НВ, откъдето по грав. водопр. ∅100 мм с дълж. 100 м захр. вътр. водопр. мрежа
с. Виноград	Два броя каптажи, западно от селото	1. I-ви каптаж - чрез грав. водопр. ∅150мм с дълж. 2740 м до НВ в селото 2. II-ри каптаж – чрез ПС и тласк. водопр. ∅100 мм с дълж. 1200 м достига до НВ, откъдето по грав. водопр. ∅125 мм с дълж. 600 м захр. вътр. водопр. мрежа

Водопроводни отклонения16

Населено място	Брой жители	Брой откл.	Дължина /в м/
Царски извор	840	416	2968
Сушица	954	587	4342
Асеново	743	258	2032
Горски Сеновец	387	168	1100
Горски Горен Тръмбеш		163	1659
Николаево	135	128	808
Благоево	462	223	1633
Балканци	176	161	1088
Владислав	309	107	738
Камен	1655	484	3859
Ново градище	163	172	819
Кавлак	93	108	1027
Лозен	490	440	3381
Мирово	187	198	2152
Нова Върбовка	346	343	2845
Водно	19	5	22
Виноград	795	410	6332

Опис на активите в общ. Стражица (водопровод)

Населено място	АЦ (м	сто м.	РЕНО	чугун	Бет.	поцинк.тр.	НР (м3)
Асеново	19292	5984	-	-	-	-	300
Балканци	17525	-	-	-	-	-	120
Благоево	5236	2300	-	-	-	-	100
Бряговица	13492	-	724	-	-		160
Виноград	9894	12234	-	-	-	360	120
Владислав	11100	-	-	-	-	-	100
Водно	-	1900	-	-	-	-	50
Горски	10411	311	-	-	-	-	120
Железарии						-	-
Кавлак	1905	1770	-	-	-	60	300
Камен	30309	1100	-	-	-	-	300
Кесарево	23363	1960	-	-	-	-	350
Лозен	21125	794	203		-	134	200
Любенци						-	-
Мирово	6875	3280	-	-	-	-	120
Николаево	7963	-	-	-	-	-	140
Нова Върбовка	21844	-	-	-	262	-	220
Ново	-	15502	1061	-	-	-	-
Стражица	8229	48215	12388	1276	-	82	220; 260;
Сушица	17040	6665	-	-	-	-	450
Теменуга						-	-
Царски	20933		94		-	-	220
Общо	246536	10201	14470	1276	262	636	4400

[16] Писмо на „Водоснабдяване и канализация „Йовковци”” ОБЩИНА СТРАЖИЦАД – В. Търново

година		2008		2009		2010		2011		2012	
№	населено място	подадена вода м3	продадена вода м3	подадена вода	продадена вода м3	подадена вода м3	продадена вода м3	подадена вода м3	продадена вода м3	подадена вода м3	продадена вода м3
1.	гр.	1 896	234	1 867	215 875	1 674	220 408	1 783	223 256	181910	230 938
2	с.Асеново	27	18 294	38	18 738	30	16 509	2811	16 744	36 088	18 148
3.	с. Балканци	9 525	6 785	12	8 621	9 238	6 843	11	8 658	12 474	9 208
4.	с.Благоево	14	13 076	18	12 545	13	11 008	15	12 290	16 970	13 400
5.	с.Виноград	32	16 758	35	15 306	28	14419	34	14 897	41 696	15110
6.	с.Владисла	10	7 630	12	7 244	9 392	5 776	9 597	6 591	11 234	6 471
7.	с. Водно	360	430	390	190	556	267	360	88	845	172
8.	с.Г.Сеновец	20	12 459	15	11 280	12	8 389	22	8 601	17 451	10 027
9.	с.Кавлак	3 525	2 209	5 454	2 410	3 816	1 932	4 174	2 027	3 899	2 344
10.	с.Камен	163	50 147	113	39 878	84	34 088	83	34 083	85 400	35 667
11.	с.Кесарево	56	38 887	73	39 489	53	33 494	53	36 527	48 510	39 127
12.	с.Лозен	20	17 727	16	14 537	16	13 181	16	13 425	16 324	14 695
13.	с.Любенци	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	с.Мирово	10	6 586	9 083	6 609	7 800	5110	7 864	5 475	11 200	6 084
15.	с.Николаево	5 269	3 996	5 090	3 539	4 520	3 451	6 090	3 636	6 512	3 605
16.	с. Нова Върбовка	15 580	14 017	16 440	12 398	12 140	9 920	14 330	11 071	15 870	11 313
17.	с.Н.Градищ	6 551	4 723	7 965	4 799	5 655	3 329	7 526	4 195	8 412	5 234
18.	с.Сушица	68	29 283	84	35 254	55	22 847	67	25 901	73 660	28 472
19	с.Царски извор	34 500	23 301	30 210	20 540	26 060	18219	27 970	19 212	32 050	20 688
20	с.Бряговица	36	17 075	38	16 468	33	15 062	35	17 000	41 810	21 340

Канализация – има изградена само в:

- град Стражица – 95.60% изградена
- село Кесарево – 980 м
- село Камен – 580 м

През периода 2007 - 2010 г са изпълнени проекти за доизграждане и реконструкция на канализационна мрежа в гр. Стражица и за изграждане на отводнителна канализация в с. Кесарево.
В процес на изпълнение по Програма за развитие на селските райони са проекти за изграждане на вътрешна канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение в с. Камен - етап I, с. Кесарево, с. Сушица - етап I.

Електроснабдяване

17

Община	П/ст	ел. проводи СН	ТП	ТП
	бр	км	бр	кVA
Стражица	-	274.35	149	46378

Далекосъобщения

На територията на община Стражица има четири доставчици на мрежов интернет. От тях само един предлага оптична свързаност. В повечето населени места е достъпен само мобилен интернет.

- БТК АД

Изградени обекти на БТК АД18

Община	Тел. постове	фиксиран интернет	Покритие		Базови станции
	бр		мобилна интернет мрежа	мобилни тел. връзки	бр
Стражица	774	в две населени места	98.24 %	100 %	5 броя гр. Стражица, с-Кавлак, с. Мирово, с. Камен и с. Сушица

- „Космо България Мобайл” ЕАД

Няма изградени кабели от оптичната мрежа. В Община Стражица са разположени 4 броя базови станции
Базови станции19

БТС No	Землище	Местоположение	собственост на земята
4593	гр. Стражица	м. „Чомаковец"	частна

[17] Писмо на „Енерго-Про Мрежи” АД изх. No 1440/05.04.2013 г
[18] Писмо на БТК АД, изх. No 08-00-540 от 15.04.2013
[19] Писмо на „Космо България Мобайл” ЕАД, изх. No 32756/10.04.2013 г

		ПИ 078001	
3615	с. Балканци	м. Стойкови трапища" ПИ 000262	общинска
4533	с. Камен	м. „Змеево" ПИ 017027	частна
4817	с. Царски извор	върху къща в парц. VII, кв. 90	частна

В землището на с. Балканци преминава подземна кабелна линия на дълбочина 0.80 м за ел. захранване на БТС No 3615.

- „Мобилтел” ЕАД

Няма изградена линейна инфраструктура на територията на община Стражица. За мобилната мрежа са предоставени данни в графичен и цифров вид.

- „ЕВО БГ” ООД

Кабелният оператор е представил данни в цифров вид.

21. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

	Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи	
	ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	в ха	в %	в ха	в %
	Урбанизирани територии				
1	Жилищни функции	**2547,83**	5,01	**2602,60**	5,12
1,1	*малка височина и плътност*	2526,88	4,97	2581,65	5,08
1,2	*средна височина и плътност*	20,95	0,04	20,95	0,04
2	Обществено обслужващи функции	13,69	0,03	33,62	0,07
3	Производствени дейности	35,31	0,07	445,95	0,88
4	Складови дейности	25,25	0,05	1,20	0,00
5	Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	6,24	0,01	28,22	0,06
6	Озеленяваен				
6.1.	Горски парк			0,00	
6.2	Горски парк в защитена територия	1,91		1,91	
6.3	Озеленяване, паркове и градини	4,01	0,01	70,15	0,14
7	Спорт и атракции	9,30	0,02	23,84	0,05
8	Комунално обслужване и стопанство	12,32	0,02	27,90	0,05
9	Земеделски територии, в т.ч.:	**31965,16**	62,86	**31332,01**	61,62
9,1	*обработваеми земи - ниви*	26932,01	52,97	25402,99	49,96
9,2	*обработваеми земи - трайни насаждения*	830,36	1,63	837,08	1,65
9,3	*пасища, ливади, мери*	3716,02	7,31	3726,06	7,33
9,4	*необработваеми земи*	323,70	0,64	28,02	0,06
9,5	*животновъдни*	60,85	0,12	41,19	0,08
9,6	*стопански и обслужващи*	102,22	0,20	1296,67	2,55
10	Горски територии, в т.ч.:	**14614,43**	28,74	**14671,77**	28,85
10,1	*гори*	4025,11	7,92	4029,72	7,93
10,2	*защитни гори*	0,00		0,00	
10,3	*рекреационни гори*			0,00	
10,4	*горски земи*	4596,34	9,04	4592,71	9,03
10,5	*горскостопански и обслужващи*	5984,96	11,77	6002,92	11,81
10,6	*голини и непригодни*	8,01	0,02	46,42	0,09
11	Водни площи	1187,93	2,34	1186,90	2,33
12	Транспорт и комуникации	366,68	0,72	364,00	0,72
13	Техническа инфраструктура	35,91	0,07	35,91	0,07
14	Кариери, мини, продуктохранилища	22,04	0,04	22,02	0,04
	ОБЩА ПЛОЩ	**50848,01**	**100,00**	**50848,01**	**100,00**

ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ

	Вид територия	СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ		ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕИНЕ	
	ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ	ПЛОЩ	%	ПЛОЩ	%
1	Защитени територии, зони и забележителности	116,69	55,52	116,69	0,23
1.1.	За опазване на културното наследство	11,55	5,49	11,55	0,02
1.2.	С особена териториалноустройствена защита	13,46	6,40	13,46	0,03
2	За възстановяване и рекултивация	46,46	22,10	46,46	0,09
3	С активни и потенциални свлачища и срутища	22,04	10,48	22,04	0,04
4	Други нарушени и специфични територии	0,00	-	0,00	0,00
	ОБЩА ПЛОЩ (с отчитане на припокриването)	**210,19**		**210,19**	

20. УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И РЕЖИМИ

УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И РЕЖИМИ					
	Видове зони	**Пл%**	**Кинт**	**Кк**	**Мин. Озеленяване%**
	ЖИЛИЩНИ УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ				
Жс	**Жилищна средноетажна зона,**	**50%**	**1,2**	**15**	**40**
Жм	**Жилищна малкоетажна зона със свободно или свързано парцеларно застрояване,**	**50%**	**1,2**	**10**	**40**
Жс	**Средноетажна жилищна зона**	**50%**	**2,0**	**15**	**40**
Оо-с	**Смесена централна зона- Обществено обслужване и обитаване**	**30-60%**	**1-1,2**	**15**	**30 – 50%**
	ПРОИЗВОДСТВЕНИ УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ				
Соп	**Смесена обслужващо-производствена зона**	**40-80%**	**1.0-2.5**		**20-40**
Пп	**Предимно производствена зона**	**40-80%**	**1,0 -2,5**		**20**
	Животновъдни ферми				
	УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ ЗА ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, СПОРТ И АТРАКЦИИ				
Оз	**Озеленяване – паркове и градини**	**до 2%**			
Тгп	**Терени за гробищен парк – 2,05 м^2/жител**				

Сп-а	**Терени за Спорт и атракции – 6-8 м^2/жител**	**20%**	**0,5**	**-**	**мин 20**
	УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ ЗА КУРОРТ И ОТДИХ				
Ок	**Устройствена зона за отдих и рекреация**	**30%**	**1,2**	**12**	**Мин. 50%**
Ов	**Вилни зони**	**30%**	**0,8**	**7, Кб-10м**	**Мин. 50%**
	ДРУГИ ВИДОВЕ ТЕРЕНИ				
	Самостоятелни терени и обекти на НКЦ	**По СПН и след съгласуване с МК**			
	Защитени територии по ЗЗТ	**С план за управление**			
	Специални терени				
Ти	**Техническа инфраструктура**				

1. Приложения

- **Задание за изработване на ОУПО**
- **Протоколи и писма**
- **Приложими нормативни документи**

- Закон за устройство на територията (ЗУТ), с приложения и наредби;
- Закон за културното наследство (ЗКН), с актуалните приложения и наредби;
- Закон за водите (ЗВ), с приложения и наредби;
- Закон за защитените територии (ЗЗТ), с приложения и наредби;
- Закон за земеделските земи, с приложения и наредби
- Закон за енергетиката, с приложения и наредби
- Закон за енергията от възобновяеми източници
- Закон за горите, с приложения и наредби
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР);
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за опазване на околната среда и водите (ЗООСВ), с приложения и наредби;
- Национална концепция за пространствено развитие, 2013-2025 г.
- Национален план за регионално развитие – НЦТРЖПС, 2007-2013г.;
- Национална стратегия за регионално развитие – НЦТРЖПС, 2007-2013г;
- Национална Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2009-2013;
- Областна стратегия за развитие на област Велико Търново за периода 2014-2020
- Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Велико Търново 2011-2015
- Общинска стратегия за развитие 2014-2020 г
- Стратегия за развитие на социалните услуги в Община Стражица 2007-2017 г
- Общински план за развитие на община Стражица 2014 ÷ 2020 г

- Концепция за пространствено развитие на община Стражица 2014-2025 г
- Регионален план за развитие на Централен северен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г.

a. Ползвани информационни източници

- Общинска краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в Община Стражица 2014-2017 г
- Общинска дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източни и биогорива в община Стражица 2014 - 2017
- НСИ-ТСБ – Велико Търново
- Информационен ГИС портал на МРРБ
- Областна здравна карта за медицинско обслужване
- Общински план за развитие на община Стражица 2014 ÷ 2020 г
- Концепция за пространствено развитие на община Стражица
- Регионален план за развитие на Централен северен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г.
- Програма за опазване на околната среда 2011-2015 т
- Интегрирано управление на отпадъците в регион Велико Търново
- Доклад за геоложкото картиране в Търновска площ в М 1М50000, Желев, С и др. 1958
- Геология на България - Бончев 1957 г

b. Списък на обектите на КИН – към глава Културно и природно наследство

c. Използвани съкращения

БД	Басейнова дирекция
БДС	Български държавни стандарти
ДВ	Държавен вестник
ДР	Допълнителни разпоредби
дка	Декар
ДКЕВР	Държавна комисия за енергийно и водно регулиране
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЕЕ	Закон за енергийната ефективност
ЗВ	Закон за водите
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕС	Европейски съюз
ЕТ	Едноличен търговец
ЗЗ	Защитена зона
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
КИН	Културно историческо наследство
МПС	Моторни превозни средства
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НКН	Недвижимо културно наследство
НКЦ	Недвижими културни ценности

НПР	Национален план за развитие
НЕМ	Национална екологична мрежа
ОбС	Общински съвет
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОГП	Общ градоустройствен план
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Оперативна програма
ОРУ	Открита разпределителна уредба
ОУ	Основно училище
ОУПО	Общ устройствен план на община
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПУ	План за управление
ПП	Природен парк
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУП	Подробен устройствен план
ПРЗ	План за регулация и застрояване
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
СОУ	Средно общообразователно училище
СЦР	Северен централен район
ТБО	Твърди битови отпадъци
ХМС	Хидро-метеорологична станция
ЦДГ	Целодневна детска градина